

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

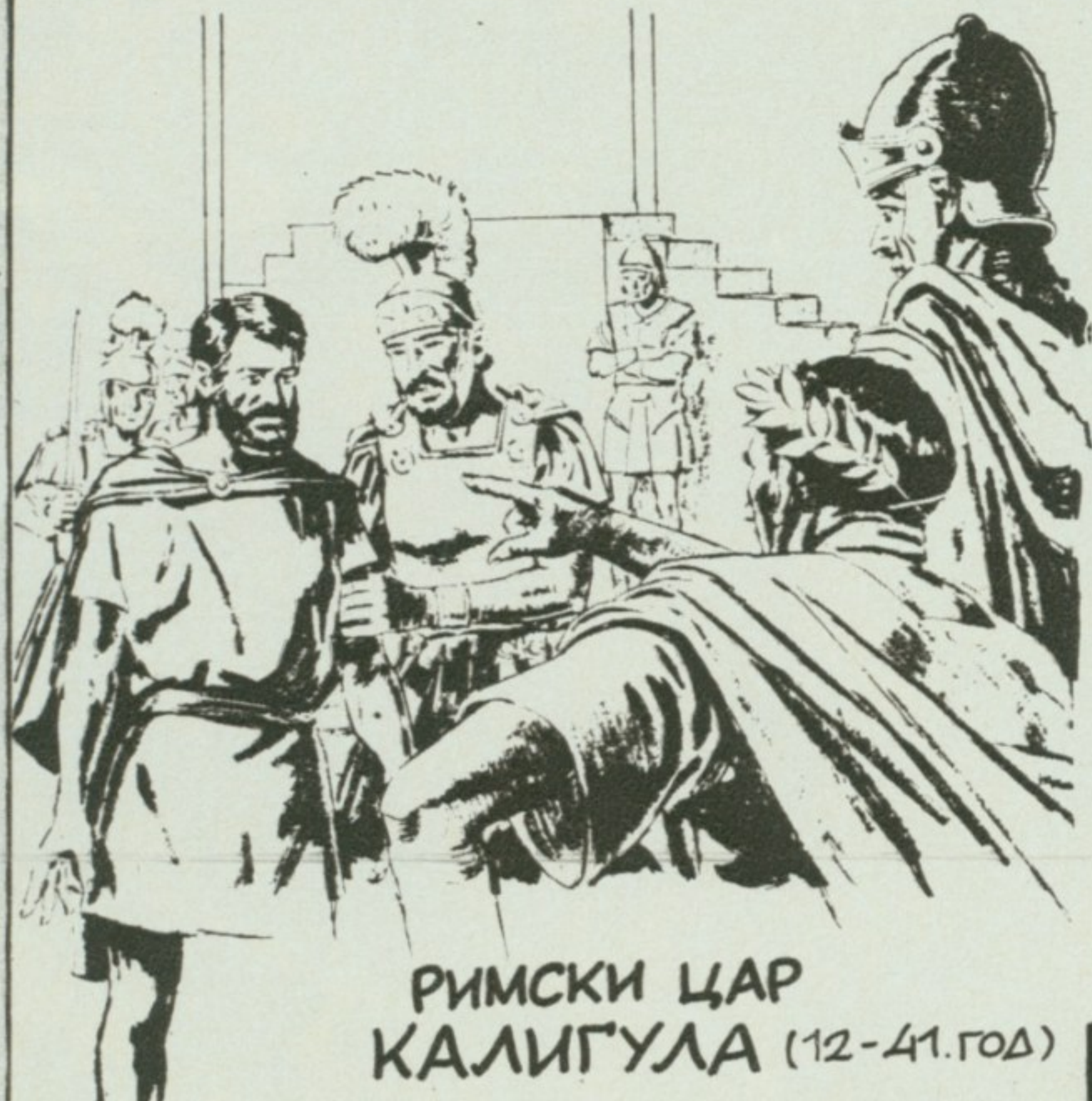
27. 6. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 150 ДИН. • БРОЈ 1800

ИЖ-3 у светској елити:
КРОТИ МЕ НЕЖНО!

Фирма

Веровати или не!

РИМСКИ ЦАР КАЛИГУЛА (12-41. год)

ЈЕ ЗА ВРЕМЕ ПОГУБЉЕЊА МЛАДОГ КАСИЈУСА БЕТИЛИНУСА НАРЕДИО ДА ПОГУБЕ И МЛАДИКЕВОГ ОЦА ЈЕР ЈЕ ОКРЕПНО ГЛАВУ ДА НЕ БИ ГЛЕДАО СИНОВЛЕВУ СМРТ. АЛИ, БЕТИЛИНУСОВ ОТАЦ ЈЕ ЛАЖНО ОПТУЖИО ЗАПОВЕДНИКА ЦАРСКЕ ГАРДЕ ДА ЈЕ УМЕШАН У ЗАВЕРУ ПРОТИВ КАЛИГУЛЕ. ДА БИ СПАСАО СОПСТВЕНИ ЖИВОТ, ЗАПОВЕДНИК ЈЕ УБИО КАЛИГУЛУ.

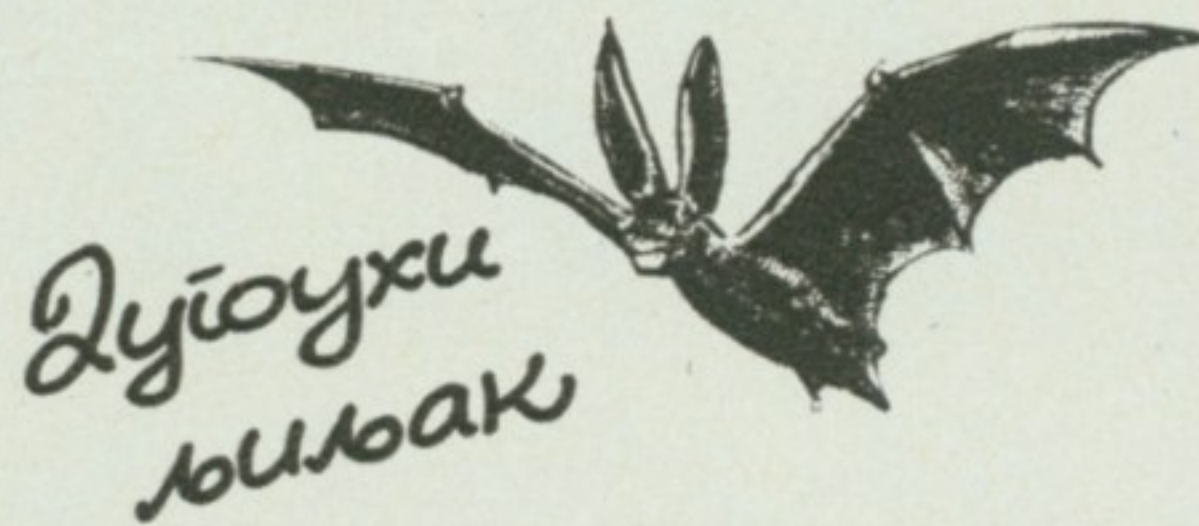
РОБОТ-АЛАРМ

ПРВО УПОЗОРАВА ЛОПОВА ДА ОДУСТА НЕ ОД СВОГ „ПОДУХВАТА“. АКО ГА ЛОПОВ НЕ ПОСЛУША, ПОПРС-КАКЕ ГА ЈАРКОМ БОЈОМ И ТАКО ОЛАКШАТИ ЊЕГОВО ОТКРИВАЊЕ.

ЗЛАТНИ ХРАМ

У АМРИТСАРУ, У ИНДИЈИ, ГЛАВНО ЈЕ СВЕТИЛИШТЕ СИКА. ЗИДОВИ ОВОГ ЗДАЊА ПРЕКРИВЕНИ СУ ЗЛАТОМ.

КОЈИ ЖИВИ У АУСТРАЛИЈИ, СЕВЕРНОЈ АМЕРИЦИ И ИСТОЧНОЈ АЗИЈИ ИМА ДУЖЕ УШИ ОД ТЕЛА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

● ● ● Французи су установили да њихови сиреви немају исти укус као раније. То је нарочито случај са оним сиревима који се већ фабрички упаковани продају по самопослугама. Стручњаци Института за истраживања у пољопривреди притекли су у помоћ и установили да су сиреви превише чисти, односно да им

не достају извесни микроби. Сада се микроби убризгавају у индустријски произведене сиреве и стари добри укус је поново ту.

● ● ● да се не би смрзла, северноамеричка шумска жаба (*Rana sylvatica*) користи неку врсту сопственог антифриза. На ниским температурама у њеном организму ствара се велика количина глукозе која спречава

залеђивање. Концентрација шећера у крви повећава се чак за шездесет пута. До овог занимљивог открића дошли су Кенет и Џенет Стреј са Карлтон универзитета у Отави (Канада). Они су тако успели да објасне како овај водоземац може да живи чак на Аљасци.

● ● ● један француски произвођач обуће направио је нову врсту гојзерница за алпинисте и планинаре. Њим ове ципеле лепи

се за подлогу, а израђен је од гуме и неке врсте смоле. Сви они који се веру као дивокозе у овим ципелама лакше ће савладати неку окомиту литицу.

● ● ● у Јапану су се појавиле машине за рубље и суђе које за прање не користе детергент. Ови кућни апарати помоћу ул-

тразвучних таласа разлажу сваку нечистоћу, масти и бактерије, а прање траје само неколико минута.

● ● ● стручњаци фабрике Филипс конструисали су робота који ће помагати возачима. На командној табљи аутомобила биће постављен мали екран, а на њему ће се приказивати мапа краја кроз који се возите и пут којим треба да идете да би се

избегле гужве и застој у саобраћају. Овај уређај производиће се и продавати од 1988. године.

● ● ● пирана, риба месождер која живи искључиво у Јужној Америци и Африци, недавно је ухваћена у једном речном рукавцу у држави Јутах (САД). Рибари су прво помислили да се ради о шарану. Пирана тешка око килограм изненадила је зоологе, шта више, неки су се уплашили да ова грабљивица није усамљена. Ипак, биолог Денис Најт верује да је то једини примерак пиране у водама ове државе. Највероватније ју је у

рукавац бацно њен власник који се уплашио да инспектори не открију да у кући гаји овако опасног мезимца.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

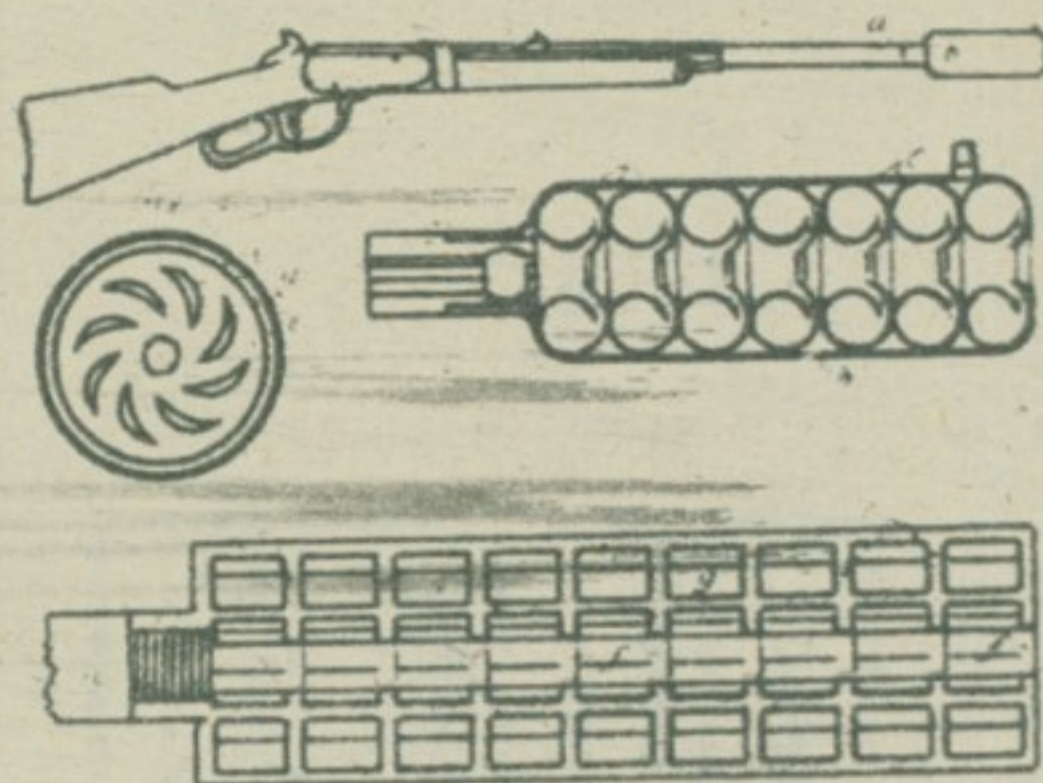

ОРУЖЈЕ
СА
ПРИГУШИВАЧЕМ

ШАТАТ

СМРТИ

ЛОВОКРАДИЦЕ,
ВОЈНИЦИ-ИЗВИЂАЧИ, ТАЈНИ
АГЕНТИ, ПЛАЋЕНЕ УБИЦЕ ИЛИ
ДАНАШЊИ ПРИПАДНИЦИ
„СПЕЦИЈАЛНИХ СНАГА”,
ИМАЈУ ЈАКУ И РАЗУМЉИВУ
ПОТРЕБУ ЗА ОРУЖЈЕМ КОЈЕ
СЕ НЕ ЧУЈЕ

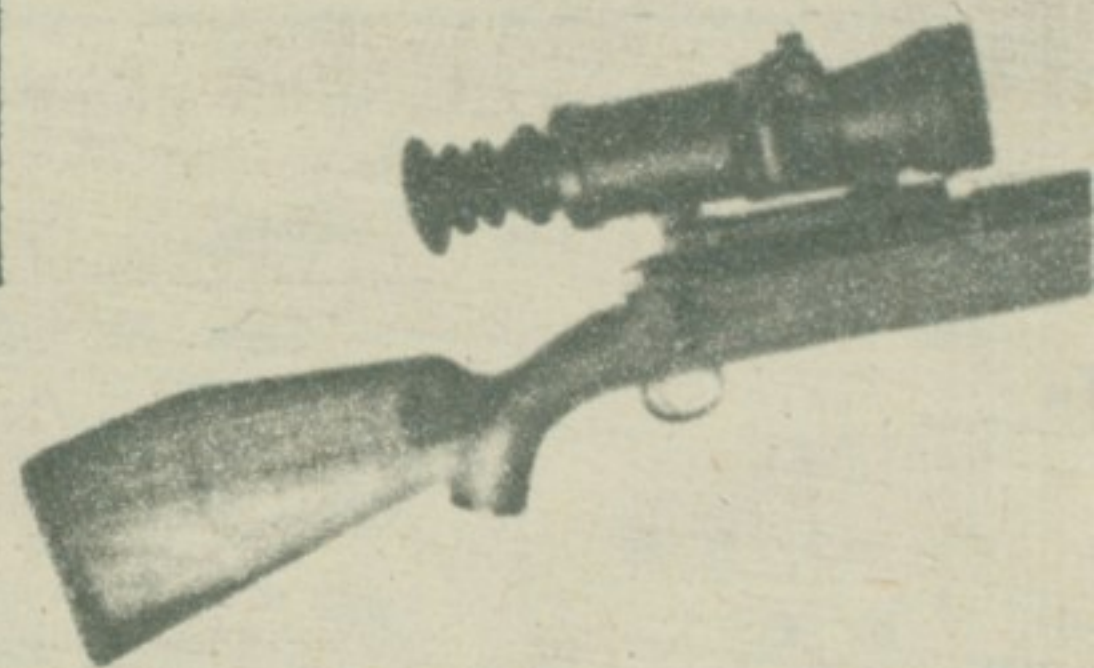
Оригинални
цртеж Хајрема Макси-
ма уз патентни
лист за пригушивач
(1910. година)

Аутомат „стен”
„хеклер унд кох” МР-5

„Хеклер унд
Кох” МП-5

Отакад постоји ватрено оружје постоји и жеља неких његових корисника да смање буку коју оно производи. Заиста, пуцањ је неодвојиво везан за представу о ватреном оружју. Међутим, тек је почетак овог века – са огромним напретком у области наоружања уопште и нараслим поверењем у способност памети да реши сваки проблем – донео практичне покушаје у тој области. Први покушај била је француска ваздушна пушка с краја 19. века, тешка, незграпна и спора на права: ручном пумпом, налик на аутомобилску, пумпао се ваздух у лоптасту челичну посуду до веома високог притиска, што је трајало двадесетак минута. Притисак на окидач отварао је вентил и ваздух је избацивао оловни пројектил на даљину од скоро 400 метара. У француско-пруском рату 1870–1871. кажу историчари, људи су били убијани таквом пушком.

Први патенти за пригушиваче на ватреном оружју јављају се крајем века: 1. маја 1888. у САД (неки Н. В. Прат), 1899. итд. То су претежно системи клапни и вентила које пројектил затвара за собом излазећи из цеви, тако да се барутни гасови успоре и буду испуштени кроз посебне отворе. Први успешни пригушивач пуцња на ватреном оружју, међутим, конструисао је и патентирао 1908. Хајрем Перси Максим, један од највећих проналазача модерног доба. Он је био изумитељ аутоматског оружја, усавршене мишоловке, издувног лонца за аутомобиле и читавог низа незамисливо једноставних и корисних ствари. Умро је 1936. веома богат и славан, оставивши за собом живот достојан Жил Верновог јунака, неколико важних и лепо писаних књига и пример проналазача који је своју памет наплатио.

Пригушивач и разбијач

Максим је проблему пришао са нове тачке гледишта: израчунао је запремину гасова и брзину којом

излазе из цеви. Да би их успорио – јер њихов нагли излазак у ствари доводи до „пуцња” – проналазач је направио цев и изделио је у низ комора заобљених тако да се гасови у њима вртложе. Кроз све коморе води канал кроз који пролази зрно, нешто шири од калибра оружја. Изум је био успешан и практичан и већ 1909. појављује се на тржишту: метални цилиндар са адаптером за учвршћивање на цеви популарних пушака мањег калибра. Цена је била (и остала дуго) три долара и четврт.

Практични Хајрем Максим већ 1912. године нуди свој изум, побољшан и усавршен, америчкој армији. Модел 1910. тзв. „ексцентрични” (канал за пролазак метка је при врху цилиндра, ослобађајући тако нишанску линију), већ је био фантастичан комерцијални успех. Копнена војска извела је пробна гађања стандардном војничком пушком „спрингфилд” калибра 30-06 и тада је запажена чудна појава: пуцањ се није чуо, али се чуо оштар прасак при проласку зрна пред препрека „као да цепате свилу”, како је написао генерал Џулијен Хечер, који је водио гађање. Тако је човек први пут чуо пробијање звучног зида. Наиме, зрно које из цеви излази брзином већом од брзине звука (што је случај код огромне већине пушака и доброг дела пиштоља и револвера) производи оштар прасак, који се одбија од чврстих предмета. Њега је немогуће пригушити; за практичну примену то није ни нужно, као што ћемо видети. Због тога – строго узевши – треба разликовати две врсте ових направа: пригушивач (за подзвучну муницију) и разбијач пуцња (за надзвучну).

Америчка војска откупила је извесну количину тих разбијача пуцња система Максим и Мур (сличан) и понела их у Европу, у први светски рат. Пруски официри истовремено су били згранути таквим некавалерским понашањем и импресионира-

ни америчком ефикасношћу: снајпери су – са догледима и пригушеним пушкама – побили толико противничких официра и коњаника, да је пригушивач добио немачко песничко име „смрт која шапуће”. Без обзира на прасак звучног зида, наimme, на удаљеностима већим од 50 метара испред пушке са разбијачем пуцња немогуће је одредити одакле је пуцано.

Чаура са ознаком „Х”

Двадесете године донеле су проcvат индустрије пригушивача, од којих су неки били веома добри (британски „паркер хејл” још се прави), неки сумњиви, а неки опасни. Све је то престало када су власти почеле да забрањују та средства, а пригушивач је коначно прешао у државну надлежност 1934. забрањом у Конгресу САД.

Други светски рат доноси нове кораке у развоју и примени пригушивача. Британци, притиснути нуждом, бацају се на такозвано неконвенционално ратовање (командоси, специјалне операције, помоћ герилцима, операције иза линија непријатеља, падобранци итд.) које напосто захтева тихо убијање. Осим чувеног командоског бодежа, званог „ферборн – сајкс”, име по једном мајору дизајнеру, за ту сврху су била развијена још нека оружја: прво је извешан број „лугера”, који су били склапани у фабрици „Викерс” за потребе Холандије, био опремљен прилично крупним и ефикасним пригушивачима. Користила их је служба СОЕ, за специјалне операције. Седиште јој је било у Каиру. Затим је познати и масовни аутомат „стен” добио пригушивач. То оружје изашло је доста неоправдано на лош глас због слабог шаржера: са добрим шаржером ради одлично. „Стен Mk II C”, како се звао, имао је пригушивач умотан платном да не пече руку и могао је да пуца и појединачном ватром, јер систем није добро подносио рафа-

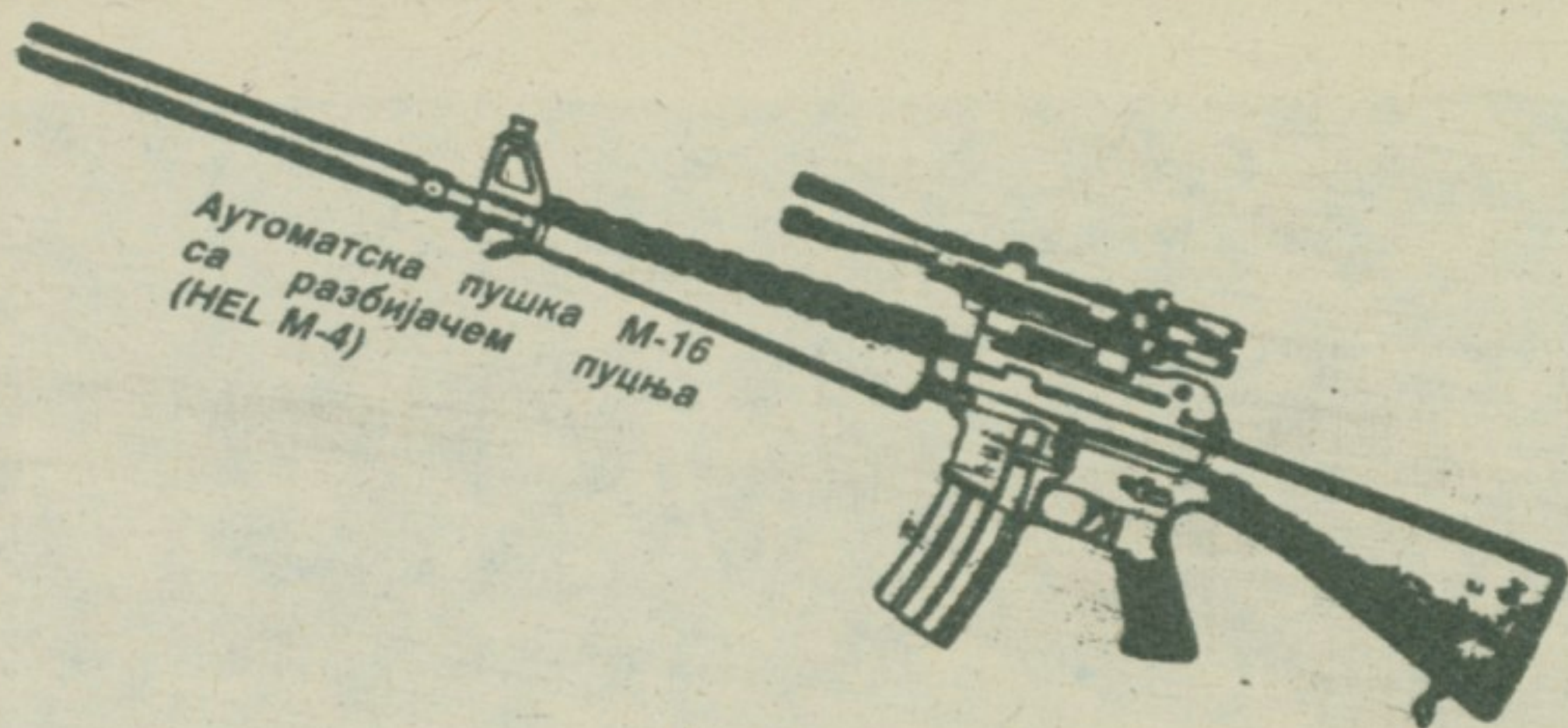
ле. Модификација Mk VI боље је направљена, а има их у употреби и данас. О специјалним оружјима мало после.

Американци су током другог светског рата користили читав низ пригушених оружја: неуспелу адаптацију аутомата „томсон”; нешто успешнију варијанту аутомата М 3 Ал; карабин М-1 са пригушивачем и подзвучним, слабије пуњеним метком и аутоматски пиштољ „хај стандард ХД”, најуспелије оружје тог типа.

Како успорити зрно до подзвучне брзине, да се не би чуо прасак при пробијању звучног зида? Тај је проблем решен током рата и доста је важан за пригушена оружја. Постоје два приступа: теже зрно са слабијим барутним пуњењем и успоравање зрна у цеви. Немци су за употребу својих пиштоља с пригушивачем производили посебну муницију, са чауrom обојеном у зелено и ознаком „Х” на дну чауре у амбалажи. Британци су током рата правили чак три различита метка калибра 9 милиметара специјално за пригушена оружја. Теже зрно неутралише слабије пуњење и тако аутоматско оружје има довољан трзај да би радило.

Пригушивач који се учвршћује на цев може се ставити – уз веће или мање техничке проблеме – на свако оружје. Али, има околности у којима је потребна већа тишина него обично: ноћ, тиха шума, град, присуство људи у близини. Сва аутоматска оружја са ефикасним пригушивачем праве при гађању механичку буку која је већа од пригушеног пуцња. Зато је други светски рат донео нову подврсту ватреног оружја: оружја грађена са пригушивачем и искључиво због њега.

Опет су Енглези били први на том пољу: „велрод” је сасвим утишани пиштољ калибра 7.65 или 9 милиметара, који се лако раздваја у цев и дршку и мора да се репетира руком пре сваког хица. Ударац зрна о мету је једини звук. Друго оружје је

Аутоматска пушка М-16
са разбијачем
(HEL M-4) пуцња

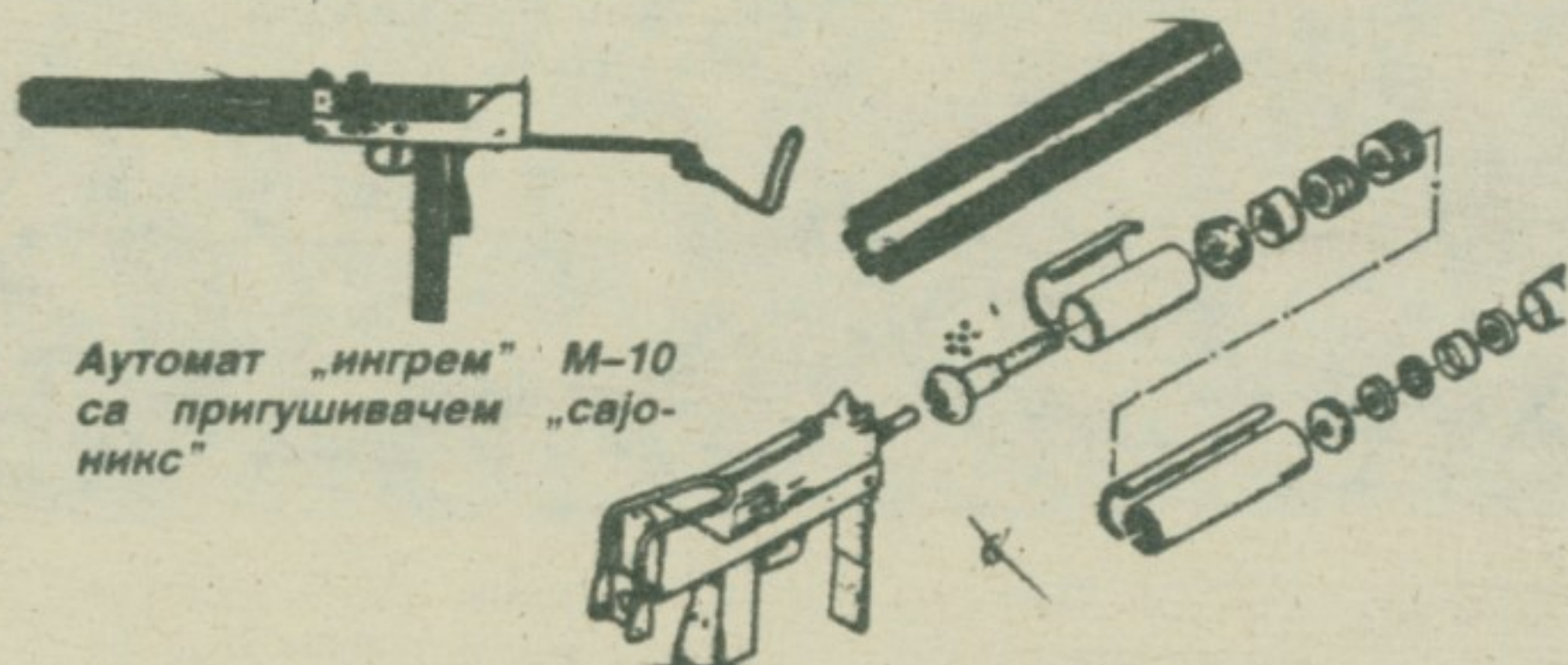
Аутомат „стерлинг“ ЛЗ4А1

Финска пушка са пригушивачем и
ноћним догледом система „Стар-
трон“ (репетирка калибра 7,62 mm
NATO, са специјалним подзвучним
зрном)

Британски
„велрод“

Аутомат „ингрем“ М-10
са пригушивачем „сајо-
никс“

Карабин
„де лил“

Кинески
пиштољ
и аутомат
„тип 64“

„цев из рукава“ (sleeve gun), челична цев чији се задњи крај одврће ради пуњења једним метком калибра 7,65 милиметара и служи за убиство из близине. Оба оружја имају цев избушену рупицама кроз које барутни гасови излазе и тако успоравају метак.

На сличном принципу је око се-ријског пиштоља „хај стандард“ саграђено оружје звано „ХД“: цев има 11 рупица које успоре зрно калибра 22 лонг рајфл. Око цеви је месингана мрежа (као за комарце), а пригушивач је од месинганих преграда. То је и данас стандардно оружје у армији и обавештајним

-27, са продуженом цеви на коју се наврће пригушивач. Совјетски снајпери користили су сличан систем на пушци „мојсин-наган“.

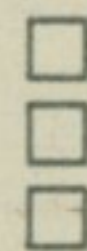
Праве тактичке предности пригушивача (и разбијача пуцња) истражене су тек после другог светског рата, у локалним и ограниченим антигерилским неконвенционалним сукобима. Британци су за рат у Малаји и Африци развили карабин „де лил“, изузетно успело оружје калибра 45 (11,43 mm) које се пуни стандардним шаржерима за „колт 45“ и има затварач и цев пушке „ли енфилд“, али пробушене у калибар 45. Пригушивач је интег-

но-азијском ратишту раширила на преко десет типова, од пиштоља и пушке калибра 22ЛР до моћних војничких пушака М-14, калибра 7,62 mm НАТО. У калибру 22 ЛР одлично су се показале адаптиране пушке са пригушивачем „ругер 10/22“, „ремингтон 66 најлон“, „винчестер 190“ и пиштољ „хај стандард ХД“. Разбијач пуцња за пушку М-16 у комбинацији са дурбином такође је био успешан, као и пригушивачи за аутомат „узи“ и аутоматски пиштољ „смит и весон М 39“. Најефикасније оружје ипак је била војничка пушка М-14 са разбијачем пуцња и ноћним догледом типа „стартон“. Елитни стрелци погађали су на даљинама до 600 метара, а да жртве нису ни знале шта их сналази. Просечна стопа потрошње муниције на убијеног непријатеља код таквих специјалних тимова била је 1,39 метак на човека, док је укупни просек вијетнамског рата био 50.000 метак на убијеног непријатеља.

Већина пригушивача и разбијача пуцња коришћених у том рату, а и у данашњим модерним оружјима носе ознаку „сајоникс“. Реч је о фирми коју је основао веома живахни и на изглед неозбиљни старији господин по имену Мичел Ливингстон Вербел III. Он је данас у САД на пољу пригушивача оно што је својевремено био Хајрем П. Максим. Његов главни допринос је проналазак вентила за снижавање притиска на пригушивачима за аутоматска оружја. Наиме, пригушиваче аутоматског оружја повећава притиске на покретне делове и враћа стрелцу у лице доста барутних гасова. Прво оружје на коме је систем примењен био је већ чувени мали аутомат „ингрем М 10“, револуционарни изум Гордона Ингрема. Вербел и он основали су заједно фирму „М. А. Ц.“ и продали велике количине аутомата „М-10“, (кал. 9 mm или 45) и „М-11“ (кал. 9 mmК, кратки), са пригушивачима. Једва да има армије или полиције у богатијим земљама која нема у наоружању те аутомате, ма-

да се не виде много – они иду уз веома, веома специјалне јединице, за сасвим посебне намене. Како пише „Фронт“, има их и наша армија.

Системе сличне „сајониксу“ примењују сада и Немци („валтер“ и „хеклер унд кох“), Белгијанци (ФН), Финци („сако“) и други. Чехословачка индустрија производила је пригушивач за свој мали аутомат „скорпион“ (Вз. 61, кал. 7, 65 mm), а Кинези имају два оружја, пиштољ и аутомат (оба се зову „тип 64“) саграђена посебно за пригушивач.

НЕСПРЕТНИ РЕДИТЕЉИ

Кад видите на филму како неко заврће пригушивач на револвер, знајте да редитељ није пазио. Због зазора између добоша и цеви револвера, пуцањ се не може пригушити. Једини колико-толико успешан покушај (каже италијанска полиција) је пригушивач на револверу „Наган“ М 1895, јер се код тог оружја добош пред опаљење помиче напред и затива потпуно поменути зазор. Затим, прави пригушивач је повелика и неспретна направа: бар два центиметра дебела и 15 дуга (за калибар 22 кратки), а код јачег војничког пиштоља много већа. Толико о филму.

службама САД. Такав пиштољ на-ћен је када је пилот чувеног шпијунског авиона У-2, Гери Пауерс, био оборен над СССР-ом.

Де Лил против гериле

Немци су такође направили један карабин са уграђеним пригушивачем, али је сачуван само један примерак: личи на веома кратку пушку са снајпером и има двоструки „шнелер“, окидач за фино подешавање. Калибар је 9 милиметара, за „Х“ муницију, репетира се руком за сваки хитац и веома је тих. Иначе, Немци су стављали пригушиваче на разна оружја, између осталих и на пушку „маузерку“ за коју је прављен и подзвучни метак (зелена чаура и знак „Х“). Позната је њихова модификација чешког пиштоља М-

рални део оружја. Други корак је био аутомат „стерлинг“ ЛЗ4А1, такође потпуно пригушен кад се гађа појединачно и нешто бучнији у рафалу, због ударања затварача. Оба оружја (уз стари „велрод“) показала су се одлично ако је судити по искуствима британског САС-а (јединица командоса „Special Air Service“), који је прихватио услове ратовања малајских герилаца, отишао у џунглу и тамо их победио.

Слична искуства имали су и Американци у Вијетнаму, али се нису њима често користили. Тамо је пригушена оружја почела прва да примењује плаћеничка армија коју је CIA држала у Лаосу: били су то аутомати „стен“, шведски „К“ (карл густав М-45), да би се касније лепе-за пригушеног оружја на југоисточ-

Пригушивач је данас практично ограничен само на војну и полицијско-обавештајну примену. Ван тих организација више их и нема, мада, ту и тамо, појединци покушавају да их праве сами. То је веома тешко, а уме да буде и опасно. Пригушивач је сложена и осетљива справа коју треба често чистити и водити много рачуна о томе да цев и цилиндар пригушивача буду савршено поравнати, иначе ће метак закачити преграде, што може да има трагичне последице. После сваког скидања пригушивача оружје ваља упуцавати поново, јер такав додаток на цеви мења балистичка својства. Са тактичке стране, поред фактора тишине и изненађења, показало се да примена пригушивача има и веома јаке психолошке последице по непријатељства: ствара забуну и панику и појачава већ постојећа осећања страха и несигурност код бораца. Судећи по томе колико се пригушивача јавља као допунска опрема у понуди савремене војне индустрије, реч је о изуму који неће изаћи из моде. Напротив: шапат смрти постао је неодвојиви део данашњег ратовања, мада зарађене стране веома нерадо о томе говоре.

Милош Васић

ШТА ХОЋЕ ОВАЈ

**Амерички војни авион
упорно је кружио изнад
совјетског трговачког брода,
мимо свих прописа. Није
одговарао на радио-позиве.
И као да је давао некакве
знаке...**

Хајди Ен Порч добила је дозволу од аеродромске контроле летења и њена једномоторна „цесна-182“ зарунала је пистом аеродрома у Калифорнији. Малена летелица узела је курс према Новом Зеланду, вароши Окланду. Младој Хајди био је то десети пут да прелеће Тихи океан. Као и раније, и сада је кренула по сталне аустралијске и новозеландске муштерије...

Педесетседмогодишњи капетан дуге пловидбе Јуриј Мочалов стајао је на командном мосту транспортне хладњаче „Усуријска тајга“. Брод је пловио према Владивостоку. Пре тога ће кроз Сангарски пролаз, најбољи пут из Тихог океана у Јапанско море...

Хајди је погледала на манометар: притисак је падао.

– Нисам баш љубитељ оваквих шала – промрмљала је себи у брду.

Смањила је гас. Притисак је и даље падао. И онда се казала манометра просто залепила за последњи подеок. Мотор је закашљао и, осетила је то чак испод пилотског комбинезона, почео да се греје. Покушала је да летелицу задржи на ваздушној струји. Около, само небо и бескрајна вода. „Цесна“ је губила брзину. Резак звук и мотор је – занемео. Авион је кренуо у суноврат. Хајди је успела да у етар пошаље позив за помоћ...

Капетан Мочалов свратио је с командног моста у велику трпезарију. Два морнара су се одмарала после смене. Бродски лекар Наташа Попова с досадом је прелистивала неке часописе. Најлепши део пута сваке пловидбе је – повратак кући. Мочалов је сео за пијанино, први акорди испунили су просторију...

Игра нерава?

Ударавши о воду, „цесна-182“ се преврнула на трбух. Ускоро се кабина нашла испод површине. Заглушена страховитим ударцем, Хајди Ен Порч је за тренутак изгубила свест. Повратио је бол у ле-

ђима. На срећу, ништа озбиљно, брзо је утврдила. Успела је да активира гумени сплав за спасавање пре него што је у кабину покуљала вода. Удахнула је ваздух, сачекала да се у кабини изједначи притисак. На једвите јаде отворила је врата и изронила на површину.

Сачекала је заслепљујућа светлост и језива тишина. Наоколо само вода и светлост. Дотад је веровала да је свет веома мали. Толико пута је својом „цесном“, за час, стизала с једног на други крај света. Та вера јој је, показавши време, ипак помогла да издржи. Била је убеђена да ће се за неколико минута на хоризонту појавити некакав брод или, на небу, авион. А можда чак и каква спортска једрилица. Није немогуће, тешила се Хајди, да изрони подморница. Младост има право на наду...

Везисти на Хавајским острвима ухватили су СОС. С аеродрома се одмах дигао авион обалске страже и кренуо у потрагу. Море се узјогунило и пилот је знао да ће имати и те какве муке да помогне, ако је неко преживео пад. Одлучио је да напусти трагање за посадом летелице и крене да пронађе најближи брод...

Таласи су расли. Хајди Ен Порч грчевито је стезала ивицу жутог гуменог сплава. „Цесна“ се још држала на површини и правила јој какво-такво друштво. Стићи ће неко, мора стићи...

Кормилар с „Усуријске тајге“ обавестио је капетана Мочалова да им се приближава четворомоторац с видљивим ознакама обалске страже Сједињених Америчких Држава. Пролетео је с левог бока, тако близу да је бука мотора заглушила морнаре. Направио је заокрет и сад прошао с десне стране.

– Имате ли везу? – питао је Мочалов.

– Не, – уследио је одговор радисте.

Четворомоторац се поново устремио на брод. Сад готово додирнувши катарку. Радио-веза није успостављена. Шеснаести канал, међународни канал везе у случају какве несреће на мору, ћутао је. А капетан је, на основу сопственог искуства и прича других морнара, знао да је надлетање цивилних бродова у међународним водама прилично озбиљна ствар. Америчка војна летелица изнад совјетског трговачког брода. То може да буде непријатно.

Авион би се, за тренутак, изгубио и поново, с неочекиване стране, појавио. Није одговарао на радио-позиве, пресецао је путању брода, кружио над њиме на недопустиво малој висини. Због чега се приближава? Зашто кружи? Шта

осматра? Можда је то некаква, нимало наивна, игра нерава? Замка?

Рефлектори с неба

Сумње није било – воду су парала пераја ајкула. Хајди је, до бола, зарила прсте у ивицу сплава. Гледала је филм „Ајкула“. Сећала се... И онда је видела авион. Ужас и радост истовремено.

Шта је то капетан Мочалов видео? Или му се, можда, само причињава?! Авион као да је махнуо крилима. Двапут, па опет трећи пут. После сваког таквог маневра кренуо би увек у истом правцу и враћао се. Као да позива да га брод следи. Радио-веза је и даље ћутала. Можда и авион покушава да ступи у везу са њим али не успева.

Мочалов је, на основу података којим је брод располагао, знао да, у случају да крене за авионом, иде у сусрет тајфуну. И колико дуго треба да га прати? Сат? Дан? Два? И, најважније, због чега? А Американци су одлетели јер су, по свој прилици веровали да ће их Совјети следити. Капетан је издао заповест да „Усуријска тајга“ промени курс и крене за авионом...

Велики талас је подигао сплав и баacio га уз саму „цесну“.

Авион је прво поскочио и онда, под огромном навалом воде, потонуо. Заувек... Поново пераја ајкула, још ближе. Је ли то крај? Боље да је са „цесном“ отишла на дно него да је, сад, шчепају чељусти ових несити. Онда је, сасвим јасно, чула буку авиона изнад себе. Чак видела силуету пилота. Из летелице се убрзо издвојила мајушна светлећа кугла. Друга, па трећа. Падале су на воду и још јаче засветлеле. Хајди је ликовала: сад ниједно од оних силних пераја неће смети близу. Тупоглави се боје непознатог.

Било је јако хладно. На јужну полулопту још није стигло пролеће, а вода је заплускивала Хајди више од дванаест часова...

Одавно Мочалов није тако помно журио у водени бескрај као сада. Мало-мало па би спустио доглед да протрља очи црвене од умора. Тргао се кад му је помоћник дојавио да је радар ухватио авион који је кружио над једним местом.

– Значи, то је тамо! – процедио је и заповедио: – Пуном паром напред!

Брзином од 18 чворова „Усуријска тајга“ секла је површину воде...

Над океаном се спуштала ноћ. Хајди се борила против сна, огромних таласа. И гледала авион и брод који се приближавао као каква мамутска сенка...

„Усуријска тајга“ је смањила брзину и отпочела маневре како би се приближила жутом сплаву. Ваљало је, пре свега, од налета таласа заштитити чамац којим ће морнари доспети до сплава. Океан је грмео, а жута тачка повремено нестајала с видика. Петнаестак морнара са совјетског брода на једвите јаде укрцало се у чамац. Мрак је постајао све гушћи.

Патролни авион се спустио изнад самих таласа, како би помогао чамцу да у том воденом паклу пронађе сплав. Кад су се приближили на стотинак метара, пилот је упалио рефлекторе. Пут је био осветљен, а после двадесетак минута капетан Мочалов је примио поруку:

– Девојка на сплаву!

– Има ли још ко са њом? Проверите, можда није при себи па ни не зна где је – отпослао је заповест.

Писмо

Више од пола часа требало је чамцу да се врати до „Усуријске тајге“. Авион је поново махнуо крилима и одлетео. Хитна медицинска помоћ и Хајди се повратила.

– Зар сам ја на руском броду? – упитала је, са зебњом, лекарку Наташу Попову. – Ох...

Нешто касније посетио је капетан Мочалов:

– Повезали смо се са Хонолулуом и идемо у сусрет америчком броду. Надам се да ћемо се срести за 4-5 часова. Дотле...

Хајди се насмешила:

– Капетане, не знам шта би било са мном да...

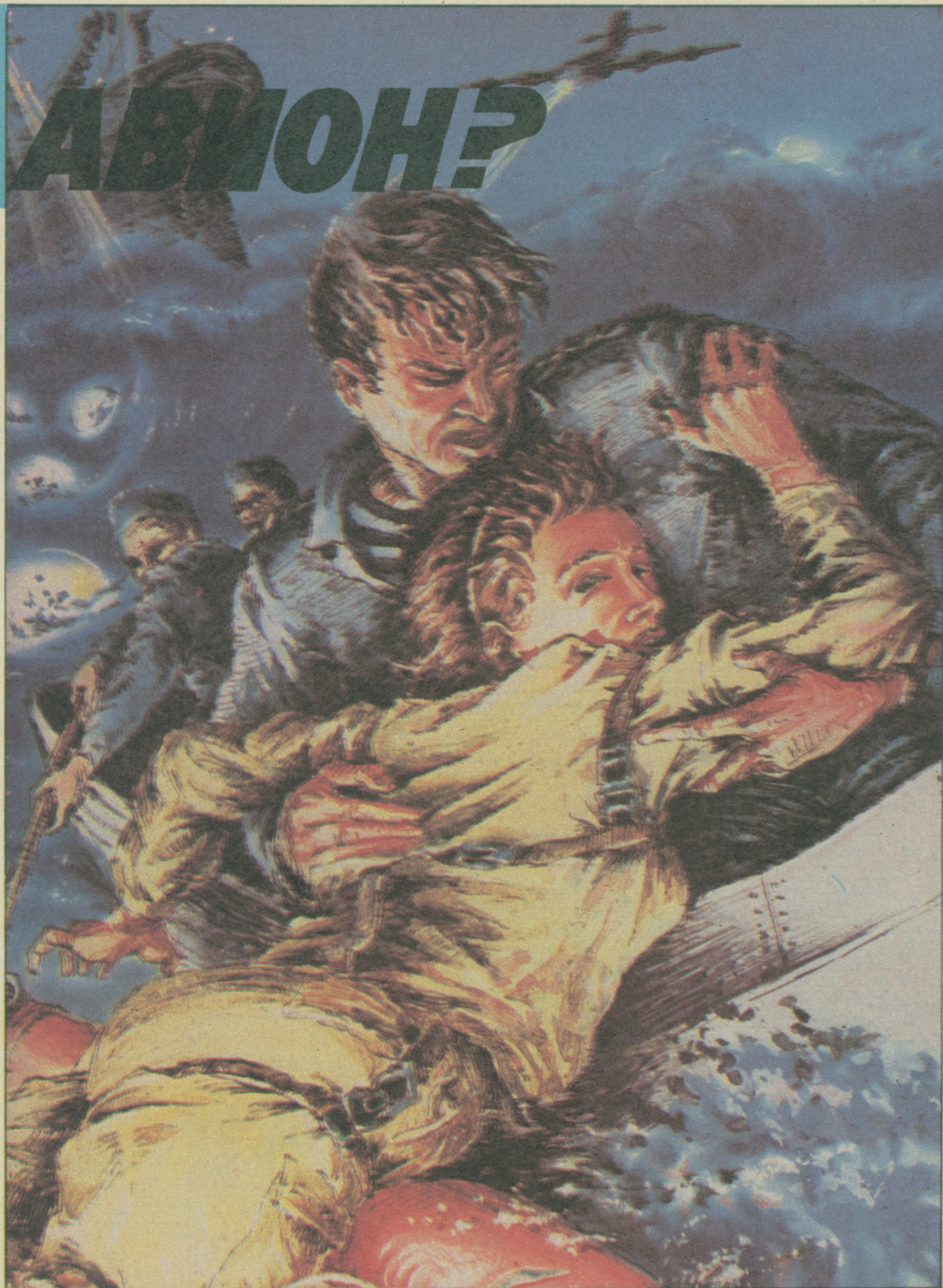
Совјетски трговачки и амерички брод срили су се после пет часова. Пред зору, Хајди се изљубила с Наташом Поповом и поздравила с читавом посадом...

Касније, много касније, на адресу капетана Јурија Мочалова стигло је писмо:

„Драги, капетане. Немам речи да вам захвалим што сте ме спасли. Дужна сам, међутим, и извињење што сам осећала, вероватно приметну, нервозу кад сам сазнала да сам на руском броду. Што ме некаква сумња нагризала. Врло брзо сам се уверила у супротно... Кад сам стигла кући, била сам у центру пажње. Али, мало ме њих питало како сам се то суновратила у океан... Занимало их је, првенствено, како то Руси изгледају, како су обучени, какви су... Рекла сам оно што сам тек на океану сазнала... Хвала Вам за све. Хајди Ен Порч“.

Капетан Мочалов се кисело насмешио. Сетио се свог колебања да ли да крене за америчким војним авионом у непознато. **П. М.**

АДМОН?

ИСПРАВЉАЧ
ОПШТЕПРИХВАЋЕНИХ
ЗАБЛУДА

КИЦОШ ПЕТРОНИЈЕ ПРОТИВ НЕВИНОГ НЕРОНА

МЕСАЛИНА, по имену Валерија, трећа жена римског цезара Клаудијуса Тиберија, погубљена 48. године због завере против свог мужа, дала је име одређеном типу жена, које речник означава углавном као „неморалне“.

Чини се да би Месалну после две хиљаде година заблуде требало ослободити нетачних оптужби. Она је била узвишеног порекла, праунука Октавије, сестра цезара Августа, и због тога се – што је била њена животна грешка – веома млада удала за окрутног цезара Клаудија који је већ био у годинама. Он је уз све то, изгледа, био и тежак душевни болесник. Отерао је Месалину и оженио се Агрипином, ћерком Германика и сестром чувеног Калигуле која му је обећавала политичке успехе. Клаудије је тада имао 49 година. Месалина се верила за конзула Гаја Силија...

шире гласине о њеном, неморалном животу. Клаудије, ипак није издао наређење да Месалина буде ликвидирана – то је урадио његов човек по имену Нарцис.

„Добра и правична“ Агрипина, чуварка морала римских матрона, касније је свог господина супруга отровала како би се коначно ослободило место за њеног сина Нерона.

□ **НЕРОН** (37–68) римски цар, како ствари стоје изгледа да и није био тако окрутан како се описује. Никада није наредио погубљење своје мајке. Нерон није свирао ни харфу, ни виолину док је Рим горео, а што се тиче самог пожара који је захватио Рим његова је кривица у томе, такође, лажна. Потпаљиваче су унајмили многобројни шпекуланти који су од ове велике паљевине извукли корист.

тив цара. И један и други били су страствене присталице политичке партије највећег племства, чија је борба против царства, које им је ограничавало права, у то доба достигла свој врхунац. Међутим, највећу кривицу за настанак лажних легенди о Нерону сноси хришћанска римска мањина, која се у побожно демократском Риму понашала, тако рећи, неподношљиво. Док су римски цареви радовно приносили жртве свим боговима и клањали им се, хришћани су били уверени, не само приликом одржавања паганских обреда, већ и у позориштима, где су намерно ометали и трудили се да онемогуће „грешне“ представе. Тиме су на себе навукли гнев римског народа, и Нерон је био принуђен да предузме одређене мере против оних који су нарушавали ред и

поредак. Зна се чак да је он то чинио веома дипломатски. Али, хришћани му никада нису опростили што је покушао да заведе ред у Риму. Пажљиво су уништили све рукописе свих аутора, који су о Нерону говорили позитивно.

□ **УЉАНЕ БОЈЕ** нису унели у сликарство браћа Ван Ајк, ма колико то ауторитативно тврдио историчар уметности Ђорџо Вазари, који у свом чувеном делу из године 1550. пише: „Проналазак уљаних боја представљао је највећи проналазак у сликарству уопште, а истовремено је представљао велико олакшање за сликаре. Уљане боје је први пронашао у Фландрији Јан из Бурга... (Јан ван Ајк – 1390–1441). Све до тог доба су сликари узима-

ли јаја, лупали их и мешали по њима танком гранчицом смолке, чије је млеко са јајетом стварало темпере за боје – на тај су начин сликали своје слике“.

Први је научно проучавао технике старих мајстора Луј Пастер, не само генијални бактериолог, већ исто тако и чувени сликар, а ученик Густава Курбеа. Хистолошки, старе је боје проучио и В. Оствалд и у пресецима је доказивао присуство уљаних боја. Касније су у помоћ дошли много савршенији методи – серолошки и хроматографски. На тај начин је доказано да је уље у бојама коришћено много пре Јан ван Ајка, рецимо приликом сликања норвешких готских икона из 13. века.

Као што се види, савремени аналитички методи су исправили заблуду Ђорџа Вазара – истина са закашњењем од четири столећа, али је важно да је заблуди дошао крај.

□

ШЛЕМОВИ Германа, Нормана, викинга и других северних народа никада нису били украшени роговима. Они се не виде ни на једној слици, па чак ни на чувеној таписерији из Бајеа, сада само 70 метара дугој (раније је била много дужа) гоблену, који приказује на сасвим модеран начин победу Виљема Освајача, његов долазак у Енглеску и његову велику победу 1606. године код Хестингса. Типични нор-

мански шлем био је сасвим обичан: штитио је главу, док су се додаци који су штитили нос, браду и остале делове лица појавили много касније. Рогове су германским шлемовима дали тек крајем прве половине 19. века немачки студенти. Они су волели да се облаче у романтична одела, која су сматрали историјским.

Германски шлемови (а исто тако и нормански) били су украшени перјем. То може да се закључи по називу „крилате капе“. Наслеђени су од римских легионара у Британији, на заласку Западног римског царства.

Међутим, Агрипини није било довољно што се Месалина развела од њеног Клаудија већ је одлучила да је ликвидира. Тада је Клаудију понела списак од 160 Месалининих наводних љубавника, што је и за неморалан Рим било превише. Свуда су почеле да се

Лошу слику коју смо добили о Нерону би требало да на својој савести носи историчар Тацит, који га није подносио, али исто тако и кיצош Петроније, „arbiter elegantiorum“ старог Рима, касније принуђен да изврши самоубиство због завере коју је ковао про-

ПОРОДИЧНИ АЛБУМ

МОЈ МУЖ АЈНШТАЈН

„МЕНИ ЈЕ МОЈА ЖЕНА ПОТРЕБНА, ОНА МИ РЕШАВА СВЕ МАТЕМАТИЧКЕ ПРОБЛЕМЕ“ – ОВЕ РЕЧИ ПОЗНАТОГ НАУЧНИКА ОДНОСИЛЕ СУ СЕ НА МИЛЕВУ МАРИЋ ИЗ ТИТЕЛА

Боља од генија

Деветнаестог децембра 1875. године Марија и Милош Марић добили су девојчицу. Прво дете у породици. Радост није дуго потрајала: врло брзо откривено је да беба има урођено ишчашење кукова. Ману којој тада лека није било. Милева, како су јој дали име, рано је осетила шта значи самоћа. Уместо да скаче са вршњацима дане је проводила уз Тису градећи на мирној површини реке свој свет маште. У њему, она је била као сва остала деца. А у поне чему и изнад њих. Али, то ће сазнати тек у школи.

– Пазите да ово дете не упустите, оно је редак феномен – рекао је сеоски учитељ њеном оцу једва месец дана пошто је Милева кренула у школу. Она је са таквом лакоћом решавала све задатке из математике да је он једноставно био задивљен. Ништа мањи таленат није показивала за стране језике, музику...

Пошто је завршила основну школу у Сремској Митровици, где се њена породица преселила из родног Титела, Милева се уписала у пети разред Краљевске српске гимназије у Шапцу. То је био први корак на путу будуће физичарке. Други је направила када је 1896. у Цириху положила пријемни испит на Техничкој високој школи. Наставак школовања није био само њена већ и жеља њеног оца: није имао намеру да „упусти“ дете.

Већ први дани у новом свету показале се као пресудни за Милевин живот. Наиме, предавања из физике слушала је на Физикалном институту на одељењу које је припремало будуће наставнике математике и физике. Ту је упознала и најмлађег студента, младића врло неуредне спољашности који јој се представља као Алберт Ајнштајн. Разлог упознавања био је задатак који он, за разлику од Милеве, није успео да реши. Задивила га је лакоћа с којом је она долазила до резултата. Тражио је њено друштво.

Свакодневно дружење је ускоро прерасло границе другарства: бежећи од љубави која је почела да је осваја напустила је Цирих и преселила се у Хајделберг. Међутим, није дуго остала у њему. Срце је победило и вратила се у Цирих, спремна да потисне све своје амбиције и стави их у службу разбарушеном младићу. Није се поколебала ни када су 1900. године дипломирали, она са много бољим просечним оценама.

Не само слабе дипломске оцене већ и лична антипатија професора Фридриха Вебера затворила је Ајнштајну врата школе коју је управо завршио и на којој је конкурисао за место асистента. Беспарицу у коју је запао, Алберт је пребродило пре свега захваљујући Милевиној огромној љубави. За разлику од професора Вебера она је у њему видела генија чије ће идеје довести до праве

револуције у науци. У међувремену, требало је од нечега живети па се Милева посветила раду и упоредо ишла на предавања физике и астрономије. За научна испитивања на којима је радила добила је највећу могућу оцену – шест.

У међувремену Алберт је успео да се запосли у Патентном заводу у Берну. Сада су коначно могли да се венчају.

Нобелова награда

Први дани заједничког живота били су најсрећнији период Милевиног живота: сва се посветила Алберту и сину Хансу кога су добили годину дана касније. Њихов дом постао је стетиште многих духовних величина тог времена. И поред обавеза које јој је наметала брига о мужу и детету, Милева је са једним Албертовим колегом с посла конструисала инфлуенс-машину али не под својим именом. Изум је регистрован под њиховим презименом – Ајнштајн.

Две године после венчања, 1905. Милева и Алберт у лајпцишком часопису „Анали физике“ објављују пет заједничких радова од којих је један Ајнштајнова докторска дисертација са хипотезом о фотонима. Закон који је изнео у овој тези донео му је, додуше много касније, 1921. највише научно признање – Нобелову награду за физику. Да је за ту докторску дисертацију у доброј мери заслужна и Милева, то Ајнштајн никада није порицао. Међутим, колики је њен удео заиста био остала је тајна. У трагању за овим податком неки биографи великог научника дошли су до закључка да је он оригинал, по-

што је рад публиковао, изгубио или чак, уништио.

Било како било, тек сматра се да Милева није у Албертовим радовима учествовала као искључиви стваралац већ као помагач који је проверавао сваку његову мисао, идеју, подстицао и усмеравао. Без ње он никада не би био оно што је постао, како је и сам истицао.

Остаћу ти веран

На самом почетку, Ајнштајнови су са старијим сином Хансом Албертом два пута боравили код Милевиних у Новом Саду. У то време, 1905. и 1907. он још није био славан научник кога зна читав свет. О Милеви је породици и пријатељима говорио као о анђелу чувару, главном инспиратору. „Мени је моја жена потребна, она ми решава све математичке проблеме“, понављао је. Ни она није била мање издана у похвалама: „Ми смо пред полазак завршили једно значајно дело које ће мом мужу донети светско име“. Ове, без сумње пророчанске речи су се и обистиниле.

Када је 1921. примио Нобелову награду, Ајнштајн је, не заборавивши све ове похвале, отпутовао у Цирих и Милеви, од које је већ седам година био разведен дао половину награде. Треба истаћи да тај поклон у новцу није спадао у обавезно издржавање породице: он је био признање за свесрдну и несебичну научну помоћ.

Избијање на светску научну сцену, почело је да нарушава склад дотле ус-

пешног брака. Томе је вероватно допринела и његова породица којој се Милева није нимало допадала: сматрали су да је једном тако младом и перспективном научнику потребна репрезентативнија супруга. До разлаза је дошло 1914: тада је Алберт прешао у Берлин где је постављен на место директора Института за физику. Средином године Милева је са децом, у међувремену добили су још једног сина, отпутовала за распуст у Цирих. Избијање првог светског рата онемогућило је да се врати кући. Алберту као да више није стало до породице: није се потрудио да је макар једном посети. Разлог је вероватно била рођака Елиза коју је у међувремену упознао у Берлину и са којом се касније оженио.

Растанак са човеком коме је подредила читав до тадашњи живот и коме је жртвовала каријеру, Милева је тешко поднела. Прве године развојеног живота још је гајила слабању наду да ће се вратити, међутим, када је Алберт послао писмо у којем је тражио развод било је јасно да од тога нема ништа. Није могла да је утеши ни његова последња реченица: „Видећеш да ћу ти остати веран – на себи својствен начин“.

Живот очигледно није био наклоњен девојци рођеној у Тителу: убрзо по разводу тешко је оболео млађи син Едвард и остао доживотни инвалид. Милева му се тада потпуно посветила. Умрла је 4. августа 1948.

С. Л.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

МММ... АЛ' СЕ ДИ-
ВНО РУМЕНИ...

УХ! САД МИ ПА-
ДЕ НА ПАМЕТ...

ЈЕСАМ ЛИ ТИ РЕКАО ДА МО-
ЈА БРАКА ДОЛАЗЕ НА ВЕЧЕ-
РУ?

КАКО
ЗАМИШЉАШ
ДА С ОВИМ
НАХРАНИМ
ТЕ ХАЛАП-
ЉИВЦЕ?!

СНАБИ СЕ
НЕКАКО...

ДОООБРО...

© 1985 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

...АЛ' ТИ КЕШ
ГА СЕКИ!

За читање
наглас

СЛОВО „Н“ И СВЕТСКА ИСТОРИЈА

**АУСТРИЈСКИ КОНЗУЛ У
ПРИЗРЕНУ ПОСЛАО ЈЕ
КРАТАК ТЕЛЕГРАМ
СВОЈОЈ ВЛАДИ НЕ
СЛУТЕЋИ КАКО ЋЕ У
БЕЧУ ИСКОРИСТИТИ
ЈЕДНУ СЛОВНУ ГРЕШКУ**

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

Неколико година после првог светског рата, случајно сам у једној кафани у Брну ступио у разговор са једним господином који је био солидно одевен, пуначак, носио цвикер, био из Брна и звао се – како се током нашег разговора испоставило – Прохаска.

Господин је поменуо Рио де Жанеиро, а ја сам га упитао да ли га можда познаје. Да, долази отуда. Пословно? Био је аустријски конзул. „Јесте ли дуго били тамо, господине генерални конзуле?“ „Да, неколико година“. Застој у разговору. „Где сте били раније, господине генерални конзуле?“ „Раније сам био на Балкану, у Скопљу, Битољу, Призрену...“

И где, испоставило се да је мој сусед за столом, који изгледа као оличење светског мира, исти онај конзул Прохаска из Призрена чије је име било убојни поклич европских ратних хушача, чија је афера довела Европу у ратну опасност и била прва упадљива предигра аустријско-српског рата, дакле првог светског рата. Занимљиво! Али ипак, не могу тако изненада да га интервјуишем о његовој светскополитичкој улози, а исто тако не могу једног непознатог господина да питам о његовим најинтимнијим приватним стварима. Због тога почињем врло дискретно:

– Је ли истина, господине генерални конзуле, да су вас Срби 1912. године кастрирали (ушкочили)?

Господин генерални конзул у пензији љубазно се смењка:

– Ни говора. Био сам у Призрену као конзул када је српска војска, која је победила турску, у своме наступању преко Приштине и Косова поља улазила у Призрен. Била је то Трећа армија под командом генерала Јанковића. Прилике су у граду биле, природно, замршене како се само може замислити, а како је Србија још од анексионе кризе била са Аустријом у затегнутим односима, то је мој положај био још компликованији.

У кући у којој сам становао били су смештени војници; према мојој мислији становништво се није могло опходити са симпатијама, можда се о мени и понешто неповољно зупкало – све у свему, ја сам тако рећи живео у својој кући као заробљеник и нисам могао да шаљем никакве извештаје. Уместо да моје ћутање тумаче тиме што се налазим у граду који је освојен, у Бечу су се пожурили да измишљају о мени најстрашније језиве бајке. Шта је при том убацивано намерно, да би се распаљивала мржња против Србије, разуме се, не умиш рећи.

Седео сам тако у Призрену од 2. до 25. новембра; најзад сам добио могућност да отпутујем за Скопље. Не знам да ли је то дошло по упутству српске команде. Али, углавном, дошао сам у Скопље. А одатле је са великом сензацијом пошао у Београд телеграм да сам ја, – кога је цео свет сматрао мртвим после мучења коме су ме подвргли – још жив и да сам стигао овамо. Телеграм је гласио једноставно: „Конзул Прохаска у Скопљу“. Више се није имало шта рећи, јер ако је конзул Прохаска стигао у Скопље, онда је значи жив и све вести о погубљењу и мучењу показују се као нетачне – томе не треба додавати ни словце...

Али, телеграфски апарат начинио је словну грешку, додавши још једно слово, мало, нештообивно словце „н“ и при пријему у Београду на телеграфској врши је стајало: „Конзул Прохаска ускопљен“. Шта то значи, могло се већ другог дана читати са огромних наслова у бечким листовима. Сензација: „Аустријски конзул унакажен“... „Ужасно унакажавање аустријског конзула“... „Тешка повреда међународног права над нашим представником“... и тако даље. Што оштрије, то боље!

У међувремену, послао сам исцрпан службени телеграм у Беч – толико исцрпан да су га четири чиновника дешифروвали три дана и три ноћи. Када је и овај посао завршен, гроф Берхтолд се није ни онда пожурно да демантује неистину и да тиме укљони ратно расположење које је овладало Европом. Да ли можда није веровао мом шифрованом телеграму? За сваки случај, упутно је мени два чиновника министарства, генералног конзула. Едла! и још једног.

Баш сам у Скопљу доручковао – сендвич са шунком и два јајета – када ућонне оба господина из Беча. Већ сам појео сендвич са шунком, и изасланици се нису мало чудили кад су ме видели како сав румен седим пред другим делом доручка и како им нормалним гласом желим добро јутро... У међувремену су се и остале државе увериле, да су сви моји удови нетакнути и кампања хушкања морала је бити прекинута. Тек годину дана касније, она је успешно поново избила: светски рат.

Ја лично ништа нисам ни слутио о осакаћеном телеграму, и његовим светскоисторијским последицама. При моме повратку, шеф одељења Монтионг објаснио ми је све последице слова „н“. Уосталом, да од Срба нисам „ускопљен“, знао сам још раније...“ Егон Ервин Киш

ПЛАВИ ЈАСТОГ ИЗ

ЕПРУВЕТЕ

ИЗУМИ
ОТКРИЋА
ДОСТИГНУЋА

НАПРАВИО НЕБО

Памти се да је непревазиђени мајстор страве и ужаса режисер Алфред Хичкок једном приликом приредио у својој кући „вечеру у плавом“, којом је запањивао бројне госте. Све је било у тој боји, сто и столице, столњаци, прибор за јело и сва јела која су изнета на трпезу. Да је тада постојало што данас постоји у једном малом заливу на крају Њујоршког Лонг Ајленда – сигурно би се на маестровом јеловнику нашли и плави јастози. Они ће, међутим, вероватно ускоро постати рашире-

редак, нађе се тек један на тридесет милиона црвених. Доктор Д'Агостино почео је прве опите пре петнаест година са неколико плавих примерака које је међусобно укрстио. Кад је добио потомке увидео је, како каже, да је направио срећан избор и нехотице, пошто је плаве јастоге одабрао једино да би их разликовао од осталих у свом експерименталном базену. Онда се испоставило да су они крупнији и јачи од црвених, а што је посебно важно и да много брже расту. Ту особину би-

У узгајалишту Д'Агостино ствари стоје много повољније. Чак шездесет до седамдесет одсто ракова доживи 470 грама и више, али за разлику од својих црвених рођака уместо седам, за одрастање им је потребно само три године, а доктор Д'Агостино обећава да ће бољом селекцијом скратити и то време за још добрих дванаест месеци.

Пословично пословни Американци не чекају да се новодобијена врста још побољша. Већ је отворено једно узгајалиште у Кали-

Карте неба постоје већ хиљадама година – ко би и помислио да може смислити неки нов начин приказивања распореда звезда? Ипак, догодило се управо то. Новозеланђанин Брус Кинг не само да је смислио сасвим другачију врсту карте звезда од свих постојећих него је ова његова, као сваки генијалан изум, једноставна а без грешке.

Овај инжењер назвао је своју карту „Ноћна звезда“. Она може стати на длан, а ипак, тако је прецизна да у сваком тренутку дана или ноћи показује распоред звезда и то онакав какав се види са било које тачке на Земљи!

Како је то постигао? Досетком, синило му је и – еурека!

Пре свега, небо није равно, па је Брус Кинг најпре мозгао како да начини облу карту. А затим, карту која неће бити непомична какве су све остале, него такву која би се померала у зависности од места с којег се посматра. И ево чега се сетио.

Узео је пластичну лопту коју је издувао и унутра поставио метални обруч широк колико и обим лопте на најширем месту. Затим је угнуо половину лопте преко обруча и добио као неку полулоптасту чинију. Половину карте неба укр-

Брус Кинг је поносан: држи целу карту звезда на длану.

тао је на унутрашњој страни, другу половину на спољашњој, па на месту сваке звезде пробушио рупицу. Пошто лопта тако угнута може да се помера преко обруча, слика неба се мења – у зависности од тога с које замишљене тачке на Земљи се посматра. А обруч увек означава обод видокруга. Нема сумње да је „Ноћна звезда“ толико једноставно и генијално учило које би, баш као и глобус, требало да уђе у све школе на свету.

УМЕСТО СРЕБРА ШТИРАК

Шест инжењера запослених у јапанском огранку познате фирме „Канон“ (Canon) смислио је једну потпуно нову врсту црно-белог филма чија је главна предност ниска цена не само траке него и развијања. Уместо сребро-бромидом, нови филм је премазан слојем фермената. Испод њих се налази једно једињење бакра и – штирак!

Филм се употребљава на уобичајени начин. Када кроз бленду фото-апарата на њега падне светлост, ферменти се активирају много јаче на оним деловима који су тамни него на обасјаним. А код развијања, довољно је да се филм потопи у обичну воду, а не у растварач. Она доводи до тога да се штирак распада и то испод

оних делова фотографије где су ензими активни.

Штирак се претвара у глукозу која сада делује на оно једињење бакра, док обасјани делови филма, на којима је активност ензима недовољна, остају нетакнути. Тако се добија негатив. После 15 минута филм треба извадити из воде и брзо осушити топлим ваздухом.

Оваква фотографска техника не само да је јефтинија од уобичајене, него је и много погоднија и једноставнија нарочито у условима где је тешко па и немогуће служити се лабораторијом. Рецимо у ратним зонама, или негде у дивљини.

„Биолошки филм“ како га неки већ зову патентиран је крајем прошлог лета.

М. Крстуловић

Плави јастог изузетан је по свему, на изглед и на укус!

на и, што је занимљивије, јефтина посластица. Заслуга за то припада доктору биолошких наука Антонију Д'Агостину, Сицилијанцу који живи у САД.

Плави јастози које доктор узгаја у својој лабораторији резултат су генетских промена које је он постигао. Ове животиње изгледају величанствено: њихов оклоп кобалтне боје и изузетна величина за препашћују. А тек месо! Кажу да је сочније и укусније него „обичног“ црвеног јастога.

Многи ће се изненадити и кад чују да плави јастог постоји и у природи, али је

олог је и хтео да развије управо зато да би се у узгајалиштима постигао већи принос.

У свом природном амбијенту јастог расте изузетно споро. Да би достигао 470 грама, што је најмања тежина која се користи за јело, потребно је пуних седам година, а за то време јастогов живот многоструко је угрожен: од 20 хиљада јајашаца која положи једна женка, само двадесетак „доживе“ зрело доба. Остале поједу рибе, а и сами други јастози код којих је канибализам изузетно изражен и јавља се још док су ларве!

форнији, а и канадска влада се заинтересовала за исту ствар. Доктор Д'Агостино не крије да су најбољи услови за гајење плавих јастога топло море чија температура воде не варира много. Најидеалнија је она од 21° Целзијуса, као на Сицилији, вели он носталгично, а спреман је да сваком заинтересованом за узгајање помогне својим стручним саветима.

А ми додајемо: можда би и наши узгајивачи могли да набаве који пар плавих јастога? Топло море и небројене мирне увале већ имамо!

Илустровао Зоран Петковић Петко

НАШ ЛОВАЦ У СВЕТСКОЈ

КРОТИ НЕЖ

ИК-3
посматран одозго.
Авион је
под
маскирном
бојом

Три конструктора пред
II светски рат. Слева надесно:
Слободан Зрнић, Љубомир Илић,
Коста Сивчев.

□
□

**СЛОВА ИК-3 НА РЕПУ
АВИОНА НИСУ ОЗНАЧАВАЛА
ФАБРИКУ ВЕЋ ИНИЦИЈАЛЕ
НЕРАЗДВОЈНЕ
КОНСТРУКТОРСКЕ ТРОЈКЕ:
И(ЛИЋ), К(ОСТА), З(РНИЋ).
ОСТАЛО ЈЕ ТАЈНА ЗАШТО ЈЕ
СИВЧЕВ СТАВИО ПОЧЕТНО
СЛОВО СВОГ ИМЕНА, А НЕ
ПРЕЗИМЕНА, АЛИ СЕ З
ПРЕТВОРИЛО У БРОЈ 3.
НАМЕРНО**

Између 13. и 24. јуна 1937. године наши најистакнутији пилоти испробали су, у симулираним ваздушним борбама, авион ИК-02, други прототип првог југословенског ловачког авиона металне конструкције. Сваки пилот возио је наизменично ИК-02 и британски „хокер фјури I“.

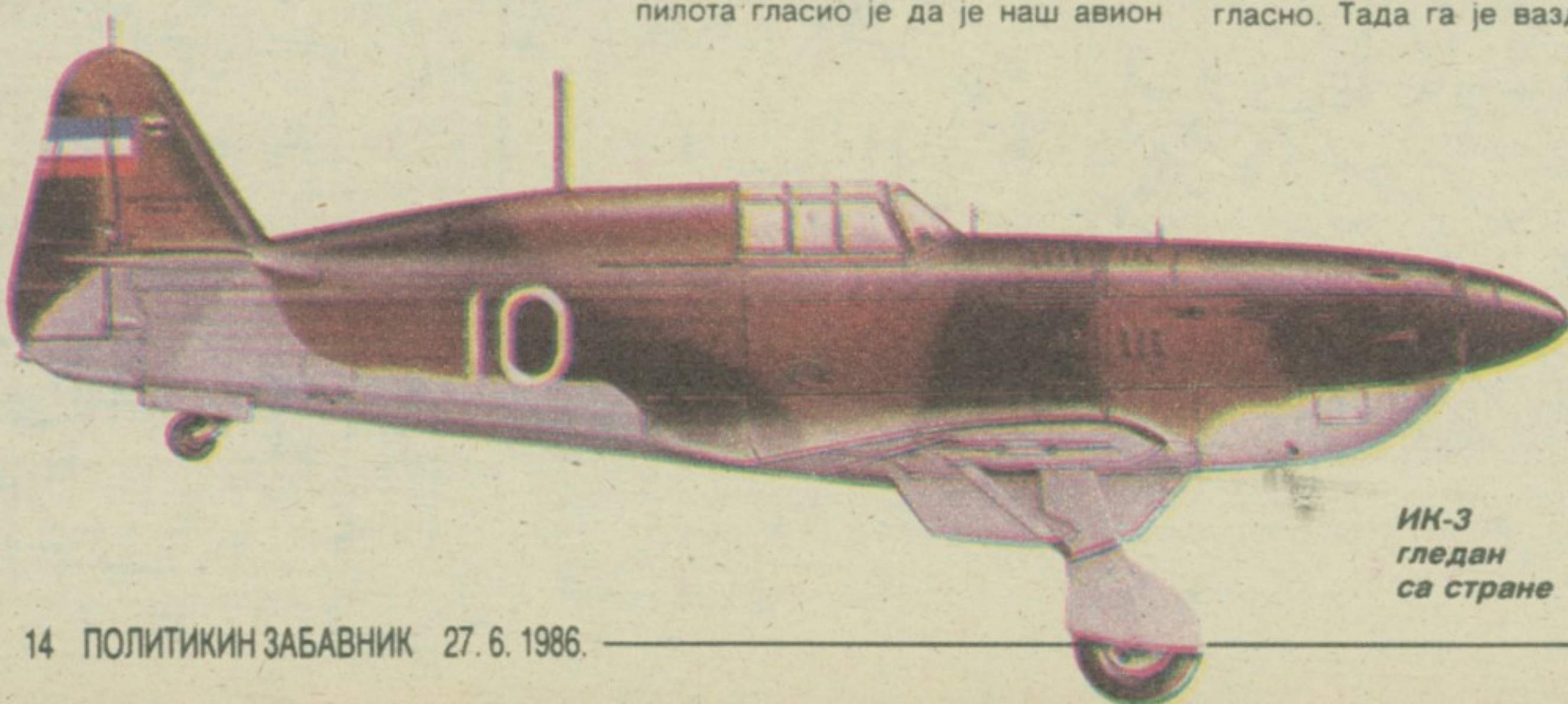
У шеснаест симулираних борби ИК-02 надлетао је, надмашио и потукао „хокер фјури I“. Извештај пилота гласио је да је наш авион

надмоћан и да једну ваздухопловну групу треба формирати од ловаца ИК-02.

Ваздухопловног капетана Леонида Бађака, који је био и против првог прототипа ИК-01, ни овај успех нашег ловца није убедио и он је своје сумње изрекао сувише гласно. Тада га је ваздухопловни

ИК-3 спреда

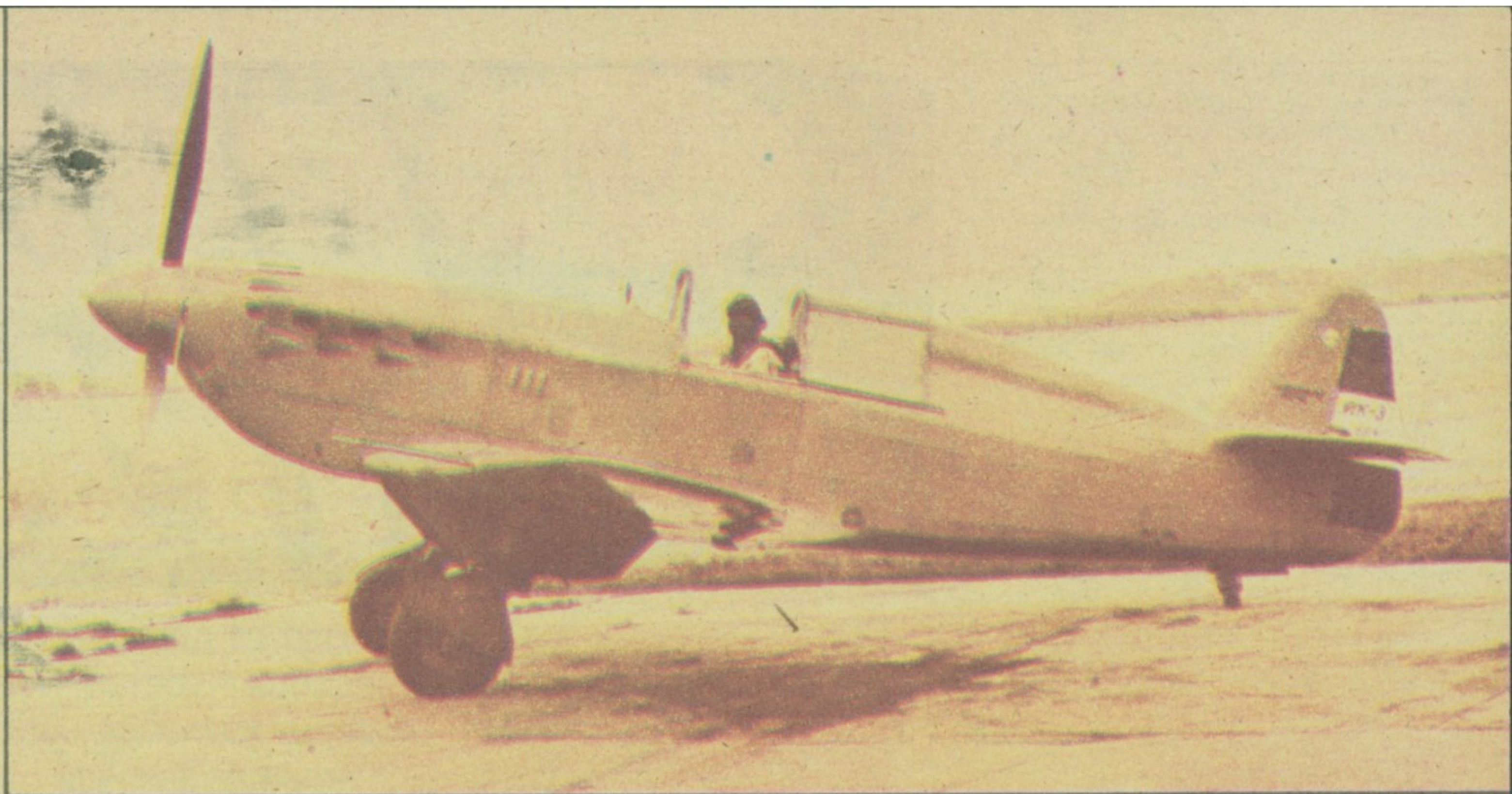
ИК-3
гледан
са стране

КАРАКТЕРИСТИКЕ

Мотор: 1 „Хиспано-суиса 12Y29“ од 980 KS	
Димензије:	
распон крила:	10.30 m
дужина:	8.00 m
висина:	3.25 m
површина крила:	16.50 m ²
Тежина:	
празан:	2068 kg
оптерећен:	2630 kg
гориво:	330 l
уље:	38 l
Брзина:	
максимална:	421 km/h
у крстарењу:	400 km/h
Дужина узлета:	200 m
Време пењања до 5000 m:	7 min
Максимална висина:	9400 m
Долет:	785 km

ЕЛИТИ

МЕ НО

Најбољи ловац свог времена, бисер нашег ваздухопловства, према чијој су концепцији касније прављени многи светски авиони.

поручник пилот Јанко Добникар изазвао на двобој: ИК-02 против „хокер фјурија I“ под следећим условима:

1. Пењање на висину од 4.000 m.
2. Трка од 140 km Београд – Нови Сад – Београд.
3. „Борба“ изнад Земунског аеродрома.

Уговореног дана Добникар и Баћак узлетели су истовремено. ИК-02 добио је прву рунду: пењући се под стрмим углом први је стигао до одређене висине и у брзом лету наставио до Новог Сада и натраг за Београд. Тако је добио и другу рунду.

Борба изнад аеродрома у Земуну представљала је врхунац овог узбудљивог ваздушног дуела. Два храбра и вешта пилота били су један другом достојни противници, али авиони нису. Мада се Баћак трудио да свој „хокер фјури“ по-

нашим родила се у глави Љубомира Илића, богатог младића авантуристичког духа који је технику дипломирао у Гану у Белгији и изнад свега волео авионе, коцку и жене. Илић је био веома интелигентан, крајње шармантан и широке руке. Место га није држало и увек је био пун узбудљивих планова.

Како после I светског рата код нас није било ваздухопловних школа. Војна команда је средином двадесетих година расписивала конкурсе за слање младих инжењера на специјализацију у Француску. Неки од њих ишли су на Високу националну аеронаутичку школу (у рангу факултета) у Паризу, неки су додељивани конструкционим бироима при фабрикама авиона с тим што су у вечерњим часовима могли да похађају ваздухопловне курсеве на Сорбони које је држао чувени аеродинамичар професор Тусен.

У Француској је Љуба Илић упознао Косту Сивчева, пилота и такође инжењера на специјализацији. Али, кад су се пуни планова, вратили у Југославију, постављени су на административне положаје, далеко од авиона. Због тога су одлучили да слободно време посвете пројектима авиона финансирајући их из сопственог џепа.

Први цртежи ловца ИК направљени су у једном изнајмљеном београдском сутерену. Име будућег авиона, којег ће радити фабрика „Икарус“, није означавало назив фабрике већ иницијале конструктора: И(лић), К(оста).

Покретљивост важнија од брзине

Док су се радиле разне верзије ловца висококрилца ИК чврстог стајног трапа. Илић и Сивчев су 1933. године почели рад на пројектовању новог, далеко модернијег. По њиховом мишљењу доба висококрилца са упорницама које подупиру крила и смањују видљивост припадало је прошлости исто као и чврст стајни трап.

Нови ловац је, према замисли, морао да буде нискокрилац, увла-

чивог стајног трапа, савршено аеродинамичког облика, велике брзине узлетања да би успешно могао да се супротстави све моћнијим бомбардерима чији су се прототипови у свету увелико испробавали.

И овај конструкторски подухват почео је као приватан ризик, а Илићу и Сивчеву придружио се и трећи члан млади инжењер Слободан Зрнић – Зрле, такође специјализован у Паризу, који је био шеф конструкционог бироа Фабрике аероплана Краљево. Ова тројка остаће до краја нераздвојна.

Посао је подељен: Љуба Илић је радио аеродинамичке прорачуне, Коста Сивчев бавио се опремом, помоћним крилцима и репним површинама, а Слободан Зрнић је имао такозване обриси – пресек трупа, оквира, крила, затим труп, везе с крилом, моторну инсталацију.

Ловац је још у идејној фази рада назван ИКЗ, односно И(илић), К(оста), З(рнић). Ово З претворено је у број 3 јер су конструктори замислили серије од којих би свака носила следећи број.

Макета ИК-3 испробана је у Ајфеловом аеродинамичком тунелу у Француској. За мотор је изабран „хиспано-суица 12Y29“ од 980 коњских снага. Покретљивости је дата предност над брзином јер су пилоти сматрали да је у борби ова особина далеко најважнија.

ИК-3 је испао нека врста компромиса између британске и немачке концепције о модерном ловцу. Имао је мању крилну површину од „хокер харикена“ и од „супермарин спитфајера“, па самим тим и већу брзину. У односу на немачки „месершмит Bf 109“ имао је краћи труп и правио мањи круг у лупингу. То је значило да је могао брже да умакне непријатељском ловцу, уђе му у реп и ликвидира га.

Од наоружања ИК-3 је имао централно постављен топ на мотору и два митраљеза.

Сва документација о новом ловцу предата је Ваздухопловној

команди и авион је могао да буде спреман већ 1936. године, али је неповерење према његовим новинама довело до непотребног чекања и уговор за конструкцију прототипа потписан је с фабриком „Рогожарски“ из Београда тек марта 1937.

Нервозан као расни коњ

Први авион завршен је у пролеће 1938. а први лет изведен крајем маја. Летачке пробе поверене су пилоту опитне групе капетану Милану Бјелановићу. Прва фаза тестирања завршена је крајем лета.

Авион је затим детаљно испитиван у Опитном центру. У ваздуху су га испробали наши елитни пилоти и сви су се сложили да му је покретљивост изванредна а команде веома осетљиве тако да их је, тако рећи, довољно дотаћи. Уколико се команде снажније повуку, авион губи контролу и иде у ковит, а пилот у смрт.

Од свих пилота тражено је да упореде карактеристике ИК-3 с карактеристикама „хокер фјурија“, „хајнкела He 112“, „морансолнијеа MS 405“ и „хокер харикена“ којима су пилотирали у Југославији или у иностранству.

Опште мишљење било је да је ИК-3 покретљивији и бржи од свих тих познатих ловаца.

При самом крају пробних летова јануара 1939. догодила се трагедија. Пилот капетан Милан Покорни оштро је пикирао изнад самог аеродрома а на висини од 400 m разбио му се ветробран. Пилот је сувише снажно повукао контролну палицу да би извукао авион, ово је изазвало напрезање и торзију летелице и завршило се ломом десног крила. ИК-3 је у пуној брзини ударио о тло. Покорни је остао на месту мртав.

Тако је једна несрећа доказала осетљивост команде и потребу да се пилоти обуче у руковању овим ловцем, нервозним као расни коњ.

Фабрика „Рогожарски“ добила је од војске поруџбину да направи првих дванаест ИК-3, а Министарство рата прихватило је програм

стави у положај борбене предности, ИК-02 га је ухватио и држао на нишану не дозвољавајући му маневар којим би се и за тренутак извукао. Да се радило о правој борби, „хокер фјури“ био би брзо оборен. Леонид Баћак се предао и признао надмоћност нашег ловца.

Пун идеја, заљубљен у авионе

Главни ловац Југословенског ратног ваздухопловства био је 1931. године чехословачки „авија ВН 33Е“ опремљен мотором „бристол јупитер VII“ од 480 коњских снага који му је дозвољавао максималну брзину од 294 километра на час.

Идеја да се овај ловац замени

за израду четрдесет осам нешто модификованих ИК-3 током 1941. и 1942. године.

Планови под Зрнићевим подом

Када је почело да мирише на почетак II светског рата, 51. самостална група у Земуну, којој су дати готови ИК-3, додељена је 6. пуку задуженом за одбрану београдске области.

Шестог априла 1941. године, када је у седам ујутро над Београдом изненада загрмео први талас од 234 немачка бомбардера у пратњи 120 ловаца, са Земунског аеродрома узлетело је шест ИК-3, али се један повукао због квара на мотору. Они су се придружили „емилима“ (Bf 109 E-3) из 102. ескадриле.

Још док су се пењали, сусрели су се с немачким ескадрилама које су пристизале из базе у Румунији. На основу исказа очевидаца пилоти ИК-3 Пољанец, Борчић и Семиз оборили су по један немачки бомбардер. Капетан Пољанец је успео да се спусти с тешко оштећеним авионом. Ловац Душана Борчића је оборен одневиш у смрт и пилота. Едуард Бамфић је само рањен, али је његов ИК-3 треснуо о земљу и поломио се.

Преостала три ИК-3 ловаца оборила су 7. априла три немачка бомбардера. Авион капетана Семиза изрешетан је на педесет шест метара и пилот је имао луду срећу да се спусти жив и неозлеђен.

Тако се завршила кратка ратничка каријера нашег одличног ловца.

Фабрика „Рогожарски“ уништила је све ИК-3 који су још били у раду и Немци се нису дочепали ни једног јединог његовог дела нити цртежа. Слободан Зрнић, који је имао копије пројекта, ставио их је у картонске ролне и сакрио испод таванског пода своје куће на Сењаку тако да и данас постоје.

Конструкторска тројка Илић-Сивчев-Зрнић поново се састала после ослобођења и по директиви Ваздухопловне команде ЈНА почела израду пројекта школског авиона 211, прелазног (тренажног) 212 и, на основу концепције ИК-3, серије ловаца S-94.

Ови ловци који се налазе у Музеју ваздухопловства, направљени су у „Икарусу“ по хитном поступку – за свега четири месеца на писти их је стајало педесетак. Били су активни све до око 1965. године.

Историју ловца ИК-3 испричао нам је ваздухопловни инжењер данас осамдесетогодишњи Слободан Зрнић. Он је једини жив од чувене конструкторске тројке. Његов кум Љуба Илић, кога заиста није држало место, умро је пре десетак година у својој вили на Мајорки, а Коста Сивчев пре пар година у Београду.

Стручњаци из западне Европе недавно су наш ИК-3 званично сврстали међу најелитније ловце свога времена наглашавајући да су дуго били запостављени само зато што су, стицајем околности, кратко ратовали.

Бојана Дожић

Фотографије својина Музеја југословенског ваздухопловства

НА МАРАТОН
С ТУЏИМ СРЦЕМ

ВИШЕ ОД ТРКЕ

Бостонски маратон је први пут организован још 1897. Посебно узбудљив био је прошле године. Гледаоци су дуж читаве стазе дугачке 42 километра бодрили такмичара с бројем 7274, Брајана Прајса. Како и не би кад је Брајан учинио јединствен подвиг – трчао је с туђим срцем у грудима.

Топио се пред мојим очима

Из Калдикота, малог места крај Њупорта у Великој Британији, где Прајсови живе, у САД је с Брајаном допутовала и његова супруга Нита.

– Брајан је рођени борац, уз то изузетно је тврдоглав – прича Нита. – Ни лекари ни ја нисмо успели да одговоримо Брајану од бостонског маратона. Желео је да докаже себи да може да живи као и пре. У ствари, такмичио се са самим собом.

Брајан Прајс, радник у челичани, одувек се бавио спортом. Пре посла би обавезно трчао по неколико километара, увече је с другарима играо рагби или фудбал. Било му је важно да одржи добру кондицију.

**ПРВИ ПУТ СЕ ДОГОДИЛО ДА
ГЛЕДАОЦИ У БОСТОНУ, НА
ФИНИШУ МАРАТОНА, НИСУ
НАЈВИШЕ КЛИЦАЛИ
ПОБЕДНИКУ ВЕЋ
ТАКМИЧАРУ БРАЈАНУ
ПРАЈСУ КОЈИ ЈЕ СТИГАО
ТЕК МЕЂУ ПОСЛЕДЊИМА**

С времена на време имао је гушења, али се на то није обзирао. Све тегобе је приписивао умору или, како је то говорио – „претренираности“.

Пре отприлике две године, догирајући предвече, Брајан је покисао до голе коже. Пошто му се

стање из дана у дан погоршавало, морао је да се обрати лекару. То је, иначе, највише мрзео у животу. Дијагноза је била – тежак облик запаљења оба плућна крила. Али, то није било све. Утврђено је да му је срце толико оштећено да неће живети дуже од месец дана.

– Брајан се топио пред мојим очима – каже Нита. – Од веселог човека, постајао је руина. Већ се мирио с чињеницом да ће умрети.

Последњи километар – најтежи

Постојало је само једно решење. Пресадити Брајану нечије срце. Доктор Магди Јакуб из „Харфилд“ болнице у Лондону требало је да изврши трансплантацију. У Брајановим грудима је, после напорне операције, закуцало срце неког шеснаестогодишњака.

– Брајан Прајс је мој најупорнији пацијент – прича др Јакуб. – Није било дана да ме није питао кад ће почети с вежбама. Стално је понављао да му много значи што је преживео, али да то није довољно. Како не буде могао да живи нормалним животом, што је у његовом случају значило – спортски, онда читав труд око пресађивања срца за њега није имао значаја.

– Кад сам чуо да у Торонту постоји посебан тим лекара који раде само на опоравку тешких болесника, сместа сам схватио да је то право место за мене – каже Брајан. – Месецима сам био на посебној исхрани да бих што више ојачао, а уз то сам и радио и посебне вежбе. Првих дана само по неколико минута, после све дуже. Пошто су ми канадски лекари рекли да су изненађени мојом физичком спремношћу, одлучио сам да учествујем на бостонском маратону. Пропустио сам онај 1984. и тама сам могао да се припремим за следећи.

Тако се Брајан Прајс пријавио за маратон само 15 месеци после тешке операције.

Поред Ните, с њим је допутовала читава медицинска екипа. Снимали су читав ток трке. На циљ је стигао после пет сати и 57 минута.

– Последњи километар био ми је најтежи – рекао је Брајан Прајс окупљеним новинарима после маратона. – Чинило ми се да нећу издржати. Али, помогла ми је моја тврдоглавост. Нек’ се зна да смо и ми, са туђим срцем, сасвим обични људи.

Да ли баш обични?

В. С.

ПОГЛЕДАЈ МЕ ТИМ ТВОЈИМ ТЕТОВИРАНИМ ОЧИМА

Под пародом – чинимо све да бисте биле што лепше и привлачније, у САД жене могу да се подвргну тетоважу очију. Шта би то значило? Да би избегле досадно стављање и скидање црне линије око капака (не би ли очи деловале веће и изражајније), људи који се баве тетоважама учиниће им то за цео живот. Разуме се, ако плате 850 долара.

Жене су срећне и не обзиру се на мишљење лекара који тврде да ово тетоважање може да буде врло штетно. Може да се догоди да „пацијенткиња“ изгуби трепавице или да за сва времена навуче алергију. ■

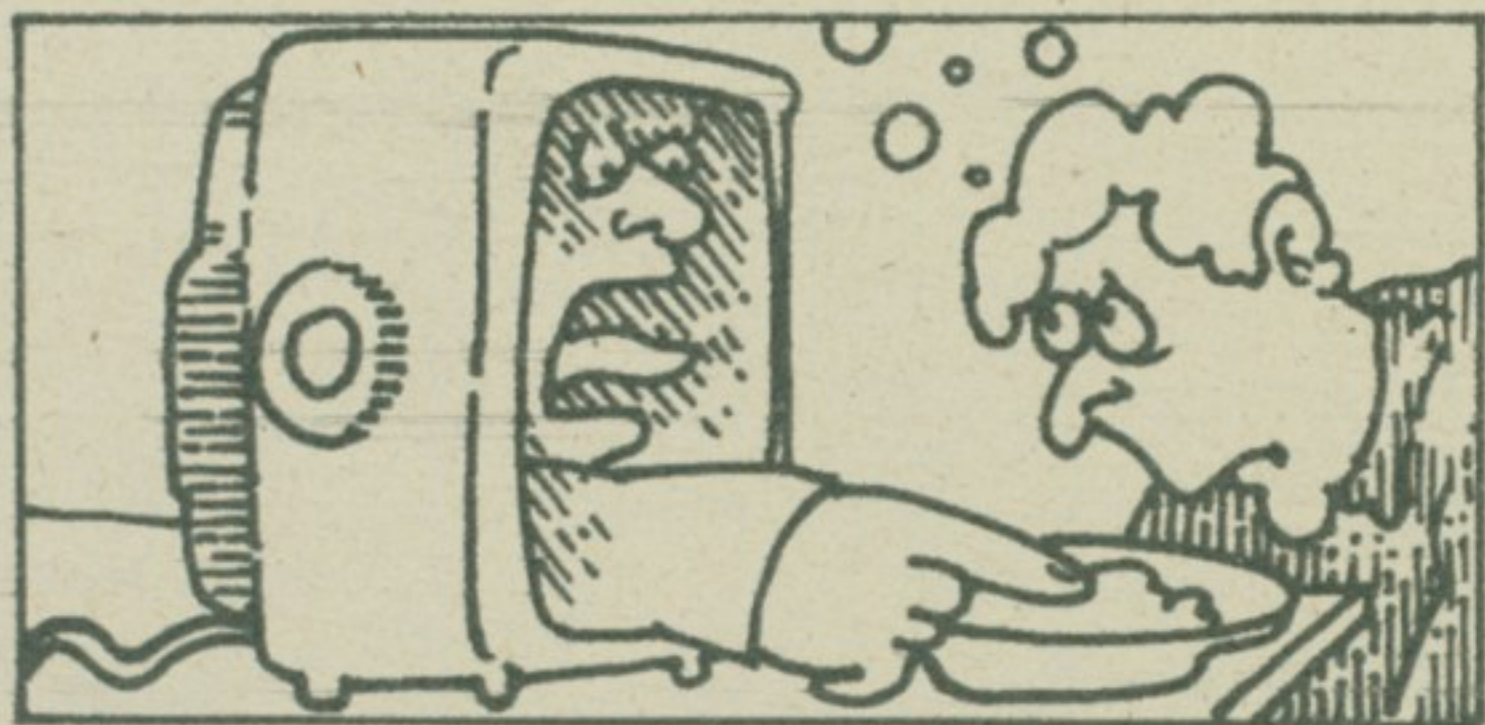

КАКО СЕ ЕЛЗА ОДАЛА ПЕЦАЊУ

Курт Винкел више није могао да поднесе стална женина гунђања у стилу „зар је теби пецање важније од мене“. Одлучио је да јој докаже да се он бави сасвим озбиљним хобијем. Повео је Елзу, своју супругу, на такмичење риболоваца које се одржавало недалеко од Беча.

И знате како то већ бива, почетничка срећа, Елза је упецала повећег шарана. Курт се толико изнервирао да је зграбио шарана и гурнуо несрећну Елзу у реку. Пред судијама се појавио са шараном и освојио прво место.

Кад се Елза Винкел искобела из реке, објаснила је судијама да је рибу, заправо, упецала она. Судије су се толико разбеснеле да су сместа избациле Курта из клуба риболоваца и учланиле Елзу као јединог члана „слабијег пола“. ■

ПЕВАМ СТИХОВЕ СВОЈЕ У СЛАВУ СОЈЕ

Код нас се соја, у последње време, често рекламира и по новинама и на телевизији. Колико добијају људи који смишљају рекламу за овај „корисни додаток јелима“, није нам познато. Тек, да су они којим случајем и Индонезији и да у славу соје напишу који добар стих, примили би око 35 милиона (старих)!

Укратко, реклама боље успева од соје. ■

САМО НЕЖНО С ЛОПОВИМА

Можда би и неке наше банке, могле да се заинтересују за изум против крадљиваца постављен у једној банци у Сиднеју. Наиме, кад лопов стане испред шалтера и од преплашене службенице затражи да му преда новац, она ће једним притиском на дугме да га среди. Ево како. Активираће полугу која ће издићи део пода испред шалтера и то тако нагло да ће човек који ту стоји изгубити равнотежу и – пасти. За то време стража ће имати времена да га разоружа.

Да пад с „покретног пода“ и није тако безазлен показао је случај који се недавно догодио. Крадљивац у сиднејској банци незгодно је пао, претрпео лакши потрес мозга и сломио руку.

Сада он тужи банку и тражи одштету. ■

ЖЕНСКО РУБЉЕ НЕ ТРПИ МУШКИ ВЕШ

Већ смо писали да у САД, од државе до државе, постоје различити закони који често важе само за одређени округ или град. Тако је, ко зна када, изгласано да у Споукену у држави Вашингтон, нико не сме на конопца испред куће (изложен погледима пролазника) да окачи женско рубље заједно с мушким.

Домаћица Ненси Соунз, мислећи да је овај закон чиста глупост, прекршила га је и намерно покачила и свој и мужевљев веш заједно. Убрзо се уверила да то није смела да уради. Стигао је полицајац који је Ненси, због кршења „јавног морала“, казнио с 35 долара! ■

ЕНГЛЕЗИ СУ ЧИСТУНЦИ

По једном од најскоријих истраживања (да ли треба нагласити да је ова статистика направљена у Великој Британији) Енглези су најчистија нација у Европи. Користе више сапуна од Швајцараца, западних Немаца, Италијана и Швеђана. Чак два пута више него Французи! Један од пет Француза купа се сваки дан, а остали? Ко зна. Тек у Британији потрошња сапуна расте, у Француској се смањује. Али зато су Французи први по количини мириса које купују. ■

СЛОНОВИ КАО ПОЛИЦАЈЦИ

На пијацама, у већим индијским градовима, постављени су неки чудни, четвороноги полицајци. Ради се, у ствари, о слоновима. Задужени су за кажњавање немарних бициклиста. Уколико је неки бицикл „непрописно паркиран“ и „угрожава несмотрено пролажење“, слон ће га довести у ред. Однеће га до оближње баре и спустити у воду.

Па нека га власник после нађе. ■

ФАБРИКАНТИ ИЗГОВОРА

Да нису само жене у Југославији „девојке за све“, доказује анкета коју је спровео чувени Галупов институт за испитивање јавног мњења. По Галуповој статистици мушкарци у Америци и Западној Европи помажу у кући, али само кад се припрема роштиљ, служи пиће... Оног тренутка кад их супруге замоле да обришу праšину, усисају тепихе, скувају ручак (или, не дај боже – оперу судове) пронађу хиљаду изговора. ■

СУДИЈА ОШТАР И ПОШТАР

На Филипинима је (у вести коју преносимо из једног британског часописа не каже се да ли је то било пре или после Маркосове диктатуре) са шеснаест година затвора кажњен поштар, Лусио Далпо. Шта је учинио те су га осудили тако стро-го? Није уручио два писма у одређено време. Судија му је изрекао казну рекавши:

– Ако само један поштар погреша, народ ће изгубити поверење у филипинску пошту. Лусиов лош пример треба да послужи као опомена свим немарним поштарима у овој земљи! ■

У ЧЕЉУСТИМА ЉУДОЖДЕРА

У ЈЕЗИВОЈ ТИШИНИ У КОЈОЈ СЕ
ОДВИЈАЛА САМРТНА ГОЗБА ЧУЛО
СЕ САМО КАКО ЗВЕР ШУМНО

ДИШЕ

Велика слоница Гомпти се узнемирила. Чувши је како топће, дува и риче водич Али Субедар погрешно је закључио: мора да је гладна. Склизнуо је с банијана где је на висини од четири метара брао лишће, пробрао је најлепше и однео у појножје дрвета за које је била везана ланцем.

Само што је покушао да се поново погне на банијан и настави свој посао, из густине иза њега искочио је огроман тигар, шчепаво водича десном шапом и треснуо га о корен стабла. Човек и звер почели су да се рву по земљи и...

Кад је шумом окуси крв

Драма се одиграла у Индији, 15. фебруара 1984. у области Дакала где се налази Управа националног парка Корбет који обухвата 52.000 хектара шума на обронцима Хималаја.

Али Субедар, ситан и мршав двадесетдеветогодишњак, радио је у парку већ више од девет година. Овде су водичи слонова незаменљиви. Само са сигурне висине њихових леђа могу се безбедно посматрати и пратити животиње у њиховој природној средини. Али и његови другови, напиме, „возилци“ су природњаке, шумаре, а понекад су цунглу показивали туристима, новинарима, фото-репортерима...

Програм за спасавање угрожених врста, који је направила индијска влада, у Корбету је већ почео да доноси плодове. Године 1973. било је свега 44 тигра, у фебруару 1984. њихов број је већ порастао на око 90.

Тигар – објашњава генерални директор Националног парка Чандра Бан Синг – углавном не напада људе, али ако убије и поједе само једног, то му се допадне и он наставља даље.

Некада су тигра на кога се само сумњало да је постојао људождер одмах убијали, при чему су страдали и многи који то нису били, али од 1978. власти су увеле оштре казне за тигроубице. Дозвола за одстрел издавана је само кад би се поуздано утврдило да се ради о људождеру.

Године 1982. особље резервата на суров начин је опоменуто какву опасност представља краљ цунгле. Млади Хауард Меш, који је у цунгли сакупљао траву и лишће за животиње у резервату, једног дана отишао је сам на свом слону у шуму и нестало. Све што су касније од њега пронашли била је гомпица оглоданих костију и крвави дроњци његове одеће. Чувари су, по трагу који је оставио у блату, одмах открили ко је кривац: био је то Шеро, једанаестогодишњи тигар.

Па ипак, свим запосленима у резервату издата је оштра наредба да у цунглу не иду сами. „Сетите се једног простог правила – понављао је Синг својим људима – тамо где има тигрова водич никад није предузео довољно предострожности“.

Ужасна паника

Тако се тог фебруарског дана Али Субедар на слоници Гомпти упутио у цунглу заједно са скупљачем траве Кутубом који се љуљашкао у корпи на слону Мулију. Зауставили су се крај једног потока и почели да раде. У једном тренутку Али је недалеко одатле у шуми угледао жбун дрвета банијан и упутио се тамо сам, не слутећи да се налази тачно на оном месту где је Меш страдао.

Шеро, тежак преко 220 килограма, зауставио се на леђима држећи Алија на грудима. Да се десило другачије, човек би био смрскан, али он није стигао да о томе мисли. Једним трзајем, еластичног тела и звер се већ усправила и у убилачком бесу, искежених зуба бацила на потиљак Алија који је пао на земљу. Само један покрет главом бацио га је у вис више од метра. „Ако ме одвуче у цунглу, пропао сам“ – севнуло је гоничу кроз главу. Ухватио се за један жбун. Тигар је поново напао угризавајући Алија за врат. Откинуо му је и парче коже са косом и оставио га у жбуњу.

Све се ово одиграло у мртвој тишини. Ни рике, ни режања. У потпуној тишини крваве гозбе чуло се само шумно дисање животиње. Кроз потоке крви који су му се сливали низ лице, тигар је видео њене првенужуте очи. Заузет жвакањем комада откинутог с врата и главе Шеро је у једном тренутку изгледао одсутан. Али је покушао да то искористи, али само један покрет шапе и он се поново нашао прикован за земљу.

Чудан приказ: склупчана звер која жваће, спремна на скок, и човек који непомично лежи, гледају се очи у очи. Изненада, тигар се испружених канџи бацио на Алијеву бутину. Човек је почео да се брани. Његова десна рука зарила се у чељусти звери: између два реда опасних зуба оштрих као сабља, он је дохватио тигра за језик и почео да вуче. Изненађена животиња оклевалата је делић секунде, а онда је поново склопила своје канџе око Алијеве шаке откидајући му при том месо све до кости. У исто време она је примила серију удараца у десно око. Шеро је почео да врти главу левострано како би се ослободио, али узалуд. Било је то, сигурно, први пут да га нека његова жртва туче!

Ван себе од беса Шеро је замахнуо шапом право према Алијевом лицу. Човек се на време заштитио десном руком, али канџе су му поцепале леви очни капак, десну обрву и горњу усну. Извио се од бола и осетио како му се канџе заривају дубоко у леђа. Шеро се усправио, оставио Алија и одшетао неколико метара од њега. Осматрао га је.

Све се ово одиграло муњеви-то тако да Али није стигао ни да се уплаши, а камоли да позове у помоћ Кутуба. Али сада, захваћен ужасном паником, он је заурлао:

Упомоћ! Тигар! Напао ме тигар!

Наћи неког другог, па њему причај глупости – довикнуо му је Кутуб који је завршио посао и попео се на Мулију. У том тренутку његов слон који је осетио Шерово присуство, направио је нагли заокрет како би побегао. Кутуб је схватио да је позив озбиљан и управно Мулију према месту драме.

За то време Али је и даље стајао очи у очи са разјареном звери.

Ускоро је Мули избио између њега и Шера, који се, и даље у мртвој тишини, повлачио уназад. Али, није отишао далеко. У ниском растињу цунгле поново се окренуо да би могао да прати своју жртву. Кутуб је наставио да виче не би ли отерао тигра. Али се за то време окренуо према Гомпти покушавајући да је одрешти, узалуд.

Тигар се враћао два пута до тебе – викао је Кутуб. Ослободи брзо Гомпти!

Не могу. Рука ми је згњечена.

Мораше одрешити. И то сам. Ако ја сићем, убиће нас обојицу.

Невероватна слоница

Најзад је успео левом руком да размрси ланац којим је Гомпти била везана. Избегумљена од беса и страха слоница је трубила као труда. „Побећи ће“, помислио је Али у очајању. Кутуб јој је наређивао, она је спустила главу али не довољно ниско да би он могао да се ухвати.

Ухвати јој сурлу ногама – довикнуо му је Кутуб. И заиста, истог часа Гомпти је подигла свог водича као бебу, забацила главу уназад, спустила га на леђа и за Мулијем откаслала право према Дикалу.

Први пут откако је напао, Шеро је зарезао. Бесан, пратио их је на петнаестак метара иза Гомпти. Али, ускоро се дрвеће проредило. Шеро се окренуо и нестало у честару цунгле.

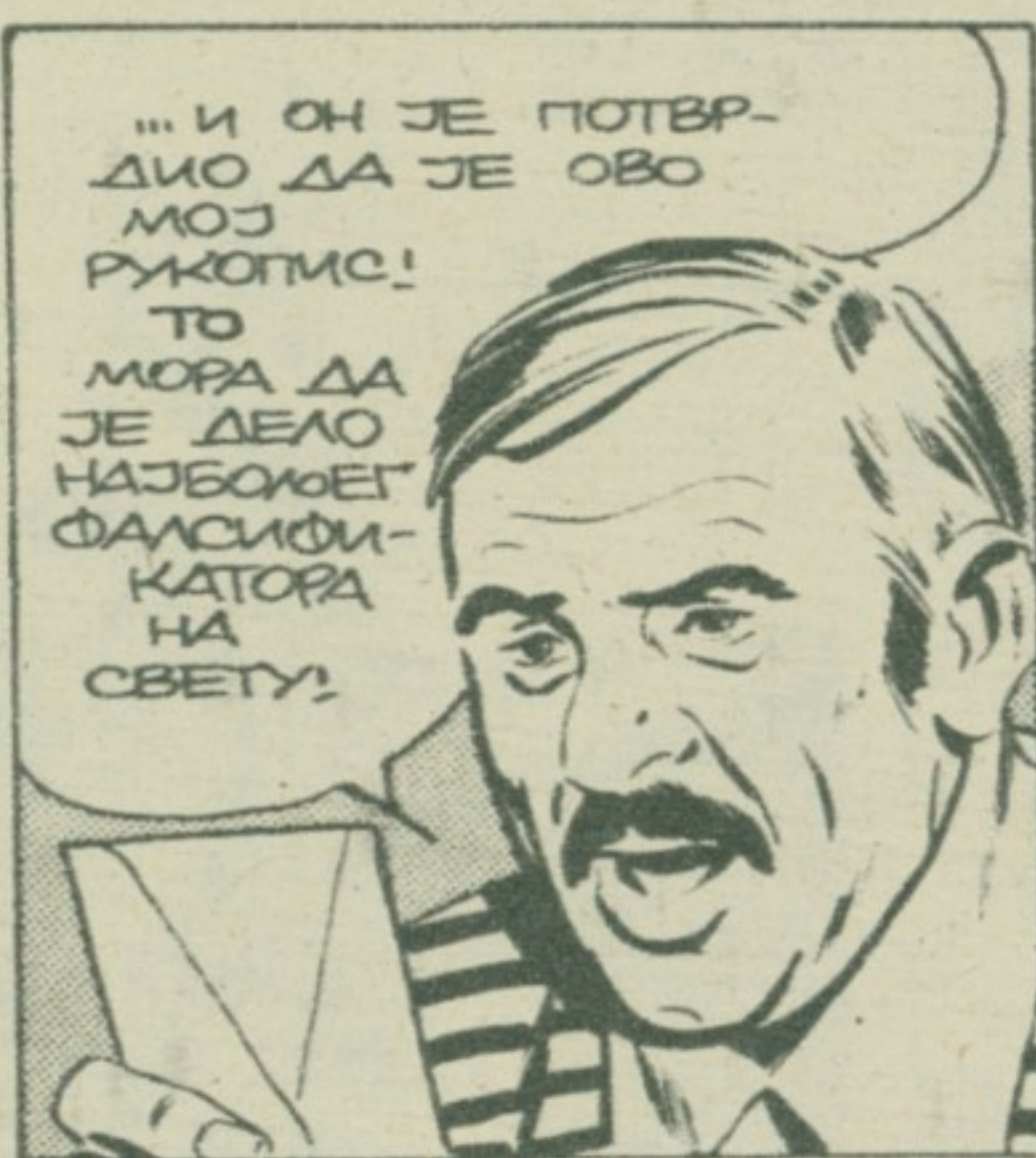
В. М.

Риџ Кирби Љубавно писмо

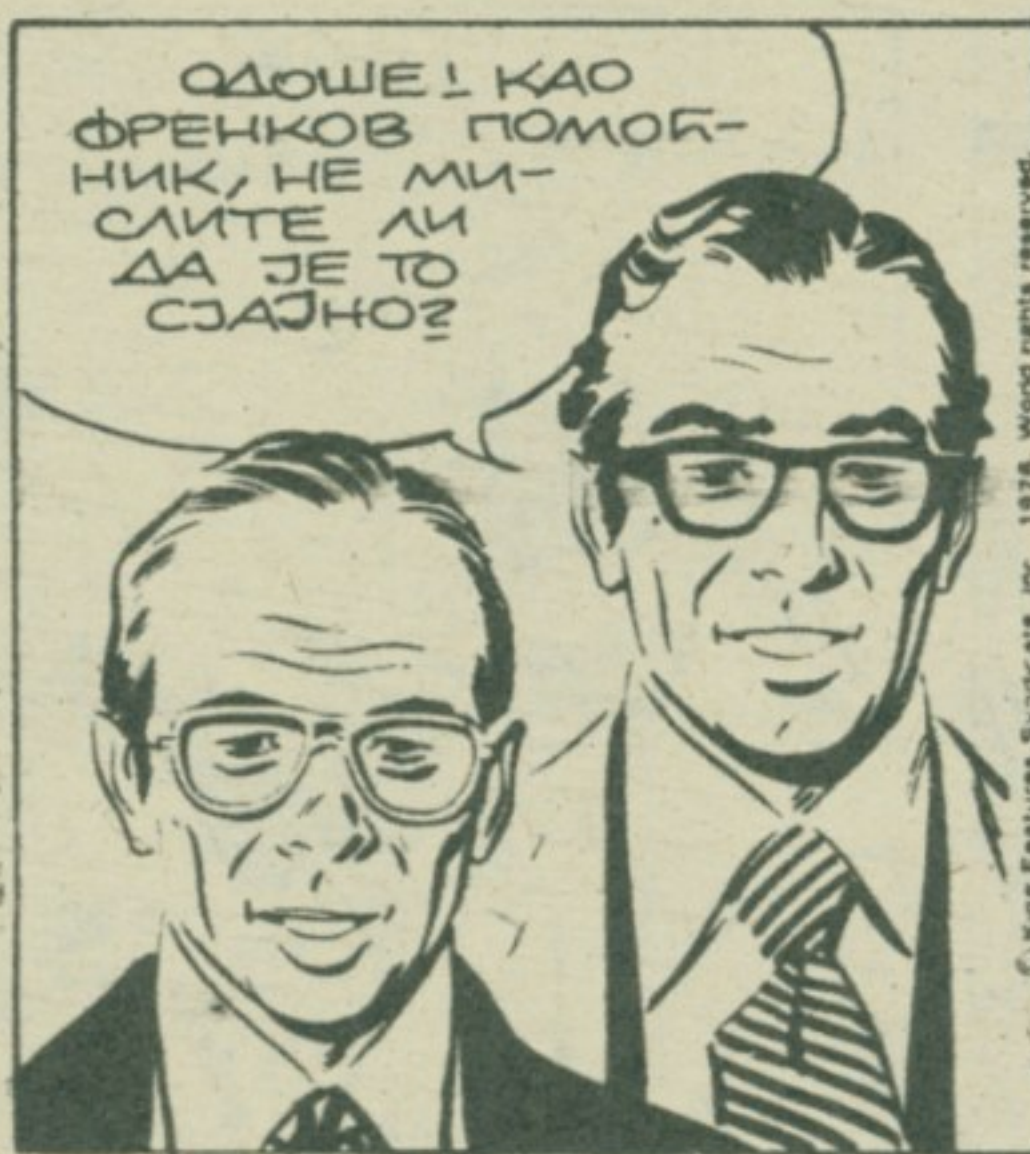
ПИШЕ: ФРЕД ДИКЕНСОН
(FRED DICKENSON)

ЦРТА: ЏОН ПРЕНТИС
(JOHN PRENTICE)

КАКО
ТИ СЕ
ТО
ДОГО-
ДИМО?

ЗБОГ ОВОГ
ГЛУПОГ ПИСМА
НЕКОЈ ПАУЛИ...
НЕ ПОЗНАЈЕМ
НИЈЕДНУ
ПАУЛУ!

КАД САМ СЕ ВРА-
ТИО КУЋИ, МОЈА
ЖЕНА ЈЕ УПРАВО
ОТВАРАЛА
ОВО
ПИСМО
КОЈЕ СЕ
ВРАТИ-
ЛО ПОШ-
ТОМ!

МОРА ДА САМ ГА НА-
ПИСАО У СЛУ, ЈЕР
РУКОПИС ЈЕ
МОЈ... ТУ
НЕМА
ЗБОРА!

ОХ!
ОХ!
ЕВО
ОПЕТ!

МОЖЕ
ЛИ
ЧОВЕК
ДА НАПИ-
ШЕ
ЧИТАВО
ПИСМО
У СЛУ,
РИПЕ?

МОЖЕ, ДА, У
БУНИЛУ!

ОХО!
БАШ
ПОЕТИЧ-
НО!

ПОТПУНО
РАЗЛИЧИТ РУ-
КОПИС ОД ОНОГ
ОРЕНКОВОГ...

ЗАШТО
СИ ИЗА-
БРАО ТЕ
ЛУДЕ,
ФРЕНК!

НЕ САМО ВЕЖБЕ
РАДИ, ВЕГ И
ЗБОГ ОСВЕТЕ! ИЗ-
БАЦИЛИ СУ МЕ ИЗ
НЕКИХ КЛУБОВА У
КОЈЕ САМ
ХТЕО ДА
СЕ УЧА-
НИМ!

МОГУ ЛИ ЗАДРЖА-
ТИ ОВО, ХАРИ?
СПРОВО-
ДИМ
ИСТРАГУ
О
УЧА-
НИМ
ПИСМИ-
МА!

НЕ
ТРЕБА
МИ, УЗМИ
ГА!

ДО
ЋАВОЛА!
НИГДЕ
ОТИСКА
ПРСТИ-
ЈУ!

ПОПОДНЕВ-
НА ПОШ-
ТА,
РИПЕ!

ДА ЗНАШ
ДА СТРЕПИМ
ШТА ЋУ ДОБИ-
ТИ, ДЕЗМОНДЕ!

ЗА-
ШТО?
ШТА
ТО
ОЧЕ-
КУЈЕ-
ТЕ?

ЩАЛИМ СЕ! НЕКИ
УЧАНИЦИ МОГ КЛУ-
БА ДОБИЈАЈУ УЧА-
НА ПИСМА У
ПОСЛЕД-
ЊЕ
ВРЕМЕ...

...И' БАР
ТАКО
ТВРДЕ!
МОЖДА СЕ
САМС
ПРАВЕ
НЕВИНАШ-
ЦА, АЛ'
ЗАСАД
НЕМАМ
РАЗЛОГА
ДА
СУМЊАМ
У ЊИХ!

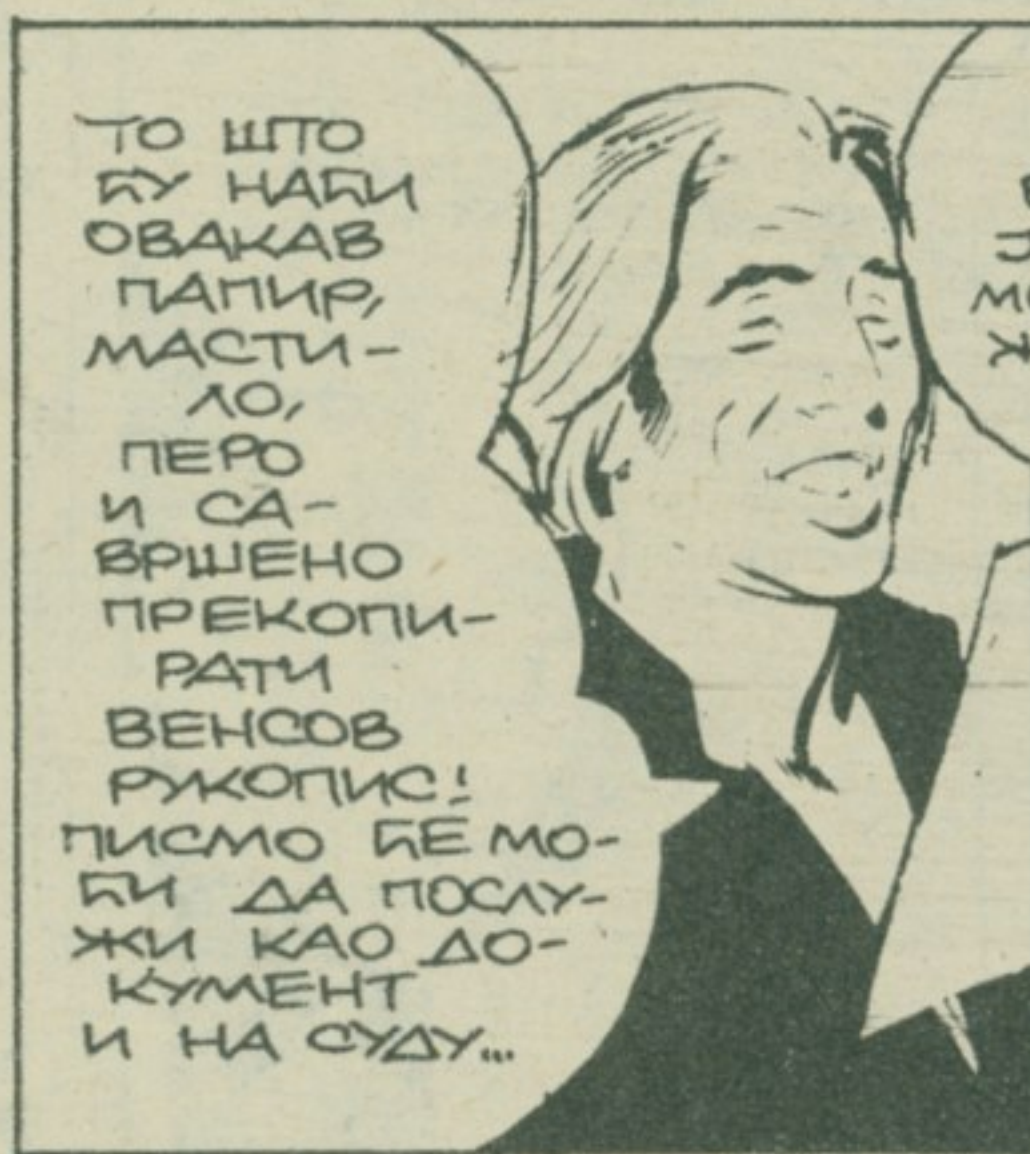
МИНА! ВРЕМЕ ЈЕ
ДА МИЛИОНЕР
НАПИШЕ ТЕСТА-
МЕНТ У КОМЕ ЋЕ
СВЕ БОГАТСТ-
ВО ОСТАВИ-
ТИ
МЕ-
НИ!

ОМ
ПЕНС-
МАРТ
НИЈЕ
ГУБИО
ВРЕ-
МЕ...

ЛЕПО
ОД ЏЕЈСОНА
ВЕНСА ШТО МЕ
ПИСМОМ ОБА-
ВЕШТАВА ДА
НИСАМ ПРИМ-
ЉЕН У КЛУБ
ПУСТО-
ЛОВА!

ШТА
ТУ
ИМА ЛЕ-
ПО?

ТО ШТО
БУ НАЈИ
ОВАКАВ
ПАПИР,
МАСТИ-
ЛО,
ПЕРО
И СА-
ВРШЕНО
ПРЕКОПИ-
РАТИ
ВЕНСОВ
РУКОПИС!
ПИСМО ЋЕ МО-
ЋИ ДА ПОСЛУ-
ЖИ КАО ДО-
КУМЕНТ
И НА СУДУ...

ЈА, ЏЕЈСОН
ВЕНС, ИЗЈАВЉУ-
ЈЕМ ДА ЈЕ ОВО
МОЈА ПОСЛЕДЊА
ЖЕЉА И ДА ОВАЈ
ТЕСТАМЕНТ...

ОХ! ОД
ОВОГА
МИ КЛЕЦА-
ЈУ КОЛЕ-
НА!

ТО
МИ
СЕ
НИ-
МАЛО
НЕ
ДО-
ПАДА!

БУТИ, МИНА... НЕКА
СЕ ПЛАТЕ СВИ ТРОШ-
КОВИ САХРА-
НЕ И СВИ
ДУГОВИ...

НЕГЕ
ТИ
УСПЕ-
ТИ!

ЏЕЈСОН ВЕНС ЈЕ
МОЖДА СТАР, АЛ'
ЈЕ ЗАДРАВ К'О ДРЕН!
СВЕ ЋЕ НАС НАДЖИ-
ВЕТИ!

НИСАМ БАШ
СИГУРАН!
КАД ЗАВРШИМ
ТЕСТАМЕНТ,
НАПИСАЋУ
И ЊЕГОВУ
ПОРУ
КУ!

ФИЛЕ,
НЕ МИСЛИШ
ТО ВАЈДА
ОЗБИЉ-
НО?

ЗАШТО
ДА НЕ, МИ-
НА! ВЕЈ ДУ-
ГО ДРЖИ ТЕ
ПАРЕ! ШТА
ЋЕ МУ ВИШЕ?

НЕК' ЛЕПО
ПАДНЕ НИЗ
НЕКУ
ЛИТИЉУ
УЗ КОЈУ
СЕ ЧЕСТО
ВЕРЕ И
ТАКО СВЕ
ОСТАВИ
НАМА,
ОДНОСНО
МЕНИ...

Е,
ТО
НЕ-
ЋЕШ...

ПОЛАКО,
МИНА!
КУД' СИ
ТО КРЕ-
НУЛА?

ФИЛЕ,
ТО
МЕ
БОЛИ!

ИДИ АКО
ХОЋЕШ, АЛ'
ГОРКО
ЋЕШ СЕ
КАЖА-
ТИ!

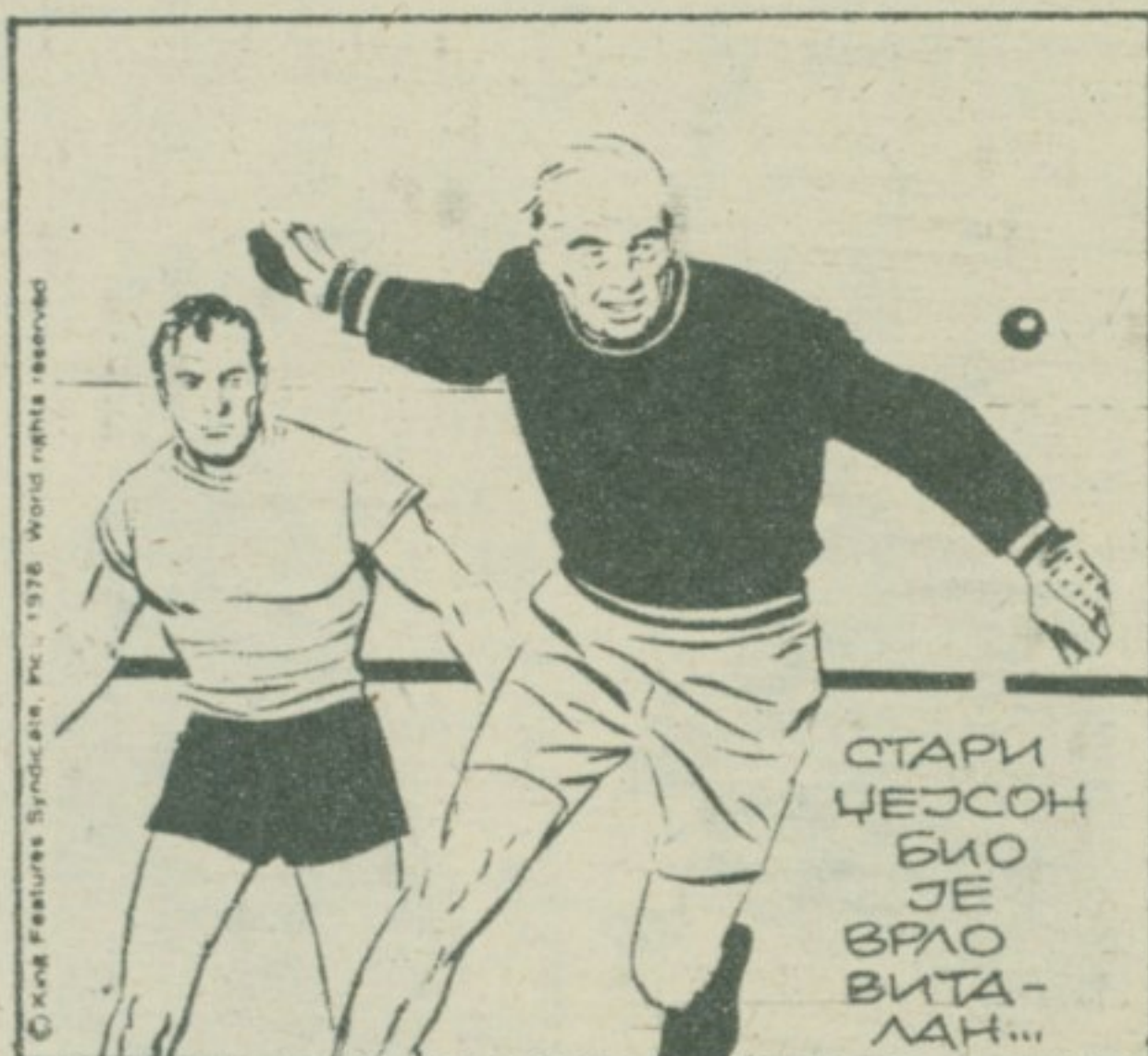
ТАЛЕНТОВАН
САМ И
ДОБРО БУ
УНОВЧИ-
ТИ
СВОЈУ
ДАРОВИ-
ТОСТ...

А У ГИМНАСТИЧКОЈ
САМ КЛУБА...

ЗАРАВО,
ЏЕЈСОНЕ
КАКО
СИ?

НИКАД
БОЈЕ, РИ-
ПЕ!

СТАРИ
ЏЕЈСОН
БИО
ЈЕ
ВРЛО
ВИТА-
ЛАН...

ЗАИСТА СИ
НЕВЕРОВАТАН,
ЏЕЈСОНЕ! КА-
КО ТО ДА СЕ
ВЕЋ ГОДИНА-
МА НЕ МЕ-
ЊАШ?

СТАЛНО
ОДРЖА-
ВАМ
КОНДИ-
ЦИЈУ!

ФИЛИП СЕ БАЦИО НА ПОСАО...

МА НЕК' МИНА
САМО ИДЕ!
ОВАЈ
ТЕСТА-
МЕНТ
БИГЕ
МОЈЕ
РЕМЕК-
ДЕЛО...

САВРШЕНО
САМ ОВО
УРАДИО...
ЕВО И
ТЕСТАМЕН-
ТА И ПИС-
МА... ВРЛО
УВЕРЛИ-
ВО...

ХМ... ОВДЕ
ЏЕЈСОН
ВРЛО ЧЕСТО
ПЛАНИНА-
РИ... ТУ БЕ
НАДИ И
ЊЕГОВО
ТЕЛО, А И
ПИСМО...

ХОЋЕМО
ЛИ МА-
ЛО У
ПЛАНИНЕ,
РИПЕ?

МОЖЕ,
АЛИ...

... ПРВО
МОРАМ ДА
СЕ ОПОРАВИМ
ОД ОВОГ ДА-
НАШЊЕГ ВЕЖ-
БАЊА!

ВЕНС ЈЕ ВЕЧЕРАС У
КЛУБУ, А ЕВО ОДЛАЗИ
И ЊЕГОВА КУЊА ПО-
МОЊНИЦА... ОВО ЈЕ МОЏА
ШАНСА!

КЛУМ ЈЕ
НЕЧУЈНО
УШАО У БРА-
ВУ...

ХММ...
ГДЕ БИ
ВЕНС
ОСТАВИО
ТЕСТА-
МЕНТ...

ОВО ЈЕ
ОДЛИЧ-
НО
МЕСТО
- ПОСЛЕД-
ЊИ ДА-
НИ ПОМ-
ПЕЈЕ!

У ПИСМУ
ПИШЕ ДА
ЈЕ ТЕСТА-
МЕНТ НА
ДРУГОЈ
ПОЛИЦИ...

НЕГУ
ДА
ИМАМ
ВЕЗЕ
СА
УБИСТ-
ВОМ...

МИНА ЈЕ УТЛАШЕНА
И ЗАБРИНУТА...

ПРЕ НЕГО ШТО ГА ГУРНЕМ, МОРАМ ДА МУ БУШНЕМ ОВО ПИСМО...

ДАН ЈЕ К'О ПО-РУЧЕН... НИ-ГДЕ ЖИВЕ ДУШЕ...

УСКРО СТИЖЕМО! НАДАМ СЕ ДА НЕБЕ БИТИ ПРЕКАСНО...

МОЖЕ, НЕМА ПРОБЛЕМА...

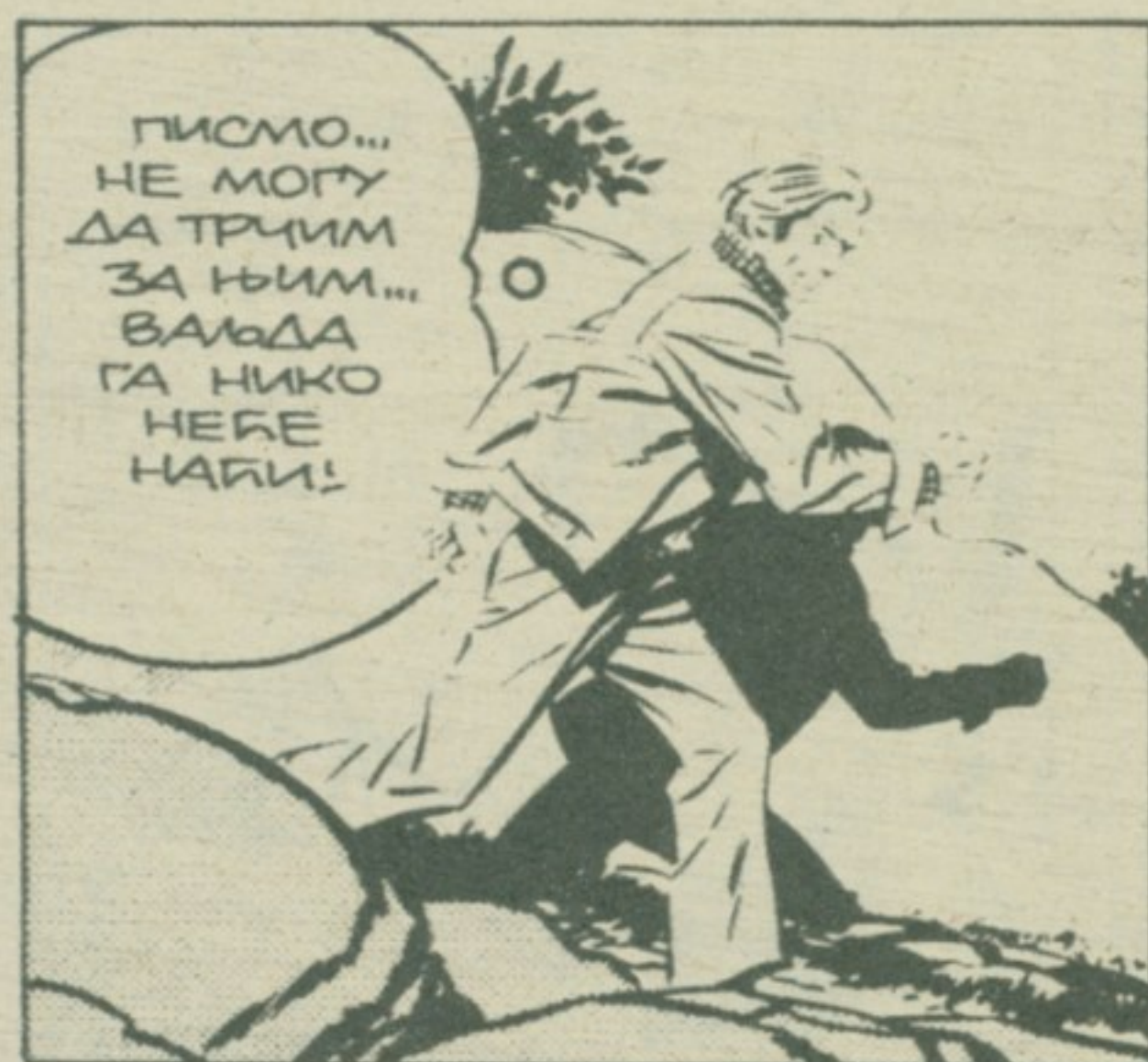
ТО ЈЕ НАЈСТРАШНА ЛИТИЦА! МОЖЕТЕ ЛИ ДА МЕ СПУСТИТЕ НА БРАНЕ

ХЕЛИКОПТЕР? ОВДЕ НИКО НЕ СМЕ ДА МЕ ВИДИ...

ДУНУО ЈЕ ВЕТАР, ПИСМО ЈЕ ПОЛЕТЕЛО...

ПИСМО... НЕ МОГУ ДА ТРЧИМ ЗА ЊИМ... ВАЉДА ГА НИКО НЕБЕ НАБЛИ!

ЗДРАВО, ЏЕЈСОНЕ! ЗАР ТИ ЈЕ ТОЛИКО ДУГО ТРЕБАЛО ДА СЕ ПОГНЕШ?

РИПЕ! СТВАРНО СИ НЕВЕРОВАТАН!

АЛИ, БОЖЕ БИТИ БИЛО ДА СИ МИ СЕ ПРИДРУЖИО У ПОДНОЖЈУ, НЕГО ШТО СИ СЕ СПУСТИО ХЕЛИКОПТЕРОМ!

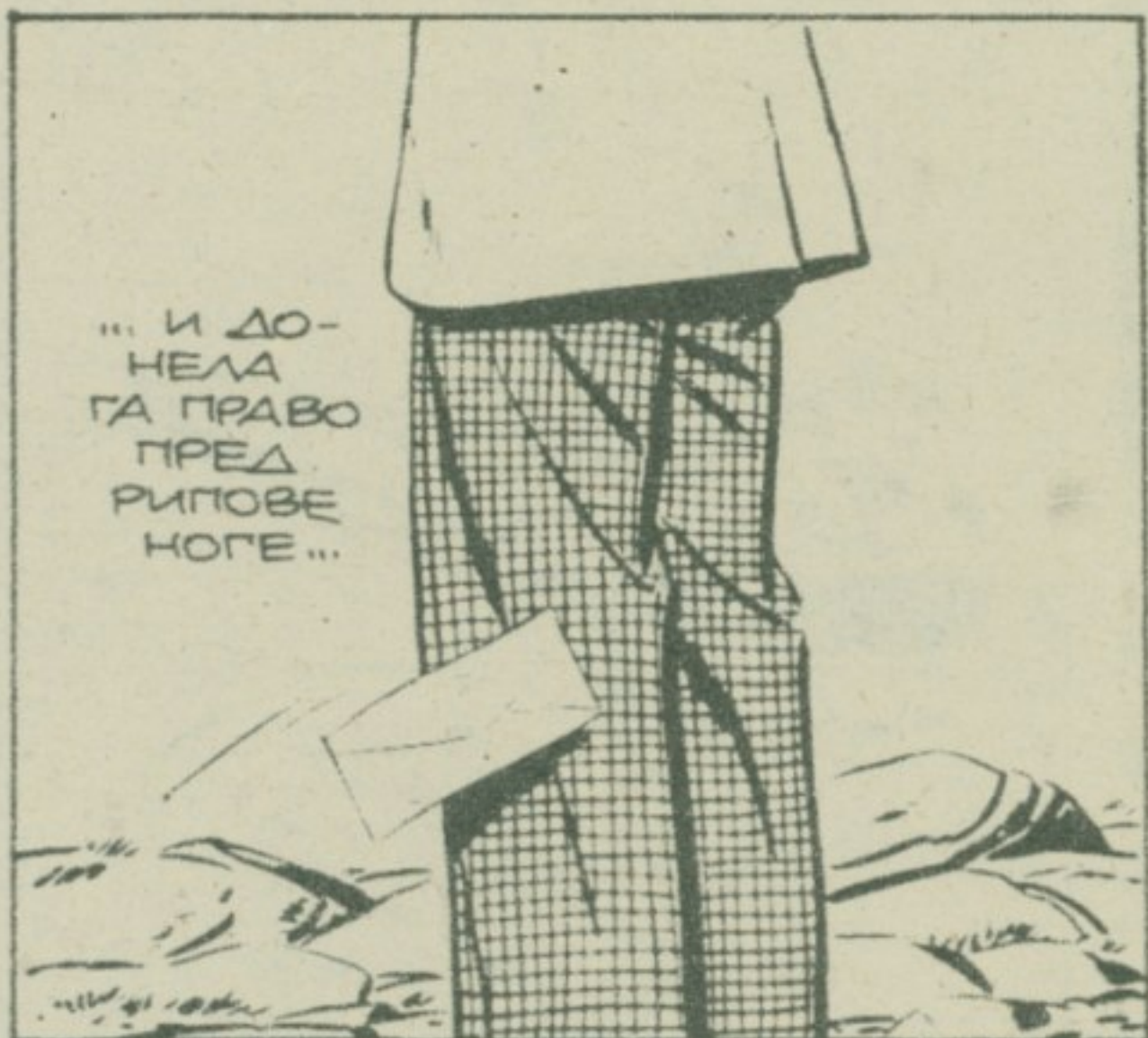
ДРУГИ ПУТ, ЏЕЈСОНЕ!

ПИЛОТ МОЖЕ ДА ИДЕ, А ЈА ЋУ ТИ НАТЕНАНЕ ИСПРИЧАТИ ЗАШТО САМ ДОВІАО!

ХЕЛИКОПТЕР СЕ ДИГАО, А СНАЖНА ВАЗДУШНА СТРУЈА ПОДИГЛА ЈЕ КОВЕРАТ...

... И ДО-
НЕЛА
ТА ПРАВО
ПРЕД
РИПОВЕ
НОГЕ...

КО ЛИ ЈЕ
ОВО БАЦИО?

ПИШЕ
— ОНОМЕ
КОГА
СЕ
ОВО
ТИЧЕ!
УМ...
ЧУДНО...

ЈЕ ЛИ
ОВО
ТВОЈЕ?

НЕ, АЛИ
ЈЕ МОЈ РУ-
КОПИС...

Онда,
да отво-
римо
писмо?
МОЖДА
ЈЕ ЗА
НАС!

ТО ЈЕ
РИП
КИРБИ...

ШТА
БЕ ОН
ОВДЕ?

ПА ДА, ВЕНС И КИРБИ
СУ ПРИЈАТЕЉИ! СИГУР-
НО СУ СЕ ДОГОВОРИ-
ЛИ ДА СЕ НАЂУ...

ДО ЂАВОЛА! АКО
НАЂУ И ПРОЧИТА-
ЈУ ОНО ПИС-
МО,
ПРОПАО
САМ...

ОХО! ПИШЕ
ДА БЕШ
СЕ БАЦИТИ
СА СТЕНЕ!

МОЈ
ПОТПИС,
НЕМА
СУМ-
ИБЕ!

РИПЕ, ЈА
СВАКО СУЛУ-
ДУ ПОРУКУ
НИКАД
НЕ БИХ
НАПИСАО!
НИ НА
КРАЈ
ПАМЕТИ
МИ НИ-
ЈЕ ДА
СЕ
УВИДЕМ!

ПОДЛО
СМИШЉЕНО...

ТО СВЕ ИМА ВЕЗЕ
СА ОНИМ
ПИСМИМА И ТЕЛЕ-
ФОНСКИМ ПОЗИ-
ВОМ КО-
ЈИ МЕ
ЈЕ ОВА-
МО
ДОВЕО!

МОРАМ ПРЕ њИХ СТИ-
ТИ ГРАД И ИЗВАДИ-
ТИ ТЕСТАМЕНТ ИЗ
ОНЕ КИРИГЕ!

НАСТАВАК
У СЛЕДЕЋЕМ
БРОЈУ

КАПЕТАН КОРМОРАН: СИН ГУСАРА

ЦРТА: ПОЛ ГИЖОН (PAUL GILLON) ПИШЕ: ЖАН ОЛИВИЕР (JEAN OLLIVIER)

ОСТРВО КИРАСАО, БИСЕР
АНТИЛА, ОД 1634. БИЛО
ЈЕ У РУКАМА
ХОЛАНЂАНА...

КАД СЕ УКОТВИО У ЛУЦИ,
КОРНЕЛИЈУС ХЕЈХЕНС НИЈЕ
НИ САЊАО КАКО ЋЕ ГА ДО-
ЧЕКАТИ... БИО ЈЕ ТО ВЕОМА
БОГАТ ЧОВЕК И АВАТУРИСТА
КОЈИ НИГДЕ НИЈЕ МОГАО
ДА СЕ СКРАСИ...

ЊЕГОВ БРОДИН „ДИВЈАК“
БИО ЈЕ СТРАХ И ТРЕПЕТ ЗА
ФРАНЦУСКЕ, ЕНГЛЕСКЕ И
ШПАНСКЕ БРОДОВЕ, А ЊЕГОВИ
ТРГОВАЧКИ ПОДУХВАТИ ДОНЕ-
ЛИ СУ БЛАГОСТАЊЕ КИРАСАОУ.

ЧИМ ЈЕ КРОЧИО НА ТЛО,
ОДВЕЛИ СУ ГА У ЗАТВОР...

„ГДЕ МУ ЈЕ ПРОЧИТАНА
СМРТНА ПРЕСУДА ЗАТО
ШТО ЈЕ НАВОДНО ГОВО-
РИО ПРОТИВ КРАЉА“

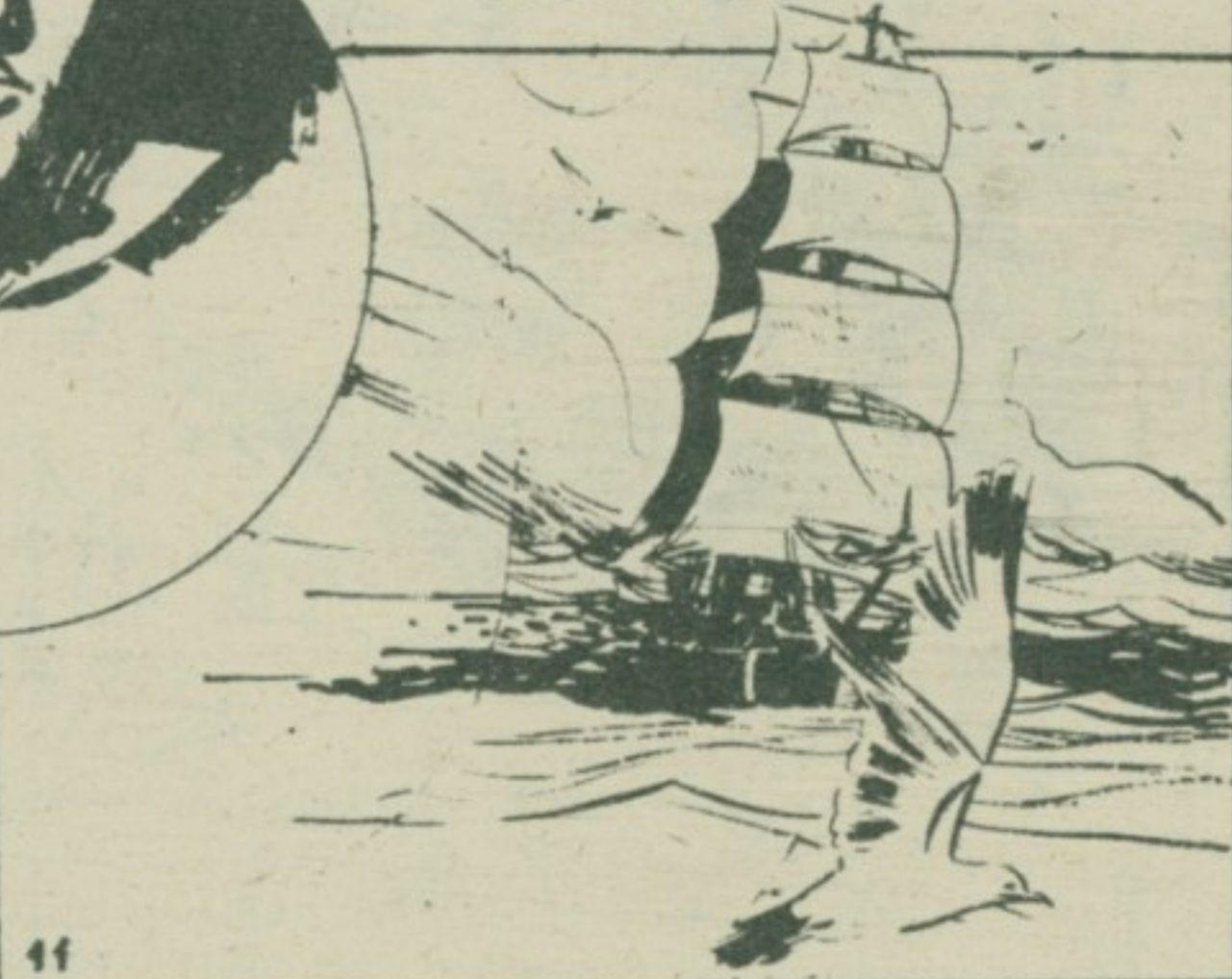

ИСТО ВЕЧЕ УСПЕО ЈЕ ДА ПО-
БЕГНЕ И ДА СЕ ДОМОГНЕ „ДИВ-
ЈАКА“ И ДА ИСПЛОВИ ИЗ ЛУКЕ...

ТРИ ДАНА
КАСНИЈЕ
ХОЛАНДСКИ ГУВЕР-
НЕР ЈЕ ПРИМИО ПОРУКУ
ОД КОРНЕЛИЈУСА ХЕЈ-
ХЕНСА ДА ЋЕ ТАЧНО
КРОЗ ГОДИНУ ДАНА
ОСВОЈИТИ КИРАСАО...

НЕПОСРЕДНО ПОСЛЕ ТОГ ДОГАЂА-
ЈА ИЗ ЛУКЕ ЛАРОШЕЛ ИСПЛОВИО
ЈЕ ФРАНЦУСКИ БРОД „ЋАВО-
ЛАК“ КОЈИМ ЈЕ ЗАПОВЕДАО
КОРМОРАН УЗ МИНИСТРОВО
ОВЛАШЋЕЊЕ ДА ТРГУЈЕ С
ЕНГЛЕЗИМА И ХОЛАН-
ЂАНИМА...

11

ОДЈЕДНОМ,
22. МАЈА
1651. ОСМАТРАЧ
НА „ЋАВОЛКУ“
ПРИМЕТИО
ЈЕ ДВА
ЈЕДРЕЊАКА...

БИЛИ СУ ТО ХОЛАНДСКИ БРО-
ДОВИ КОЈИ СУ ОДМАХ КРЕ-
НУЛИ У НАПАД...

ПОСЛЕ ДВА САТА ЖЕСТОКЕ
БОРБЕ ЈЕДАН ХОЛАНДСКИ
БРОД БИО ЈЕ У ПЛАМЕНУ.
ОНАЈ ДРУГИ ЈЕ ОШТЕТИО
"ЗАВОЈКА"...

КОРМОРАН ЈЕ
ЗНАО ШТА
ТРЕБА
ДА УРАДИ...

ЊЕГОВ БРОД СЕ ПРИМАКАО
ХОЛАНДСКОМ...

ВАТРУ
НА
ЈЕДРА
И КРМУ!

КОРМОРАНОВИ ЛУДИ СУ
УСКОРО ОСВОЈИЛИ ПАЛУБУ
ХОЛАНДСКОГ БРОДА...

ЗАПОВЕДНИК БРОДА ПРЕАО
ЈЕ СВОЈ МАЧ КОРМОРАНУ...

ХОЛАНДСКИ БРОД ЈЕ ПРЕ-
ВОЗИО ТОВАР КОЖЕ У ХАГ...

НА БРОДУ
ЈЕ И ЈЕДАН
ЗАРОВАНИК!

ХОЛАНДЈАНИН ЈЕ ОТВОРИО
ЈЕДНА ВРАТА...

ЕВО МОГ
ЗАРОВАНИКА
-КОРНЕЛИЈУС
ХЕЈХЕНС!

КОРМОРАН СЕ
ОБРАТИО ДЕЧАКУ...

САД СИ СЛОБОДАН,
КОРНЕЛИЈУСЕ! ЗА-
ШТО СИ ЗАРОВАЕН?

ЗАТО ШТО САМ СИН
КОРНЕЛИЈУСА ХЕЈХЕНСА
СТАРИЈЕГ! ГУВЕРНЕР
КИРАСАДА ГЕ МЕ, КАО
ТАОЦА, УРЧИТИ НЕПРИЈА-
ТЕЉИМА МОГ ОЦА!

НЕ БРИНИ,
КОРНЕЛИЈУ-
СЕ! ОДВЕШ-
ЋУ ТЕ
ОЦУ!

ХОЛАНДЦИ СУ УКРЦАНИ НА
ДВА КИТОЛОВЦА И СНАБДЕ-
ВЕНИ ХРАНОМ. ЗЕЛЕНО-
РТСКА ОСТРВА БИЛА СУ
УДАЉЕНА САМО СТО МИЉА...

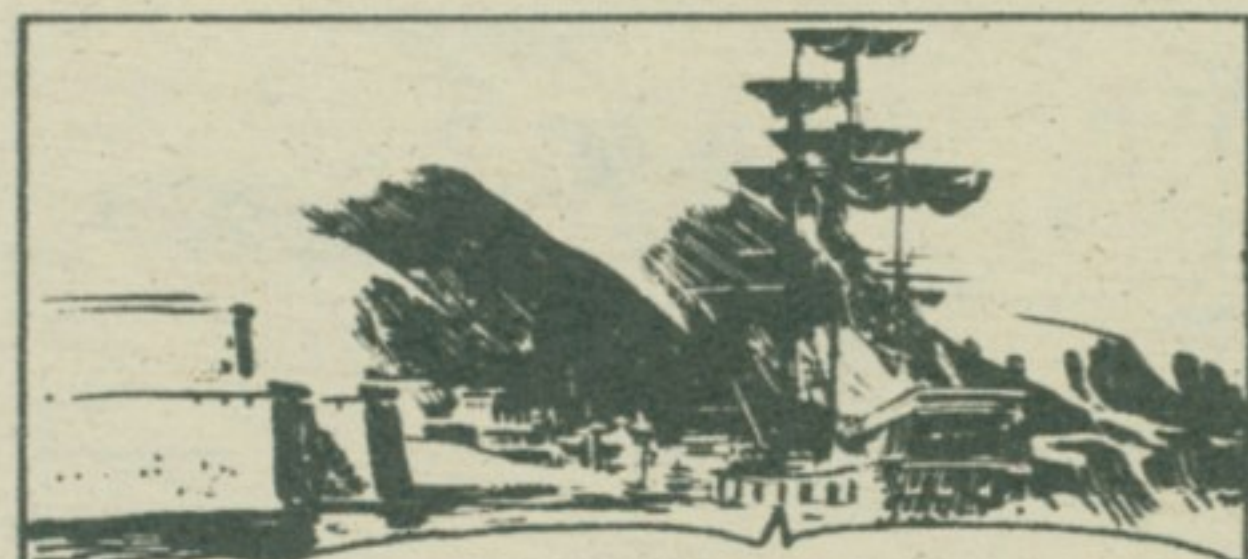
МАЛИ КОРНЕЛИЈУС СЕ БРЗО
УКЛОПИО У ЖИВОТ НА ЂА-
ВОЉУ! КОРМОРАН ЈЕ ИЗ ЊЕ-
ГОВИХ ПРИЧА САЗНАО МНОГО
О КОРНЕЛИЈУСУ СТАРИЈЕМ,
ПОЗНАТОМ ГУСАРУ...

ПРЕ
НЕГО
ШТО
СМО СЕ
НАСТАНИЛИ
У КИРАСАОУ,
ПРОКРЕТАРИ-
ЛИ СМО
ШУМАМА
ЛУИЗИЈАНЕ...

ГУВЕРНЕР
ЖОНДКЕРС
ОДУВЕК ЈЕ
МРЗЕО МОГ
ОЦА...

"ОТАЦ МИ ЈЕ ОБЕГАО
ДА ЂЕ МЕ УКРЦАТИ НА „ДИВ-
ЉАКА“ КАД НАПУНИМ ПЕТНАЕСТ
ГОДИНА..."

ПОСЛЕ МЕСЕЦ ДАНА, КОР-
МОРАН СЕ УКОТВИО У ФОРТ
РОДЖАЛУ НА МАРТИНИКУ ГДЕ
ГА ЈЕ ГУВЕРНЕР Вилијер
ПОЗВАО НА РУЧАК...

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ КОРНЕ-
ЛИЈУСА ХЕЈ-
ХЕНСА?

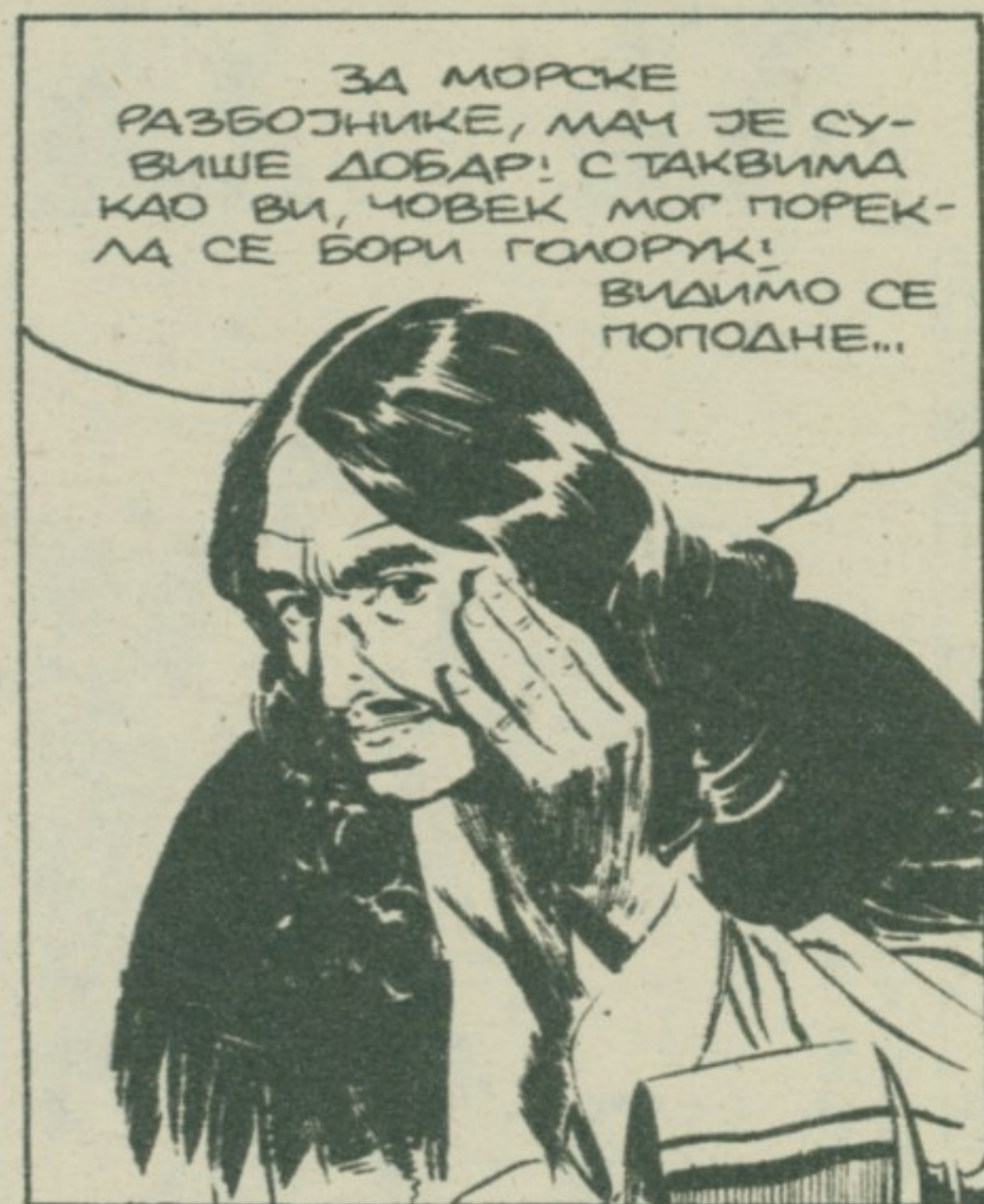
ДА НИСТЕ НЕГДЕ СРЕ-
ЛИ ТОГ ЂАВОЛА, КА-
ПЕТАНЕ?

НЕ, САМО ЊЕГОВОГ
СИНА ОД ЧЕТРНАЕСТ ГО-
ДИНА КОМЕ
САМ ОБЕГАО
ДА ЂУ ГА
ОДВЕСТИ
ОЦУ!

ПОШТО СТЕ
НОВИ НА
ОВИМ ОСТР-
ВИМА,
ПРЕДЛАЖЕМ
ВАМ ЈЕДАН
ПОСАО,
КАПЕТАНЕ!

КОРМОРАН
ЈЕ УХВАТИО
МАЧ
У ЛЕТУ...

НАСТАЛА ЈЕ ОПШТА
ПОМЕЋИНА...

САД МОЖЕМО ДА РАЗ-
ГОВАРАМО, ГУВЕРНЕРУ!

КАПЕТАН СЕ ЗА ТИИ ЧАС
ПРОБИО ПОРЕД ЧУВАРА...

УСКОРО ЈЕ КРЕНУЛА ПО-
ТЕРА ЗА КАПЕТАНОМ КОР-
МОРАНОМ...

КОРМОРАН
ЈЕ ДОБРО ПРОЦЕ-
НИО СИТУАЦИЈУ...

ИСКО-
ЧИО
ЈЕ
ИЗ
ЖБУ-
КА
И ИЗ
НЕНА-
ДНО
ГУВЕР-
НЕРА...

ОДЈЕДНОМ КОРМОРАН ОСЕТИ
НЕЧИЈУ РУКУ НА РАМЕНУ...

ОВУДА, КАПЕТАНЕ!
ЗНАМ СКРОВИШ-
ТЕ!

ВИ СТЕ
МИ ДО-
БАЦИЛИ
МАЧ?

НЕ ИСПИТУЈТЕ
МЕ ВЕГ ПО-
БИТЕ ЗА
МНОМ...

МЕСТО НИЈЕ
ВЕСЕЛО... ВЕГ ТРИ НЕ-
ДЕЉЕ СЕ КРИЈЕМ
У ОВОЈ ПРОБИ-
ЦИ...

СПУСТИЋЕМО СЕ У ПОД-
ЗЕМЉУ ПРОСТОРИЈУ...

ВЕОМА
СТЕ МИ
ПОЗНАТИ...
КАО ДА
СМО СЕ
ВЕГ
СРЕЛИ...

ЈА САМ
КОРНЕЛИЈУС
ХЕЈХЕНС,
КАПЕТАНЕ!

КОРНЕЛИЈУС ХАЈХЕНС, ГУ-
САР КОГА ТРАЖЕ
СВЕ ВЛАСТИ ШИРОМ
АНТИЛА...

ВАС
ГУВЕР-
НЕР
ВИЛИЈЕР
ТРАЖИ
НА
СВЕ
СТРАНЕ!

ЗНАМ, КАПЕ-
ТАНЕ! КАД САМ
ДОЗНАО ДА СТЕ
МИ СПАСЛИ
СИНА, ПОКУЩАО
САМ ДА ВАМ
СЕ ПРИДРУЖИМ,
АЛИ САМ ЗА-
КАСНИО...

ОНДА ЈЕ КОРМОРАН
ИСПРИЧАО СВОЈ СУЖОБ
С ГУВЕРНЕРОМ...

ЗА СВАКИ
СЛУЧАЈ, СИНА САМ,
У ВАШЕМ ОДСУСТВУ,
ОДВЕО С БРОДА И ПОВЕ-
РИО НА ЧУВАЊЕ ПОУЗДА-
НИМ ЉУДИМА!

ВАШ
КАПЕТАН СЕ
ВИШЕ НЕГЕ
ВРАТИТИ!

ГУВЕРНЕРОВИ ЉУДИ ЗАПО-
СЕЛИ СУ "ЋАВОЛАК"...

БРОД ЈЕ ПОДРОБНО ПРЕ-
ТРАЖЕН, АЛИ ОД МАЛОГ КОР-
НЕЛИЈУСА НИ ТРАГА... ГУВЕР-
НЕР ЈЕ ПОБЕСНЕО...

ОМЕМ ДА СЕ
КЛАДИМ ДА ЈЕ МА-
ЛОГ КОРНЕЛИЈУСА ОД-
ВЕО ЊЕГОВ ОТАЦ!

У ФОРТ РОДЖАЛУ РАСПИСА-
НА ЈЕ НАГРАДА ОД 1000 ДУ-
КАТА ОНОМЕ КО НАЂЕ МАЛОГ
КОРНЕЛИЈУСА И КОРМОРАНА...

ПРЕДВЕЧЕ ЈЕ ГУВЕРНЕРУ
ДОШАО ЈЕДАН ЧОВЕК...

ЗАКЛЕО БИХ СЕ ДА САМ
ВИДЕО ДВОЈИЦУ КОЈУ ТРА-
ЖИТЕ, КОД СУСЕДА У МОЈОЈ
УЛИЦИ...

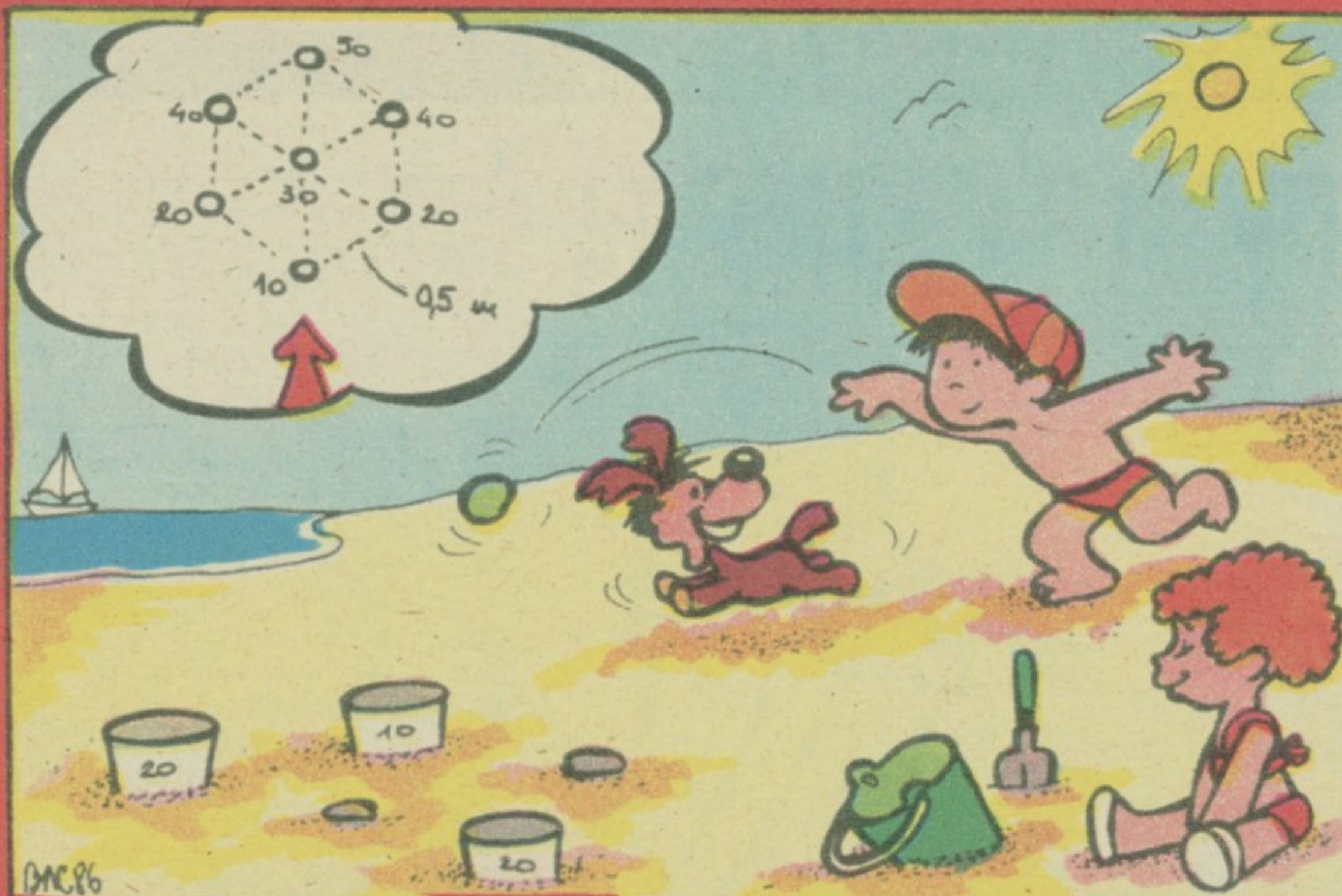
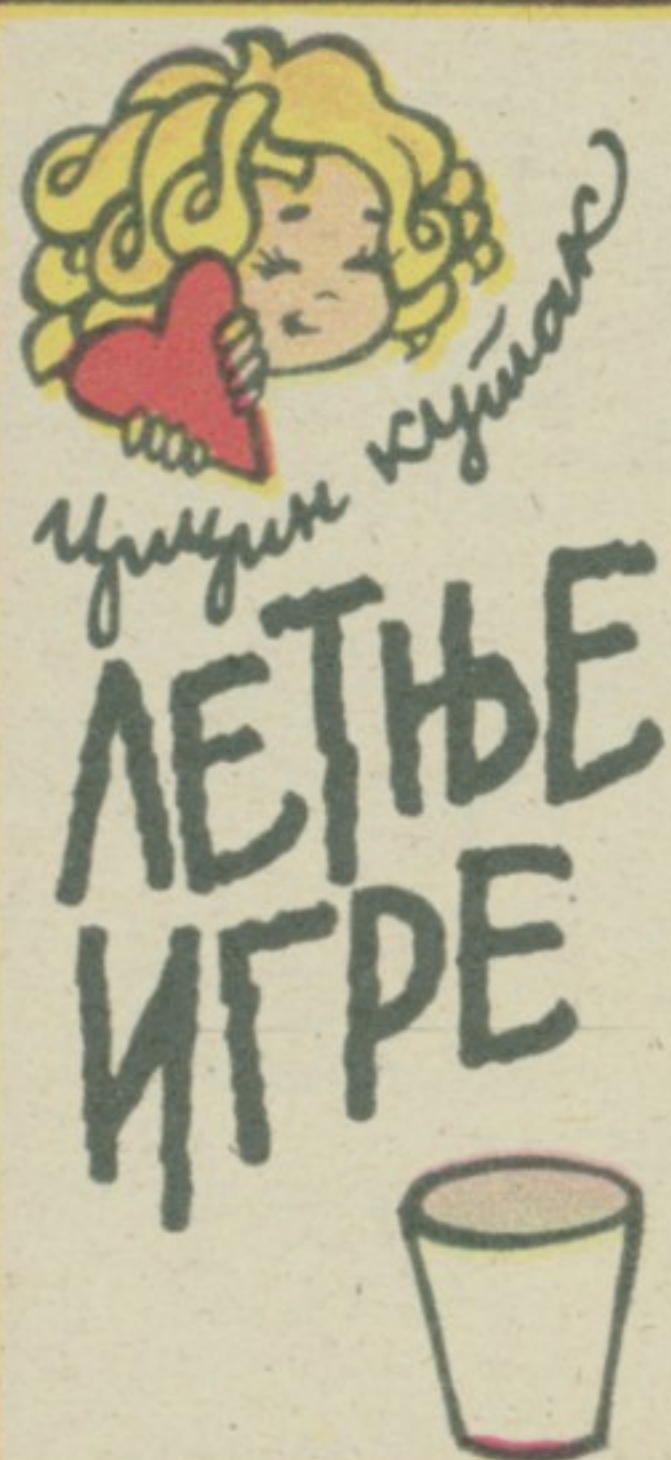

ЧОВЕК ЈЕ БИО ДОБРО
УМОТАН У ОГРТАЧ И ВО-
ДИО ЈЕ ДЕЧАКА ЗА РУКУ!
МОГУ ВАС ОДВЕСТИ У
КУЉУ У КОЈУ СУ УШЛИ...

ПОЛА САТА КАСНИЈЕ
ВОЈНИЦИ СУ ОПКОЛИЛИ
СИРОМАШНУ, НИСКУ КУ-
ЉИЦУ...

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

1 КОШАРКА – укопајте пластичне чаше у песак (према шеми у облачићу), а на делу који вири испишите бројеве такође према шеми. Потребни су вам и каменчићи које ћете убацивати у чаше. Бацају се са удаљености од неколико метара, колико се играчи договорите. Сваки ће добити онолико поена колико пише на чаши.

2 СУВЕ ЧАШЕ – у сваку чашу ставите камен да не би падале, па с њима пливајте до означеног циља. Можете их држати на стомаку, у руци, како желите. Унутрашњост чаше треба да остане сува. Док пливате, покушајте да у противникову чашу убаците воду, он у том случају мора да је проспе и поново крене са старта. Повећује онај ко први стигне до циља са сувом чашом.

3 РУКЕ НА ЛЕЂА – Игра се у екипама. У свакој су два играча. За канап разапет у висини врата причврсте се пластичне чаше. Играч стави руке на леђа, у устима држи кашику захватајући с њом воду из лонца који придржава други члан екипе и помаже му да брже и лакше захвати. Кад први играч напуни чашу водом, одмах се промене улоге и други члан екипе почиње да пуни своју чашу (пре почетка игре треба окачити чаше свих играча). Повећује екипа која прва напуни чашу.

4 ПИКАЊЕ ЧАША – Поређа се што више чаша као на слици. Играч треба да има канап, дугачак и еластичан прут (на пример од врбе) и да њиме, са даљине колико прут дозвољава, обара једну по једну чашу. Не сме да обори две одједном или сруши конструкцију јер у том кругу испада из игре. За сваку правилно оборену чашу добија одговарајући број поена. Најдоња чаша вреди 1 поен, она на њој 3, трећа 3 поена, ако има десет чаша поређаних једна на другу, најгорња вреди 10 поена (поени су обележени на слици за 7 чаша).

ЋУДИ ПОШТАРА НЕПТУНА

ПОРУКУ ПРОГУТАЛА АЈКУЛА

Илустрација Војислав Васиљевић

Петог августа 1967. године сиромашни рибар с острва Тонгатапу у Пацифику извукао је у мрежи боцу старинског облика. Унутра је нашао поруку коју је сунце готово избрисало и – новчаницу од 500 долара! Држећи је у руци пожурio је у банку где га је директор, пошто је дуго листао разне књиге и регистре, грдно разочарао: новчаница коју су конфедералисти издали 1864. године, за веме рата Севера и Југа, нема скоро никакву нумизматичку вредност. Још горе. Утврђено је да је фалсификована. Није имала сигурносну нит, а судећи по селотејлу и лепку којим је крпљена, у боцу ју је убацисао неко духовит тек после другог светског рата!

Авантура обавезна

Свакаква изненађења су могућа у Нептуновој пошти јер се боцама поверавају поруке свих врста: љубавне, пријатељске, за-

гонетне и мистичне, па чак и научне. И то траје не од јуче. Енглеска краљица Елизабета I наименовала је посебног краљевског официра који је имао искључиво право да отвара „боце из мора“, вероватно зато што су шпијуни непријатељске флоте тако слали поруке и извештаје.

Истина, овај начин „поштирања“ далеко је од тога да буде сигуран. Неки пут струја за месец дана однесе боцу мање од једне миље, а деси се да боца „прелети“ више од 100 миља за један једини дан. И никад се не зна у ком ће правцу кренути.

Ево неколико невероватних случајева из наших дана.

Априла 1977. неки младић бацио је боцу с поруком у залив Бискејн на Флориди, крај Мајамија. Четири месеца касније добио је кратко писмо од једног рибара из Бостона, хиљадама километара северно:

„Вашу боцу пронашао

сам у утроби ајкуле, тешке преко 90 килограма, коју сам уловио на пучини код Фалмута, држава Масачусетс“.

У лето 1960. осмогодишњи Чарли Хостлер, син америчког ваздухопловног аташеа у Бејруту, пустио је боцу с поруком у Средоземно море. Месец дана касније добио је одговор од једанаестогодишњег Стефана Калргираса с Андипароса, мајушног острвца у Егејском мору. Дечак је писао како тешко живе он и његово дванаесторо браће и сестара. Чарлијев отац је на то организовао акцију у којој су сакупљени прилози за свих 600 становника сиромашног острва. Уочи нове године један амерички војни авион спустио је на острво поклоне: одећу, играчке, слаткише...

Боца против флаше

Док је боравио на Азори-ма, Швеђанин Лец Клер, који ради као сниматељ у

Холивуду, пустио је боцу с поруком у море. Кад се четрдесетак дана касније вратио у Калифорнију, чекало га је писмо једног шкотског учитеља: боцу је пронашао скупљајући дрва које море избацује, а од Клерона је тражио да му пошаље неке фотографије из својих филмова. Дописивање се наставило, камерман је послао у Шкотску велики пакет фотоса и часописа. Учитељ је основао изванредан кино-клуб за своје ученике...

Један путник с „Лузитаније“, прекоокеанског брода који је торпедован за време првог светског рата, 7. маја 1915, стигао је да пошаље поруку у боцу у којој јавља за катастрофу и тражи помоћ. На жалост, порука је пронађена тек неколико година касније, у песку на британској обали.

И разне верске секте данас користе Нептунову пошту за слање религиозних порука. Тако је један велечасни из САД недавно пустио 500 празних боца (од вискија!) у којима су биле проповеди – против алкохола.

Поруке је спустио у реку Косу, у градићу Гадсдену, оне су низводно стигле до реке Алабаме, а одатле чак у Мексички залив. Велечасни се хвали да је добио преко 300 одговора из разних крајева с југа САД. Углавном од супруга оних који воле боце, али кад су пуне „ђаволске течности“.

Хоћете ли и ви?

На крају неколико савета свима који имају намеру да пошаљу неку поруку у боци:

- Боца мора бити сува изнутра јер ће влага иначе уништити поруку, па онај до кога стигне неће моћи да је прочита.

- Изаберите боцу с уским грлићем да би се што боље затворила. Да бисте били још сигурнији, кад је затворите запушачем, добро је изувијајте самолепљивом траком и учврстите металном жицом која не рђа.

- Саспите у боцу мало крупнијег песка или шљунка да би боца пловила исправна.

- Гледајте да своју боцу пустите на отвореном мору. Не бацајте је у уском заливу нити у близини стеновите обале или подводних гребена.

Ако предумете све ове предострожности, веће су шансе да ваше стаклено писмо без марке стигне некоме у руке и обрадује га.

В. Милићевић

ОПАСНИ ПОКЛОНИ

Енглези су ствар схватили до те мере озбиљно да Управа цивилног ваздухопловства последњих десет година води компјутерску евиденцију о авионским деловима који падају с неба. Руку на срце, ни пошто се не би могло рећи како за то нема разлога. Само током прошле године, 47 авионских делова различите величине, облика и тежине пало је на енглеско тле, док су британски авиони по свету посетили још 51 део.

Изгубио ракету

Шта пада, обично не бира, па је тако председница владе Маргарет Тачер недавно за длаку избегла дрвени рам који се откачио са транспортног авиона „херкулес“. Председница се у том тренутку налазила на палуби бојног бро-

НИЈЕ ЛУДОСТ НЕГО ПОТРЕБА!?

ГАРАЖА НА 4 ТОЧКА

С НЕБА ПАДА СВАШТА

да који је учествовао у војној вежби у Дорсету. „херкулес“ јој је прелетео изнад главе, а рам се сручио на пар корака од ње.

С обзиром на то шта све пада, право је чудо што нико до сада није погинуо. На дечака Јана Саливена се из ведре неба није сручио део, него читава авионска врата, а живу главу извукао је захваљујући изузетно јаком налету ветра који је ублажио ударац.

Поред врата, пада још штошта, а неки пут то зна да пролети и кроз кров. Закупци фотеља у првом реду партера лондонског новог Ковент гардена доживели су приличан шок када је усред представе кроз кров пролетео подметач за авионске точкове тежак девет килограма и пао тик до њихових ногу.

Падају још:
— закрилца, у случају о коме је реч, на једно по-

љанче у Пенгубурну у Беркширу. Зато што се завршавају на „ца“, могло би се помислити да су мала, али су ова била дугачка равно 2 метра, и 13 центиметара. Пољанче је, иначе, било пусто.

— стајни трапови: на уредно подшишану траву једне баште у Камбервелу код Лондона сручио се, додуше не читав, стајни трап „боинга 747“, али зато један његов део довољно велик да код укућана изазове приличну панику.

— облоге мотора: у конкретном случају два овећа комада облоге мотора „DC-десетке“ укопала су се до солидне дубине од десетак центиметара у једну башту у Медстеду у Хемширу.

— облоге различите дебљине и величине: она нађена на пешачкој стази у Хитчину у Хертфордширу припадала је „DC-деветки“

**КАДА СЛЕДЕЋИ ПУТ
ИЗНАД СЕБЕ
ЗАЧУЈЕТЕ АВИОН, НЕ
БИ БИЛО ЗГОРЕГ ДА
БАЦИТЕ ПОГЛЕД
НАВИШЕ.
ВЕРОВАТНОЋА ДА
ВАС ПОГОДИ НЕКИ
ДЕО КОЈИ С ЊЕГА
ОТПАДНЕ, ИЗ ДАНА У
ДАН ЈЕ СВЕ ВЕЋА**

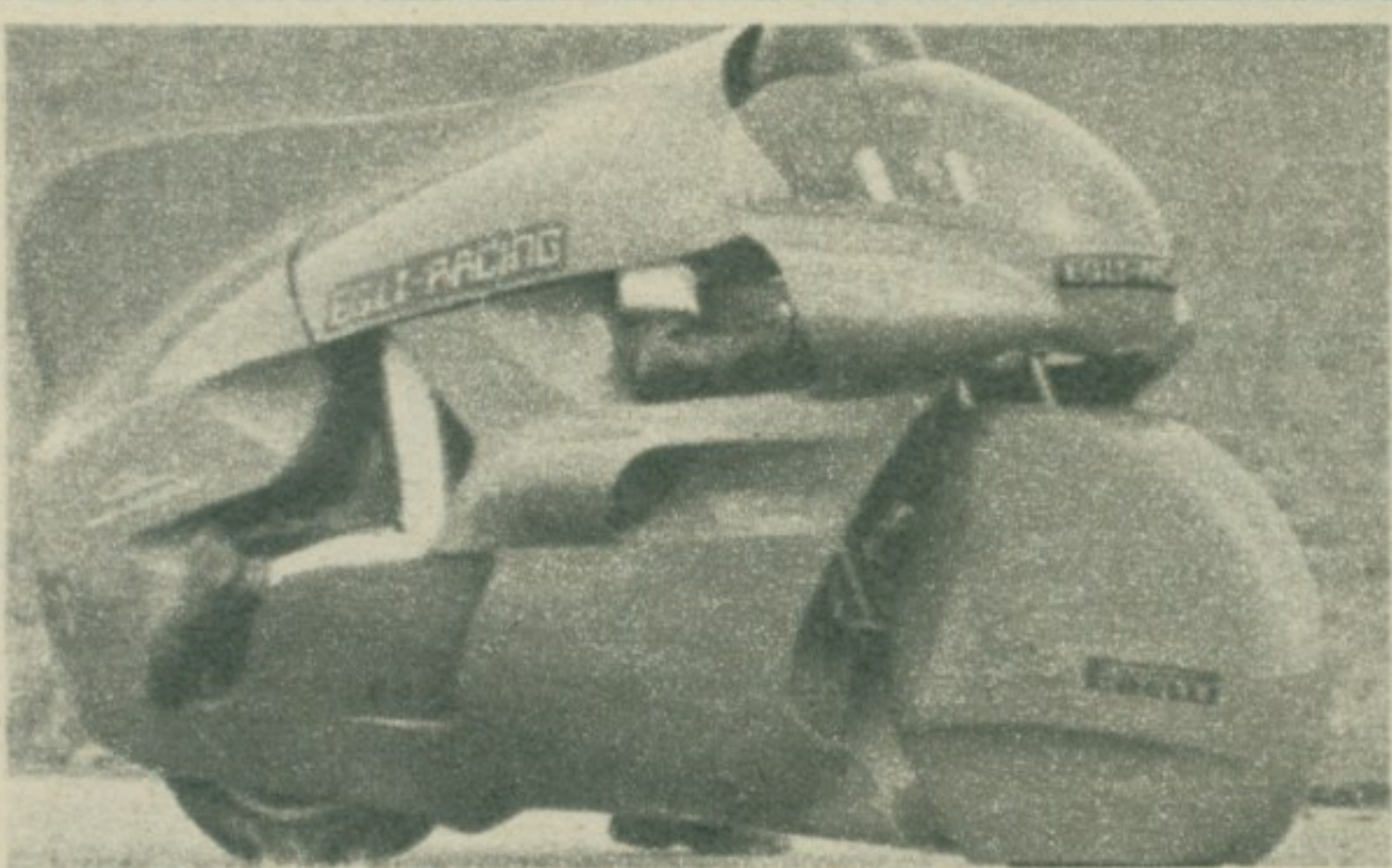
и била дебела тридесет центиметара.

Нису само цивилни авиони криви што с неба пада свашта. Пилот једног „фантома“ Британског ратног ваздухопловства грешком је усред ваздуха избацио ракету типа „сајдвајндер“. Радило се о школској ракети без мотора и експлозивне главе, али се у њој ипак налазила отровна жива. Речена ракета дугачка три метра „загубљена“ је изнад Сафока, а пилот је приметио да је остао без ње тек када се вратио у базу.

М. И.

За длану избегнута несрећа:
Џејмс Ходен поред комада металне облоге мотора „џамбо џета“ који је пао у башту његове куће у Херсту на свега неколико центиметара од места на коме су стајали он и његов отац.

Возач овог мотора има пред очима дигиталне податке о брзини и стању мотора.

Тај луди богати свет! Криза чини своје. Сиromашнима је све теже. Али — богати Запад на све то не обраћа пажњу. Измишљају се нови луксузи, домишљају стари.

Миљеник тог света аутомобил недавно је постао стогодишњак. Смислио је човек свакаких аеродинамичких линија за њега, конструисао добрих и моћних мотора. Јурио је ауто све брже. Наслађивао се човек. Падале су главе. Апеловали су хуманисти. Али — све џабе. Чо-

век се изгледа, то је све извесније — сели у аутомобил.

Највећи и најмањи

Статистика показује да Немци више не траже од аута само да их превезе до одређеног места него — много, много више. Немац хоће да живи у свом ауту. Да спава, да једе, пијуцка кафу...

Аутомобилска индустрија у домовини првог аута не седи скрштених руку. Жеља купца је закон. И има да има. За разне џепове.

„Низман клоу Л — 900“ је двеста хиљада марака. Девет метара дуг и два и по широк. Кућа на четири точка. И то с гаражом. На њему има места и за један мали џип. Кад се већ власник паркира на неком лепом месту да може да иде на излете у околину.

Наравно, многи се задовољавају и са много мање. Рецимо, упорни а не много богати путници намерници узеше обичан мали климави „спачек“ са дограђеном каросеријом. Само једанаест хиљада марака.

И — врло је вероватно да ће ови у „спачеку“ срећнији и задовољнији проводити своје викенде и годишње одморе него тешки богаташи у „низману“. Јер стара је мудрост: луксуз се може купити за паре, а срећа не.

Чудовиште на два точка

Ипак, мотоцикл прозван „ни јаје, ни риба“ само је за оне дубљих џепове.

Плод је богате маште и великог знања двојице Швајцараца широм света чувених мајстора свог заната. Фриц Егли и дизајнер Луиџи Колони дали су све од себе.

Такав какав је овај мотоцикл не припада ни једној досада познатој класи. Снага 300 коњских снага. Тежина 210 килограма. Четворочилиндрични турбо мотор од 1.4 литра. Возач мора на њему и буквално да се потрбуши. Вири ми само врх кациге. При поласку неко му мора припомоћи.

Његови конструктори поносно веле:

— Ово показује шта се данас све може направити на два точка.

Погледајте и сами.

С. Р.

Породична кућа на точковима. Овај Низман носи и џип

Спачек са ранцем

ИСТОРИЈА
ЛЕПОТЕ ИЗ КУТИЈЕ

КАТАРИНА У СОКУ ОД МЕСА

КОЗМЕТИКУ ЈЕ, КАЖУ,
ИЗМИСЛИЛА АФРОДИТА,
БОГИЊА ЛЕПОТЕ. АКО ЈЕ
ТРЕБАЛА ЊОЈ, ШТА ЈЕ ТЕК
СА НАМА?

Колико се пажње посвећивало шминкању показује и ова изванредна скулптура нађена у једном египатском храму: робинја пливачица држи у рукама патку чија унутрашњост служи за одлагање крејона и сенки за очи

Најбољи део живота отмених Францускиња 18. века протичао је у будоарима: тоалета је прерасла у ритуал у коме је особита част била указана онима којима је дозвољено да завире у њега

Све тече и све се мења осим вечне жеље жена да буду и остану лепе. У свим друштвеним уређењима, на свим меридијанима. Одувек. Да би се што више приближиле идеалу свога времена, жене се, од памтивека, ослањају на козметику. Додуше, све оно што се подразумева под овим појмом није смишљено само зато да би се ставило у службу лепоте. Употреба разних помада, водича и свакојаким бојица спадала је у део религиозног обреда како то говоре цртежи и записи са староегипатских храмова. Колико је времена протекло пре него што је козметика из службе боговима прешла у службу овоземаљским створовима тешко је рећи, али се зна да су и у најстаријим храмовима међу бројним погребним предметима пронађене посуде чија је садржина требало да помогне

да се и на другом свету буде ништа мање леп.

Неки узорци женске лепоте који и данас важе, наметнути су још пре 5000 година. При том мислимо на светлу пут млечнобели тен, косу боје жита. Оне према којима природа није била баш издашна, помогла је хемија. Већ стари Египћани лансирани су боје које су избељивале не само косу већ и лице. Отуда и све оне лепотице светле пути које могу да се виде на зидовима египатских храмова, насупрот тамним лицима мушкарца.

Ако је бео тен био симбол женствености, онда човек не може а да се не запита није ли то помало необично за земљу у којој је живео тамнопут народ. Можда објашњење лежи у томе што је у земљи фараона врховни бог био бог Сунца – Ра. У том случају нема ничег необичног у жељи да се, макар бојом тена, приближи божанству.

Бело привлачи и одбија

Бео тен није само симбол женствености: он је био оваплоћење Сунца, дана, светлости. Када данас говоримо о Сунцу, његовом сјају, за разлику од старих Египћана али и оних који су живели у средњем веку, ми пре свега замишљамо жену бронзане боје коже. И обрнуто. Бронзани тен асоцира на Сунце, здравље, лепоту.

Бледа, бела лица су, како се показало, истовремено и одбијала и привлачила мушкарце. Привлачила јер су наговештавала моралну чистоћу, крепост, неумрљано девојаштво, одбијала јер су била хладна, без живота. Сем тога, показивала су и припадност одређеној друштвеној групи односно племству. Ниједна отмена дама није смела да без шешира ишета на сунце: колико пута смо на филму видели припаднице племенитог рода како из кућа излазе са шеширом и неизоставним сунцобраном.

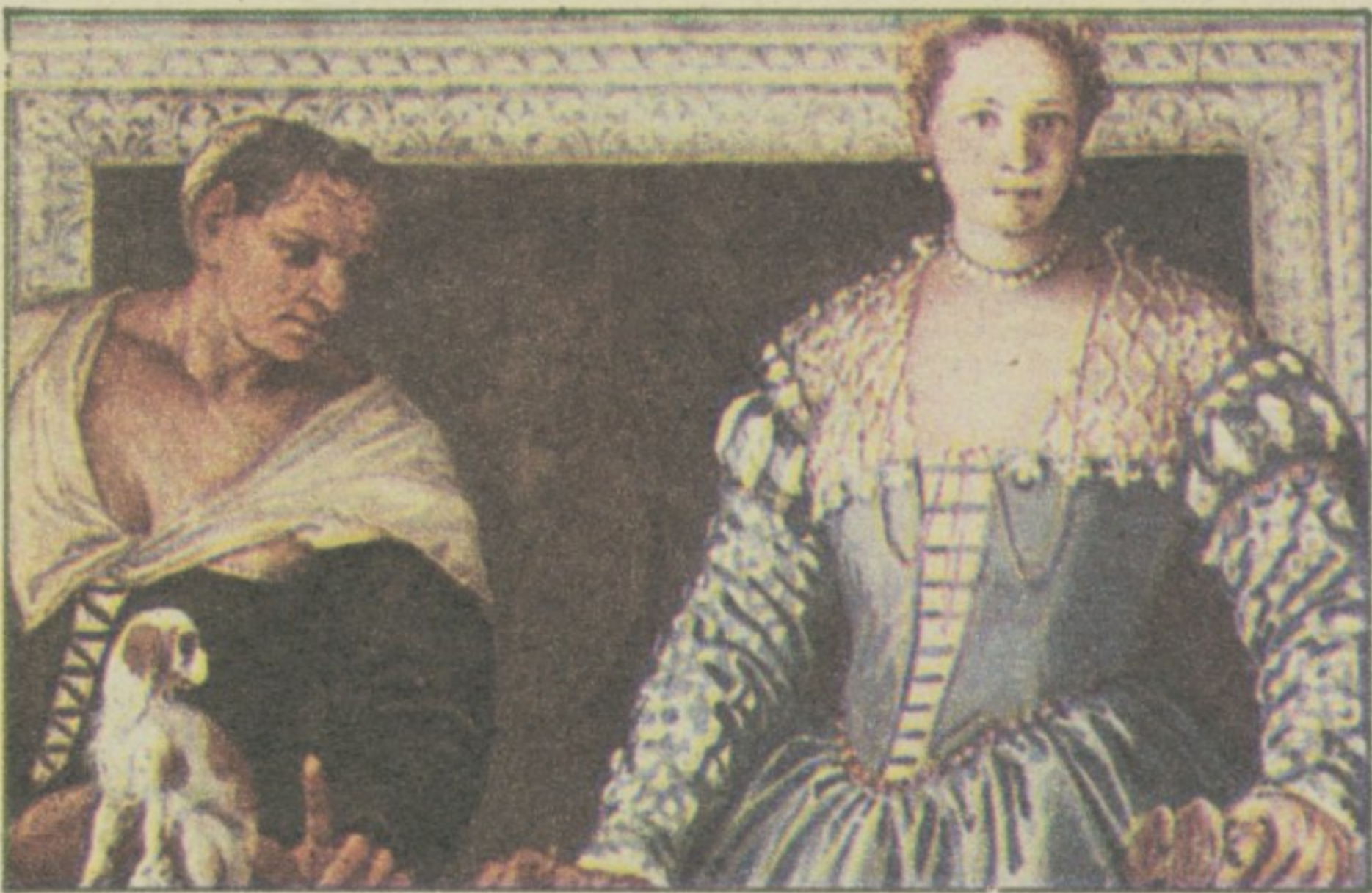
Са фреске

Паола Веронезеа

„Дама и дојкиња“

није нимало тешко

закључити ко је племенитог а ко „народског“ порекла

Византијска царица Теодора уздигла се до трона захваљујући не само памети већ и лепоти. У време док је још била проститутка цео дан је проводила у купању, масажама, шминкању, спремајући се за – ноћ.

Несумњив знак аристократије била је и макар једна али видљива вена на лицу или читав сплет на рукама. Ако их није било, цртале су се посебним оловкама којима је овај „недостатак“ сасвим успешно могао да се отклони.

Ништа мање невоља још од времена старог Египта, женама су задавале маље. Много воље и труда уложено је у справљање крема којима би се отклониле: најефикаснијим су се показале смоле неких биљака, восак и мед који се и сада примењују.

Поменута козметичка средства тиме нису била исцрпена. Египћанке су приметиле да очи долазе много више до изражаја ако се

оивиче црном бојом а спољни углови капака благо нарумене. До сличних закључака дошле су и жене у исламском свету. За њих су очи биле од посебног значаја јер су се само оне виделе изнад зарова.

Мама на ноктима

Да је козметика била неодољив део свакодневног живота античког света говори и грчка митологија. По њој, средства за улепшавање измислила је, ко би други, него богиња лепоте Афродита. Међу смртницима, прва је почела да их користи лепа Јелена. Истина, разуме се, није била таква: шминкање лица као и употреба помада у Грчку је стигла из Египта. Уместо ајлајнером трепавице су се мазале угљевљем и мешавином беланцета и неких белих смола. Руменила у данашњем облику није било; за јагодице и усне користило се минијум. Ову моду од Грка су преузели Римљани: њихове жене проводиле су сате у улепшавању. Третман је почињао обавезном депилацијом и масажом целог тела, негом и мазањем ноктију на ногама и рукама да би се завршио шминкањем лица. Обрве су бојене црно, очи подвучене неком врстом крејона, лице трљало прахом који га је чинио блеђим, десни и усне румењене соком бетела.

Слично се дешавало и у исламском свету у коме су постојали „салони“ лепоте. Колико се пажње придавало нези тела и лица показује податак да је само у Багдаду постојало 50.000 хамама. Истовремено у хришћанском свету, козметика је готово престала да се користи. Разлог су били теолози који су у помадама и шминкању

видели несумњив знак ђавола и супротстављања богу. Тек са ренесансом жене су се осмелиле да учине нешто за своје лице: пре свега да га избеле. Катарина Сфорца користила је у те сврхе мешавину од сока голубијег меса, различика, камфора, свежег јајета и меда.

Осим лица велика пажња се посвећивала и деколтеу због све већих изреза на хаљинама који нису откривали само врат већ и готово целе груди. Помаде и пудери нису се у то време куповали на граме већ килограме. Бледа, као испијена, лица су и даље била у моди, али су их красиле дречаво црвене усне. Црвена боја била је омиљена и за капке: веровало се да она чак и беживотан поглед може учинити ватреним.

Као некада у Риму и на Истоку, тако су и у Француској у 18. веку нега тела и шминкање односили добар део дана. Свака иоле угледна дама имала је будоар у који су, што је била изузетна привилегија, примани најближи пријатељи. У кућној хаљини време је пролазило у чешљању, прављењу фризура, облачењу, шминкању, бојењу ноктију. Било је врло шик имати на ноктима минијатуре родитеља, деце, блиских пријатеља, омиљеног пејсажа.

Међутим, управо 18. век на неки начин био је преломан кад је у питању козметика и њена употреба. Са друштвеним кретањима која узимају нове токове и појавом буржоазије дошло је до промене естетског закона. Све више се нагињало једноставном, природном изгледу, што, разуме се, треба да подвуче и одговарајућа шминка. Тим узорима се и данас врло често враћамо.

О. Вукадиновић

НИ ЖИЛ ВЕРН СЕ ТОГА НЕ БИ СЕТИО:

ПЛИВАЊЕ ОКО СВЕТА ЗА ДАНА

Још као шестомесечна беба Лин Кокс из Лос Аламитоса у Калифорнији плувала је с краја на крај базена, прозвали су је „водена беба“ а очигледно страст из најранијег детињства задржала је до дан-данас. Калифорнијске новине поново су, после 28 година, посветиле велике наслове воденој беби у јануару ове године, када се она тријумфално вратила испунивши себи животну жељу да „оплива свет“ и то за осамдесет дана! Зашто баш за осамдесет дана?

Многи ће се досетити да је Лин добила инспирацију за овакав чудан и готово немогућ подухват из чувеног романа „Пут око света за осамдесет дана“ Жила Верна у којем један енглески центлмен за опкладу успева да у том року обиђе глобус свим могућим средствима прошлог века.

Лин Кокс је препливала укупно дванаест великих деоница између континената и то у свим могућим условима. Савладала је и снажне таласе у источном Средоземљу, као и ледено море крај Аљаске!

Блиски сусрет с ајкулом

У Глечерском заливу Аљаске било је толико хладно да је чамац у којем се налазила њена пратња и опрема, морао прво да пробија лед како би јој прокрчио стазу за пливање. Она је испливала читаву миљу – око 1800 метара – наравно у етапама:

– Првог дана сам плувала десет минута, другог двадесет и тако редом – каже она.

Познато је да у тако леденом мору људи не могу да издрже више од неколико минута. Њихов организам подлеже услед наглог губљења топлоте што се назива хипотермија, или услед срчаног удара од шока. Ето, Лин је својим спортским срцем и духом савладала и то. Аљаске се сећа у дивним сликама:

– Увек ћу памтити то пливање међу леденим бреговима. Видела сам снежну прашину на планинама и истовремено одблесак сунца на површини леденог мора. Један орао је прелетео баш док сам плувала, а са обале ме је посматрао меда!

Био је то мирољубиви сусрет, што се не би могло рећи за један други, у Гибралтару. Лин је препливала овај теснац који раздваја два континента. Скочивши са афричке обале грабила је ка европској. Већ је била надокхват и могла је да види велику масу људи који су се окупили да би је дочекали као неког победни-

Изддржала је и немогуће – пливање између ледених брегова

ка. У једном часу у њеној непосредној близини указало се троугласто пераје, једно витко тело се праћакнуло. Ајкула! Девојка која је већ толико пута дотле испољила храброст ни овога пута није трепнула. Обистинила се изрека да храбри имају срећу, ништа јој се није догодило, испливала је на обалу и доживела овације...

После Гибралтара Лин је плувала и преко Месинског теснаца између Италије и Сицилије, па кроз Босфор који посред Истанбула одваја Европу од Азије. Свуда је, упркос планирању до у најситније појединости било непредвиђених догађаја, било да је то сусрет са бродом или упадање у неку јаку струју, што и једно и друго може имати и кобне последице.

Умало ухапшена

Пливала је и Лин по великим светским језерима, као што је Миватн на Исланду, а да би савладала чак пет језера и дужину од преко двадесет километара на планини Фуџи у Јапану, морало је прво да се попне на висину од три хиљаде метара. Ипак, највише јој се урезало у памћење језеро Кунминг у Пекингу које краси бившу царску палату и у којем је пливање – забрањено.

Ни Лин није добила дозволу да у то језеро скочи, али је то ипак учинила. Видела је како јој се приближава патролни чамац и људе у униформи који су гледали у њу. Ипак, нису је зауставили. После је чула да су сасвим оправдано могли да је ухапсе. Лин се томе смеје на сопствени рачун:

– Сигурно су мислили да сам нека луда Американка па су ме оставили на миру!

Препливање света које је Лин Кокс започела у Лонг Бичу у својој Калифорнији завршила је, по плану, тачно после осамдесет дана пливањем кроз њујоршку луку, поред Кипа слободе.

Да би остварила што је замислила, морала је да се припрема много, много дуже него што је трајао сам подухват – десет пуних година. Уз скромну новчану подршку неколико фирми „водена девојка“ из Лос Аламитоса углавном је сама и финансирала цео свој пут око света. Сада Лин Кокс пише књигу о свему што је доживела, али и машта о нечем новом. Шта ће то бити – остаје још неко време тајна.

М. К.

Луке нису баш права места за пливаче, ипак, савладала је чак и такве као што је њујоршанка или ова на слици Сан Франциско

ХИТ

НЕПОЗНАТО

ПОЛ ВЕЛЕР

ОНО ШТО НИСТЕ ЗНАЛИ О
НЕКАДАШЊЕМ ВОЂИ ГРУПЕ
„ЦЕМ“ („ЈАМ“) И САДАШЊЕМ
ВОЂИ ГРУПЕ „СТАЈЛ КАУНСИЛ“
(„STYLE COUNCIL“).

Пол Велер (Paul Weller) је рођен 25. маја 1958. године у месту Вокинг (Woking). Његов отац Џон је био аматерски првак Енглеске у боксу. Када га је мајка још као врло малог одвела у биоскоп да гледа филм у ком је наступао Елвис Присли, Пол је понео своју пластичну гитару и одржао један минијатурни концерт у предворју биоскопа.

У једном од школских извештаја, Полов разредни старешина је написао да је он „про-

блематичан и деструктиван дечак“. Пол је много више волео уметност и уметничке предмете. Имао је највишу могућу оцену из поезије, а једва прелазну из енглеског језика (иако је Енглец).

Као дечак највише је волео музику „Битлса“ и групе „Херд“.

Са групом „Цем“ Пол је одржао један бесплатни концерт усред Лондона, на Сохоу. Група је поставила инструменте на тротоар и свирала готово сат, без посебног разлога.

Пол је власник мале компаније за објављивање плоча која се зове „Риспонд“, а менаџер групе „Стајл Каунсил“ је његов отац.

Као и Боуви и Кејт Буш, Пол Велер се плаши летења авионом. Због тога су сви људи који су у његовој екипи принуђени да понекад чине прилично чудне ствари. Тако су се, примера ради, на недавној турнеји по Аустралији возили тринаест сати аутобусом од Мелбурна до Сиднеја, што би авионом прешли за један сат. Да се Пол не боји.

Чини се да није превише одушевљен Аустралијом. Током крстарења по, иначе прелепој, луци Сиднеја, Пол је заспао на палуби.

Вегетаријанац је од 1978. године. Није поуздано утврђено, али може да се претпостави да је основни разлог за ово опредељење било тровање храном у једном кинеском ресторану, у децембру 1977. године.

Принцеза Дајана и Принц Чарлс нису препознали „Стајл Каунсил“ за време њиховог наступа на „Лајв Ејд“ концерту, све док им њихов домаћин није показао фотографију групе.

Пол је требало да се појави у једном дечијем квизу, али је управа телевизије променила одлуку после гледања видео спота за песму „Дођи у Милтон Кејнес“ („Come To Milton Keynes“), за који је оцењено да би могао штетно да утиче на децу.

Градска управа Милтон Кејнеса понудила је да група дође у њихов град о трошку општине и да обиђу сва најважнија места у граду како би се уверили да ситуација није тако црна како су је они у песми приказали. Група је то одбила, а Пол је рекао да је то песма која говори о манама урбаног живота уопште, а не посебно о Милтон Кејнесу.

„Стајл Каунсил“ су били прва рок група из неке од капиталистичких земаља коју су званичне полске институције позвале да дођу у ту земљу ради снимања видео спота. Позив је прихваћен. Спот за песму „Зидови се руше“ („Walls Come Tumbling Down“) снимљен је у Варшави за три дана.

Једна од Полових највећих фантазија је да се једном пробуди у недељу у шест сати ујутру и да установи да лежи на сунцем обасјаној трави. Занимљиво.

Као и већина других уметника и млади Велер има неке своје бубиде. Једном му се није свидело како му грамофон функционише па га је башио на под и полупао, тако да није имао на чему да слуша плоче све док му неко од пријатеља није донео нови грамофон на поклон за рођендан.

Често носи одела и то искључиво са три дугмета на сакоу.

Једном је изјавио како би био много срећнији да су рок музичари мање плаћени, други пут да је једини начин на који треба комуницирати са ловцима на лисице – пуцање.

Понекад се шминка, али само када жели да истакне одећу коју носи. Воли да купује одећу у Паризу и Милану, али и у најобичнијим продавницама у Лондону.

Његов омиљени албум групе „Цем“ је „Утицај звука“ („Sound Affects“). „Та плоча ће увек бити актуелна“, рекао је када се група „Цем“ распала 1982. године.

Пол има много оригиналних идеја. Једна од њих је на тему: Како изазвати револуцију у Великој Британији? Он предлаже да се забрани продаја пива и затворе сви пабови, јер сматра да би људи истог момента када би се то догодило изашли на улице бесни и спремни на све.

Мисли се да Пол непрекидно размишља о свом изгледу, што, судећи по његовим изјавама, није тачно. Још 1983. године је изјавио: „Једина моја амбиција у вези са изгледом је да не личим на клоуна.“

Не жели да постане отац јер сматра да то доноси превише одговорности и обавеза које он не би могао да испуни на прави начин.

Фотографија на којој се види у облаку дима од цигарете изазвала је својевремено талас протеста. Недавно је и сам признао да је погрешно што се тако сликао. „То ми уопште није било потребно“ рекао је. „Глупо је мислити да човек тако делује озбиљније. Уосталом, никада у новинама нисте видели фотографију човека који умире од рака плућа, зар не?“

РЕКОРДИ

ОКУПАТОРИ С РАЗЛОГОМ

Ако добро памтите, вероватно се сећате да смо вас пре годину дана обавестили да је компанија „Филипс“ решила да крене у широку акцију освајања тржишта својим компакт диск грамофонима и плочама и да је у ту сврху много новаца уложила у компакт плочу групе „Дажер Стрејтс“ – „Браћа по оружју“ („Brothers in Arms“).

Да се улагање и те како исплатило, најбољи доказ су два рекорда која овом приликом бележимо. Компакт диск „Браћа по оружју“ био је на првом месту одговарајуће листе у САД 32 недеље (до предаје овог текста у штампу) што је највише откако та листа постоји, а будући да је она званично установљена пре непуних годину дана, јасно је да правог конкурентна није било, нити ће га у скорој будућности бити.

Још већи успех „Дажер Стрејтс“ бележи са компакт диск плочом „Браћа по оружју“ у Великој Британији. Тамо се ова плоча налази на првом месту одговарајуће топ листе више од годину дана, односно од првог дана када је изашла.

„Дажер Стрејтс“ сигурно нису промашена инвестиција.

ЈЕДАН „ДУРАН“ МАЊЕ

Најпопуларнија тинејџерска група осме деценије „Duran, Duran“ остала је, како ствари стоје, без једног оригиналног члана. Бубњар Роџер Тејлор одлучио је да се повуче јер је, како је сам изјавио „потпуно физички и психички исцрпљен од притиска јавности којем је био изложен неколико последњих година.“

Сада већ бивши бубњар групе „Duran Duran“ купио је фарму у дубокој провинцији, што му је била давнашња жеља и одлучио да, до даљњег, води миран фармерски живот.

По изјавама представника за штампу групе „Duran Duran“, Роџер и даље остаје оригинални члан групе. Њега ће замењивати гостујући музичари, а он може да се врати у групу кад год захтева. Иако делује пре свега учтиво, ова изјава показује да је овај одлазак само рекламни трик, јер није немогуће да се Роџер Тејлор предомисли. Као што није немогуће да то никада не учини.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

Имам утисак да у гардеробу после концерта покушавају да нам уђу управо они људи које најмање желимо да видимо. Нико од њих не жели да каже или пита нешто паметно. Најважније им је да се мувају околу и да добију бесплатно пиће.

Роберт Смит. „Кјур“ („Cure“)

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

СМЕШНО КАКВА ЈЕ ЉУБАВ

Идем на места на која смо
ишли
Још виђам људе које смо
знали
Пријатељи ме питају где је она
сада
Кажем да те не виђам од тада

Мислио сам да ћу умерети
када си отишла
Нисам могао да замислим
будућност без тебе
Нисмо заједно а још сам жив
Дуго дуго не бих да те видим
Смешно каква је љубав
Смешно каква је љубав
Смешно каква је љубав

Не желим твоје часописе
Не желим твоју одећу
Однеси то из моје куће
Желим да будем сам
Не покушавај да дођеш
Ни да ме зовеш телефоном
Не шаљи ми писма
Не желим да знам

Љубав је тако смешна
Ти си се нашадила са мном
Смешно каква је љубав

FANNY HOW LOWE IS

I go to places we used to go
I still see people we used to know
Friends they ask me where is she
now
I have to tell them we're over now

When at first you left I thought
I'd surely die
I couldn't see a future without
you by my side
We're not together but I'm still
alive
I'd rather not see you for a very
long time
Funny how love is
Funny how love is
Funny how love is

I don't want your magazines
I don't want your clothes
Take them from my house
Let me be alone
Never try to catch me in
Or call me on the phone
Don't send me letters
I don't want to know

Love is so funny
Your sure played a joke on me
Funny how love is

Текст и извођачи: „Фајн Јанг Канибали“ („Fine Young Cannibals“)

ЕВРОПА И АФРИКА НА ЈЕДИНСТВЕНОМ СЛАВЉУ

ОДО ИА!-КАМЧЕ БАИЈА

□
**ПРЕТКАРНЕВАЛСКЕ
СВЕЧАНОСТИ ЦРНАЦА
У БРАЗИЛУ
ПРАВА СУ
ПРИЛИКА ДА СЕ
УПОЗНАЈУ
ДУХ И ТРАДИЦИЈА
ЉУДИ КОЈИ
СУ ОВДЕ
ДОВЕДЕНИ
У ЛАНЦИМА**
□

Златне пешчане плаже, лепе жене, фудбал и Маракана, то је Бразил како га углавном знамо. О

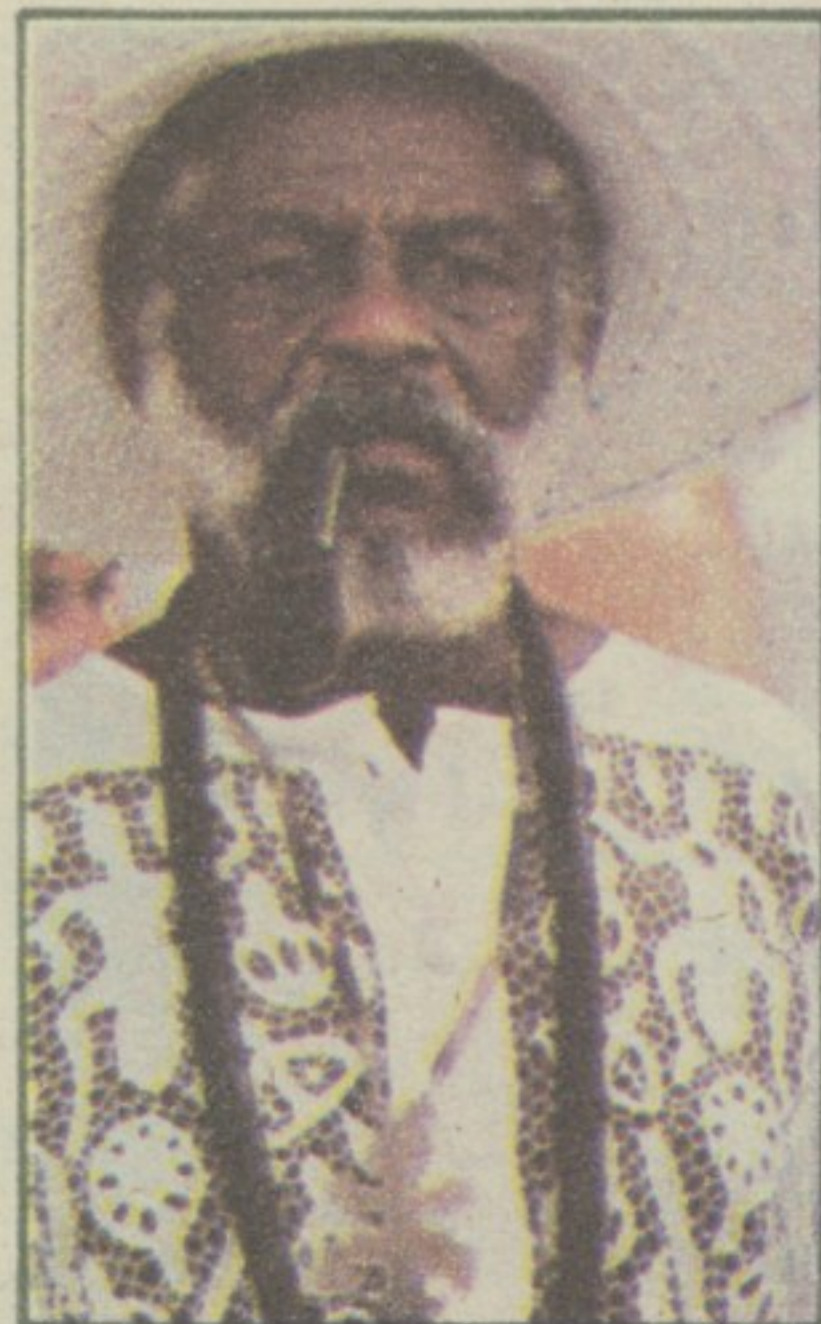
њему се у свату тако пише, туристичке организације га тако препоручују. Али, Бразил је много више: то је свет хиљаду прича и хиљаду боја и мириса, огромна, помало тајновита али занимљива и лепа земља коју тек треба да упознамо. Њена јединствена култура израсла је из невероватне мешавине различитих етничких група и цивилизација, што се нарочито примећује у држави Баија – афричком срцу Бразила – где се населио највећи део потомака некадашњих робова доведених да раде на пољима шећерне трске. Две трећине укупног становништва чине управо ти људи који су упркос трагичној судбини имали довољно снаге и упорности да на следеће генерације пренесу дух и традицију своје домовине. Португалски бродови су у другој поло-

вини шеснаестог века, донели овде црначку културу која се измешала са европском и уродила, пре свега, новим плодовима уметности, необичним и исто толико ретким.

Транс као чаролија

Све активности становништва Баије круже око верске традиције Африканаца, а она се опет заснива на култу божанстава – дуге, ветра, муње, реке, мора и буре, ватре, шуме и стварања, названих заједничким именом **Оришаш**. Поменути божанствима посвећени су одређени ритуали којима печат даје посебна музика и ритам магичне моћи. Тада све постаје чаролија у којој је, кажу, чак и транс у који падају неки верници. „оживљавајући у себи“ нека божанства, више природна последица атмосфере набијене електриците-

Њихови богови воле плаву и белу боју. Отуда и одећа у тој боји. Поворка је кренула да миришљавим водама умије храм

За дане свечаности облачи се само најлепше

Ови огромни шешири препуни су различитих предмета. Однеће их на обалу и бацити у море – тамо где их чека заштитница Јеманжа

с даном који овај сматра срећним за себе.

Све те свечаности као део свакидашњице становништва Баије достижу свој врхунац у великом карневалу посвећеном свим свецима.

Највеће од свих њихових божанстава је **Ошала**, творац свега постојећег. Он штити плодове њихове земље и њихових руку, бдије над морепловцима, спречава епидемије, изводи залутале на прави пут... Допада му се бело као боја у којој су садржане све остале боје.

Будућност – из шкољки

Трећег четвртка у јануару – иако датум није увек исти – трг у луци Бара почиње да живи од најранијег јутра: беле се најлепше хаљине украшене скупце-ним чипкама, људи су срдачни, топло се поздрављају и грле – занети и задовољни. Многе жене долазе издалека. Неке су познате по својој мудрости и доброты, друге су најбоље играчице или супер домаћице. Ту су пророчице које читају судбину из малих округлих шкољки. Све оне носе цвеће и мирисне воде којима ће опрати плочник испред светилишта посвећеног Ошали. Јер, то је његов дан.

Почетак свечане церемоније обележава се музиком, а наставља игром. Колонa с трга креће према барокној цркви удаљеној око четири километра. Бели облак убрзо прекрива читав простор на брежуљку испред светилишта. Почиње прање подова, плочника и прилазних степеница. Људи се умивају миришљавом водом верујући да то доноси срећу.

После тога следи одмор: пије се пиво и сок од шећерне трске, једу морски рачићи и јаја од препелице. Ћаска се. На све стране нуде пржену рибу, тропско воће, играчке, амајлије и траке у разним

бојама као симбол светиње. Веровање каже да доносе остварење сваке жеље – под условом да их око ваше руке, уз помоћ ритуалних прибадача, причврсти особа која вам је пријатељ и да ту остану све док се потпуно не истроше и не покидају.

Игра црнопуте сирене

У Баији се ни једна свечаност не завршава ако одмах не почиње друга. Краљица мора **Јеманжа** – „сирена црне косе“ – стиже тачно 2. фебруара. Њене боје су плаво и бело, огрлица провидна као вода. Сви је поздрављају са „Одо на!“ – усклик на афричком језику – што је уједно и позив присутнима да се окупе на обали мора, на месту званом Црвена река. Док се присећају тужне прошлости кад је, кажу, између кућа и испод мостова текла крв афричких жена и мушкараца, почиње највећа свечаност.

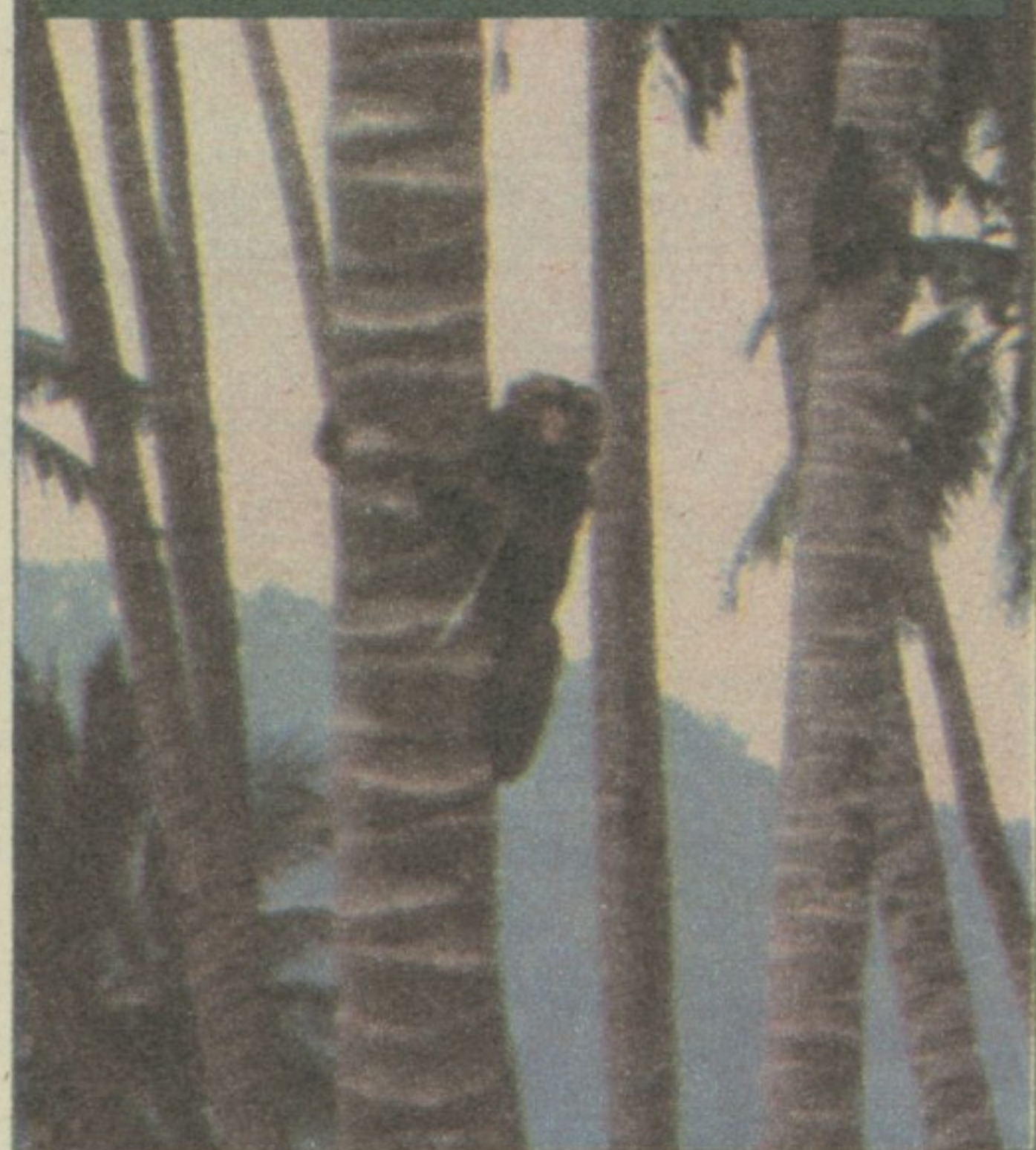
Ко жели савет или помоћ богиње, или једноставно хоће да јој искаже приврженост, баца у море букет цвећа. Ако га струја однесе или ако потоне, значи да га је она прихватила. Не ваља једино ако га таласи избаци на обалу или се насуче на неку стену.

Богиња, међутим, као да не очекује само цвеће. У море јој се бацају још и воће, колачи, мириси, огледалца, лутке, огрлице, чак и наочари за сунце. Док музика и игра и даље трају, рибари све то сакупе, и у кошарама, чамцем, односе на тачно одређено место на пучини.

Велика је почаст бити у чамцу у пратњи ових понуда богињи, јер су кошаре препуне жеља и тајни хиљада особа. Све ће то истрести у руке Јеманже која ће многим оживети наду, или донети разочарење својом чаробном игром далеко доле у дубинама мора.

Д. Варагић

ЧЕТВОРОНОЖНИ РОБОВИ

НА ПОСАО – У ЛАНЦИМА

Постоји једно место у свету где се никад не прича о проблему незапослености. Пре би се могло рећи да тамошњи радници, у случају да имају те могућности и да могу слободно да се изјасне, најмање желе да остану на својим радним местима. Другим речима, свој посао би радо уступили другима.

Село се зове Ко Самуи и налази се на југу Тајланда. А радници који би се тако лако одрекли свог посла су нико други до мајмуни – у ствари робови. Њих око хиљаду чине главну радну снагу у селу које живи од узгајања кокосових палми.

На плантажама у околини има више милиона стабала палми високих и преко десет метара. На њих се треба попети у време и кад су плодови зрели. За човека је то велика опасност.

Људи „радници“ обично имају на располагању две или три животиње. Наравно, држали би их и више да нису у обавези да их непрекидно надзиру. Зато су, ваљда, дресирани мајмуни стално на ланцима.

Једини задатак им је да се пењу на палме и откидају плодове. Зато кад крену у акцију започиње право бомбардовање, не баш безазлено за оне који чекају да им ораси падну с неба.

Нико, чак ни друштво за заштиту животиња не буну се против ове врсте робовања. Вероватно због тога што се о мајмунима води и некаква брига: после осам сати рада добијају заслужену награду у храни. А она се састоји од пиринча, јаја, понекад меса и – слаткиша.

После 15 година труда, мајмуни, буквално, одлазе у пензију. Скидају им каишеве око врата, ослобађају их ланаца и пуштају у шуму – да бар на прави начин дочекају крај.

Слике су ту да вам покажу како прича о мајмунима робовима није измишљена.

Д. В.

том него производ затуцаности.

Помало застрашене овом тајанственом снагом власти у Бразилу су једно време забрањивале ове свечаности. Али, људи су се досетили – и да би ритуал као једина веза са мајком Африком могао да се одржи, уз сваког Оришу појавио се по један хришћански светац...

Кажу да Ориши, које поистовећују с природним силама, воде порекло од овоземаљских бића која су неком својом снагом могла да управљају овим силама. Њихово земаљско порекло огледа се и у наклоности према некој боји, на пример, или неком посебном јелу. То се, наравно, поклапа с укусом и жељама онога коме је одређени Ориша заштитник. Зато се он и назива његовим сином и дан када га слави мора да се поклапа

НИШТА НИЈЕ КОНАЧНО!

ИСАК АСИМОВ

Николс Орлов ставио је монокл на лево око са непогрешивим маниром Руса школованог на Оксфорду и прекорно узвикнуо:

– „Али, господине министре! Пола милијарде долара за истраживања!

Лео Бирнам уморно се спустио у фотељу.

– Морате нам одобрити та средства, господине Комесаре! Влада доминиона Ганимеде је на крају стрпљења. Већ више од годину дана покушавамо да укажемо Свеземањској влади на опасност која вреба читав наш Систем. Нико не верује колико је питање Јупитера важно!

Комесар Колонија нашао се у незгодном положају. Послали су га на Ганимеду да смири „проклету провинцијаше“, што ће изгледати бити веома тежак задатак.

Бирнам је енергично наставио:

– Влада Доминиона захтева тај новац одмах, а ако га не добије, све ће изнети на видело. СВЕ. Када Јупитерска афера избије на видело, настаће паника и хистерија, крај садашње Свеземањске владе... Зато смо до сада оклевали. Али ово сматрајте ултиматумом!

Овај жустре разговора одвијао се у приватним просторијама професора Просера у истраживачкој станици Етар дубоко под површином Ганимеде, једног од Јупитерових месеца. Бирнам, министар науке Ганимеде, огорчено је наставио:

– Ви на Земљи омадоважавате Јупитер јер ништа о њему не знате. Не живите му овде под носом, не седите на бомби којој је фитиљ при крају...

– Будалаштина и чиста хистерија! – промучљао је Орлов.

– Када ћете схватити и поверовати да Јупитерци имају супериорну науку и организацију? – Бирнам је говорио као да се бори за гласни живот. – За ових четврт века откако са њима општимо, ваљда смо нешто научили. Имају атомску енергију и радио. А чак и у свету амонијака под огромним притиском, другим речима, у свету у коме ниједан метал не може дуго да опстане у оригиналном стању, успели су да изграде сложену цивилизацију, успели су да развију хемију и физику савршеније од наших.

– Али како сте тако сигурни у погледу те њихове последње поруке?

Ми на Земљи заиста сумњамо да су Јупитерци тако ратоборни како их ви представљате!

– Једноставно – Јупитерци су коначно из наших порука открили да ми НИСМО Јупитерци!

– Па наравно да нисмо...

– За њих није било „па наравно“. Никада раније нису дошли у везу са интелигенцијом која није јупитерска. Зашто би правилни изузетак када је у питању интелигенција из свемира? Јупитерци немају појма о туђим световима.

Орлов је размишљао.

– Значи, одлучили су да смо туђинци. Шта даље?

– Ако нисмо Јупитерци, онда у њиховим очима нисмо ни људска бића. Изгледа да је за њих свако ко није Јупитерца, по правилу гамад. Још горе, ми смо за њих гамад која се дрзнула да им се приближи – њима, – људским бићима. Њихова последња порука дословно је гласила: ЈУПИТЕРЦИ СУ ГОСПОДАРИ. НЕМА МЕСТА ЗА ГАМАД: УНИШТИЋЕМО ВАС.

– Али, господине министре, зашто би један интелигентан живот заузео такав став? – Орлов је направио још један покушај.

– Зар сте позвани да цените психологију Јупитерца? – подмешљиво је узвикнуо Бирнам. – Да ли можете да замислите како та бића изгледају? Само помислите какав је њихов свет – сила гравитације два и по пута већа од Земљине; океани амонијака тако су огромни да би земљина кугла у њих пала са једва чујним плуском; три хиљаде миља дебелог слоја атмосфере која је при површини планете тако згуснута и под таквим притиском захваљујући сили гравитације, да морска дна на Земљи у поређењу личе на вакуум. Кажем покушали смо да докучимо каква врста живота је могућа под тим условима и дигли смо руке. Сасвим је непојмљиво. Зато прихватите ствари какве јесу. Намеравају да нас униште. То је све што нам је потребно да знамо.

– Орлов је пажљиво наместио монокл и насмешио се кроз дим цигаре.

– Убедљиви сте, господине министре, али имао бих и ја нешто да кажем. Зар није чињеница да баш због таквих услова који владају на тој планети, Јупитерци су сасвим

**ЊИХОВА ПОСЛЕДЊА
ПОРУКА ДОСЛОВНО ЈЕ
ГЛАСИЛА: ЈУПИТЕРЦИ
СУ ГОСПОДАРИ. НЕМА
МЕСТА ЗА ГАМАД:
УНИШТИЋЕМО ВАС**

Илустровао Михаило Ђоковић Тикало

онемогућени да напусте своју планету?

– Сасвим онемогућени?! Шта Јупитерце држи заробљене на Јупитеру? Два разлога! Огромна јачина гравитационог поља и огромни гравитациони потенцијал – али тај проблем је решен!

– Шта кажете?! Орлов се тргао.

– Имају атомску енергију. Сила гравитације – чак и на Јупитеру – ништа не значи ако нестабилна атомска језгра раде за вас.

Рачунајте на мене

Орлов је нервозно угасио цигару.

– Али њихова атмосфера.

– Да, то их за сада задржава. Они живе на дну тог 3000 миља дубоког атмосферског океана. Код таквог притиска, ниједан земаљски брод не би могао да се спусти на Јупитер а да се не смрскат као љуска од јајета, као што ниједан брод са Јупитера не може да напусти планету а да се не рас-

прсне као мехур сапунице. Тај проблем још није решен, али биће ускоро – а када буде решен, Јупитерци нам скачу за врат. А конкретно решење постоји.

– Како...

– Поља силе! Ми их већ имамо у једној форми, то сигурно знате.

Орлов је размишљао.

– Да, да... користимо их као штитник од метеора за бродове у астероидним зонама – али не видим какве везе имају са Јупитером?

– Обично поља силе – почео је да објашњава Бирнам – слаба је, разређена зона енергије коју вештачки стварамо око брода. Зауставља метеоре, али је немоћна пред молекулом гаса, на пример. Али шта бива кад та иста зона енергије под снажном компресијом добија густину од једне десетине инча? А ако би користили још јаче реакторе и збијали поља на једну стотину инча – молекули би се о овај невидљиви зид одбијали пинг-пинг – чак и они молекули гоњени незамисливим притиском Јупитерове атмосфере – и онда када би у том пољу направили брод.

– Не тврдите ваљда да је могуће то урадити? – Орлов је пребледео.

– Кладим се у шта год хоћете да Јупитерци баш то покушавају. И ми покушавамо исто, овде на станици Етар. Слушајте не знамо како ће нас напасти, али сигурно знамо да имају поља силе да би напустили Јупитер. То им је једини начин да се пробију

ЧОКОЛАДА ЛУЧИ ЉУБАВ

На Беркли универзитету у Калифорнији професор Џон Вест већ четири године води курс – Ботаника 117. То су предавања о какаовцу, плоду тропске биљке какао од кога се праве чоколада и какао. Није онда чудно што тај курс сви зову – чоколадни.

Прве године многи су похрлили на Вестове часове. Чак њих 800. Али, одмах су се уверили да се професор не шали. Прихватио је само најбоље, њих педесет петоро. На крају другог се-

мистра пало је 15 студената. Очигледно, једно је уживати у чоколади, а сасвим десето изучавати биљку од које се она прави.

Неки слатки рај

Кад је шпански конквистадор Ернан Кортес почетком 16. века стигао у Мексико с намером да га покори (што му је од 1519. до 1522. године и пошло за руком), зачудио га је „новац“ Астека – биле су то семенке какаовог дрвета. За десет семенки могао је да се купи, на пример, зец, док се за сто добијао роб.

Али, те семенке су се, издробљене и помешане с медом, једе. Посластица се звала чоколатл. Потопљене у врућој води, с додатком ваниле и још неких трава, давале су пиће кокохуатл у којем су Астеци уживали. За Астеке су и кокохуатл и чоколатл значили много више од хране.

КАД ЈЕ ЕРНАН КОРТЕС ПОЧЕТКОМ 16. ВЕКА СТИГАО У МЕКСИКО (И У БРЗО ГА ОСВОЈИО), АСТЕЦИ СУ СЕ ВЕЋ УВЕЛИКО СЛАДИЛИ КАКАОВЦЕМ. ДОНЕТ У ЕВРОПУ, ПЛОД ТРОПСКЕ БИЉКЕ КАКАО ДУГО ЈЕ БИО САМО ЗА БОГАТЕ. МАСОВНО ЈЕ ПОЧЕО ДА СЕ КОРИСТИ (ЧИТАЈ – ЈЕДЕ) ТЕК СРЕДИНОМ 19. ВЕКА

Дуг је пут од овог плода ка какаовцу направљеним слаткиш

ЧОКОЛАДА У СТАТИСТИКАМА

- 1947. у нашој земљи увезено је хиљаду тона семенки какаа, 1963. – 9.500 тона, 1970. – 14.700 тона, 1980. – 14.862 тоне
- 1981. потрошња какао-производа у Југославији је била 2,59 кг по становнику. Ове године се очекује 2,98 кг
- 1972. године код нас је на тржишту било 70 врста чоколаде, 1983. – 8 врста, 1985. – 25 врста
- 1971. године имали смо лиценце и познатих швајцарских чоколада „Нестл“ и „Синлар“
- од 1 кг печеног и млевеног какаовца добија се, додавањем шећера и какао-бутера, само 1,3 кг чоколаде а 3,4 кг бомбона
- највећа потрошња је у Швајцарској, Аустрији, Белији и Луксембургу. У овим земљама на сваког становника дођу преко 3 кг какао-производа
- САД откупљују највећи проценат (читавих 11 одсто) укупне производње какао-семенки.

По предању, биљку какао донео је на Земљу велики бог Квезалкоатл. Она је требало да Астечима олакша тегобан живот на овом свету. А на оном свету, веровали су Астечи, чоколаде ће бити у изобиљу. Дакле, нека врста чоколадног раја.

Кортес је, кажу, заслужан што су семенке извађене из какаовца, плода тропске биљке какао, доспеле у Европу. Други сматрају да је какаовац у Европу стигао већ с Колумбом, после његовог четвртог путовања 1502. године.

У сваком случају, једно је сигурно: Шпанци су дуго настојали да сакрију тајну о чудесним семенкама. То им је и успевало извесно време, док тајна није „процурила“. Неки Француз је у Лондону 1657. отворио радњу у којој је продавао семенке какаовца. Убрзо су се по многим европским градовима појавили клубови у којима се пила течна чоколада. Пошто је била скупа, њоме су могли да се сладе само богати.

Већ се увелико пила (или јела) а још није имала званичан назив. Шведски природњак Карл Лине дао је 1753. године биљци какао назив – Theobroma сасао. У преводу – божанска храна.

Да ли је заиста божанска, то ће најбоље рећи они који уживају у овом слаткишу.

Биљка примadona

А Theobroma сасао као да зна да није обична биљка, понаша се као права примadona. Пре свега, расте само у тропским пределима, што ће рећи да јој искључиво прија топла клима. Гаји се у Бразилу, Габону, Гани, Камеруну, Нигерији, Обали Слоноваче, Тогоу.

Може да нарасте до 12 метара, али углавном је висока око 6. Неће успевати уколико јој друго дрвеће, на пример банане, не праве хлад.

Ни ту се не завршавају услови које захтева. Невероватно је осетљива. Пошто још нису пронађена најбоља средства за њену заштиту, лако се разболи. Нападају је гљивице. Једно од најчешћих обољења је – вештичја метла. Наравно, кад се разболи, или остари, неће дати онолико плодова као кад је здрава и у пуној младости.

На једном дрвету биљке какао развије се и до шест хиљада цветова које, ни то се дуго није знало, до 1940. не оплођују ни пчеле ни птице већ – мушице. Од толиких цветова развије се око тридесетак плодова величине, отприлике, као пола фудбалске лопте. У сваком плоду има од 20 до 40 семенки.

Мада какао дрво цвета током читаве године, највише плодова добија се од септембра до марта – око четири петине целокупне производње. Годишње се произведе око милион и по тона семенки.

Плод се скида са дрвета и расеца мачетом. Семенке које су обавијене пулпом суше се на сунцу три до десет дана и покривају палминим

За Светску изложбу у Чикагу направљена је статуа Германије, симбола „Сто.верк“ компаније за производњу чоколаде. Сместена у холандску градску већницу, читав ова конструкција, заједно с Германијом, била је направљена од око 15 хиљада килограма чоколаде. Била је висока око 11,5 метара.

ним лишћем. Врло је важан тај процес ферментације јер тада семенке губе горак састојак танин. После врења зрнвље очишћено од пулпе још треба да се суши (то се данас углавном обавља вештачким путем) да би се садржај воде свео на минимум, од 6 до 10 посто.

Чудна нека биљка, зар не?

Нису ни све какао биљке исте. Само ретке ће дати семенке најбољег квалитета познате под називом – криоло. На светском тржишту на криоло отпада само десет одсто, остало се зове форастеро.

Искусни трговци пазе које семенке купују. Добро знају да нису добре ни оне које су сивкасте или ружичасте – знак да процес ферментације није добро обављен, а ни семенке тамнобраон боје (знак да је врење трајало претерано дуго).

Очишћене семенке у фабрикама чоколаде се прже (укус чоколаде зависиће и од тога колико су семенке печене) и потом мелу. Од тако добијене какао-месе прави се чоколада.

Хидрауличним путем из какао-месе истискује се уље (оно је, углавном, познато као какао-бутер) а остаје какао-прах.

Колико ће се какао-бутера додати приликом прављења чоколаде, тешко је рећи. То зависи од произвођача и његовог рецепта. Што је више бутера, то је чоколада „маснија“.

А шта су онда биле оне шећерне табле које смо морали да једемо као замену праве чоколаде? И оне се праве од какаовца, само им се не додаје какао-бутер. Зато се не топе на језику као права чоколада.

Какао против киселог купуса

Иако се толико година само у Европи зна за какаовац, масовна производња почела је тек с развојем индустрије. Значи, тек средином 19. века чоколада је постала доступна свима, улази у све домове.

Иначе, прву млечну чоколаду направио је 1876. године извесни М. Д. Петер. Наравно, био је Швајцарац. У овој земљи која вероватно производи и најбоље чоколаде највећа је и потрошња овог слаткиша.

Кад је људи толико воле, шта је то у њој што нам толико прија? Овим питањем почели су, пре свих, да се баве психоаналитичари. И дошли су до следећег закључка: чоколада садржи фенилетиламин, исти онај састојак који се ослобађа у мозгу кад је човек заљубљен.

Шта на ово каже професор Џон Вест? Каже љутито:

– Шта све неће измислити ти данашњи психоаналитичари?! Тог истог фенилетиламина има знатно више у киселом купусу! Зашто људи онда не једу кисели купус са толико уживања?

Па, како ко, професоре Вест.

В. Софреновић

СЛАДОЛЕД – СТРОГО ПОВЕРЉИВО

✉ Мој брат и ја изнад свега во-
лимо сладолед. Стигло је ле-
то, уживамо у овој посласици и пи-
тамо се чији је то проналазак?

ЈЕЛЕНА и ГОРАН ЈОРДАНОВИЋ
37262 Бошњане

Само у једној години у САД се поједе око две и по милијарде ли-
тара сладоледа! Може да се по-
мисли да је Америка постојбина
сладоледа, али историјска доку-
мента кажу да се он лизао давно,
негде на Далеком истоку. Јер, чу-
вени путник и истраживач Марко
Поло видео је на својим путова-
њима како људи једу сладолед.
Претпоставља се да је Поло при
повратку у Европу понео са собом
и рецепт прављења сладоледа,
који се затим пренео у Француску.
Убрзо је сладолед и у овој земљи

хваљујући томе, постао познат у
целом свету.

Прва фабрика за прављење сла-
доледа у Америци основана је
1851. године. Али, ова индустрија
развија се тек после 1900, кад су
усавршени нови начини хлађења.

Основни састојци сладоледа су
кисела павлака (или кисели кај-
мак, како кажу у неким нашим
крајевима), затим млеко, шећер и,
понекад, јаја. Свеу се, ради бо-
љег укуса, додају ванила, чокола-
да, разно воће, лешници и сл.
Сматра се да је уобичајена разме-
ра састојака у сладоледу следе-
ћа: 80-85 одсто павлаке и млечних
производа, 15 одсто шећера, од
0,5 до 4,5 мириса и 0,3 неког од
средстава за очување мириса...

Сматра се да је човек, кад поје-
де два децилитра сладоледа од
ваниле, унео у свој организам оно-
лико калцијума, беланчевина и ви-
тамина Б колико садржи шољ
природног млека!

ИЗ ЕВРОПЕ СУ ПОНЕЛИ САМО БИБЛИЈУ

✉ У филму „Сведок“ Питера
Вири говори се о секти ами-
ша. Желела бих нешто више да
знам о тој верској заједници.

Молим све оне који читају „За-
бавник“, да ми пошаљу први део
епизоде стрипа Модести Блејз –
„Фениксови господари рата“.

Унапред хвала!

ЈЕЛЕНА ТРАЈКОВИЋ
Франца Розмана 14,
11000 Београд

Верска заједница амиша наста-
ла је пре пет векова у Швајцар-
ској, Холандији и Немачкој. У по-
четку су се називали „бредрен“,
затим – анабаптисти; да би по јед-
ном од оснивача – Мено Симонсу
– добили коначно име менонити.
Од самог почетка ова религиозна
секта признавала је једино учење
Библије, посебно Старог завета, и
никаква обележја, као крст на
пример. То је обична кућа у којој
се окупљају и заједнички моле.

Разлика између менонита и ами-
ша је што су ови други старији
ред и теже се прилагођавају све-
му новом, савременом. Чврсто се

држе принципа мирољубивости и
противе се богаћењу уопште.

Док менонити у својим кућама
држе телевизор, неке електрич-
не апарате, возе кола, амиши не
признају те савремене „машине“.
Баш као у филму, возе се малим
кочијама, немају електричну стру-
ју, све послове у пољу и у кући
обављају без икакве механизаци-
је.

Поштују недељу и тим даном не
раде тешке послове. Мушкарци се
тада облаче у црна одела (без
дугмади) и црне шешире с вели-
ким ободом, жене обавезно по-
кривају главу.

О амишима и њиховом начину
живота писало се врло мало. Раз-
лог је једноставан. Колико год да
су они занимљиви другима, чланови
те верско-аграрне заједнице
(условно одређење ове секте) не
желе да их остали посматрају као

„ретке звери“. А туристи, који за
викенд нагну ка Пенсилванији,
Охају и Индијани (где амиши и ме-
нонити живе) чине буквално све
да им се што више приближе. Упа-
дају им на фарме, у куће, покуша-
вају да их фотографишу мада зна-
ју да то амиши не дозвољавају.
Вероватно не размишљају да та
њихова наметљивост и радозна-
лост тешко пада том скромном и
мирољубивом свету.

Питер Вир је филмом „Сведок“
учинио прави подвиг – успео је у
нечем што је ретко ком пошло за
руком. Из другог света, Питер Вир
им се „увукао под кожу“ живећи с
њима неколико месеци пре почет-
ка снимања. Амиши су га прихва-
тили и он ће увек моћи да „им се
врати“ – да дође и живи с њима
извесно време. У „Сведоку“ имамо
прави портрет тих једноставних
људи који су се 1683. године,
бежећи од прогона у Европи, на-
селили у САД.

ИЗ АНТОЛОГИЈЕ ПАРАДОКСА

✉ Недавно сам чуо за пара-
докс. Шта је то?

МИОМИР ПЕТРОВИЋ
село Илино код Бољевца

Ево нашег малог избора пара-
докса. Биће ти јасно!

Златно правило гласи: нема
златних правила. – Џ. Б. Шо

Секира без дршке којој недос-
таје сечиво. – Лихтенберг

Бог није свемоћан пошто није у
стању да изгради зид који не би
могао да прескочи. – Паскал

Аутор Илијаде је највероватније
Хомер, а ако није он, онда је неки
његов имењак. – Олдос Хаксли

Још једна оваква победа и с на-
ма је свршено. – Пир

Многи би били кукавице када би
имали довољно храбрости за то. –
Томас Фулер

Човек који се плаши патње већ
пати од онога чега се плаши. –
Монтењ

Тако ми је драго што не волим
шпаргле – рече девојчица – јер
бих иначе морала да их једем, а
то никако не бих могла да подне-
сем. – Луис Керол

Сваки излаз је улаз у нешто дру-
го. – Том Стопард

П. С. Нисам сигуран да сам до-
бро запамтио вашу адресу, па вас
молим да ме свакако обавестите
ако не добијете ово писмо.

„Буди спонтан!“

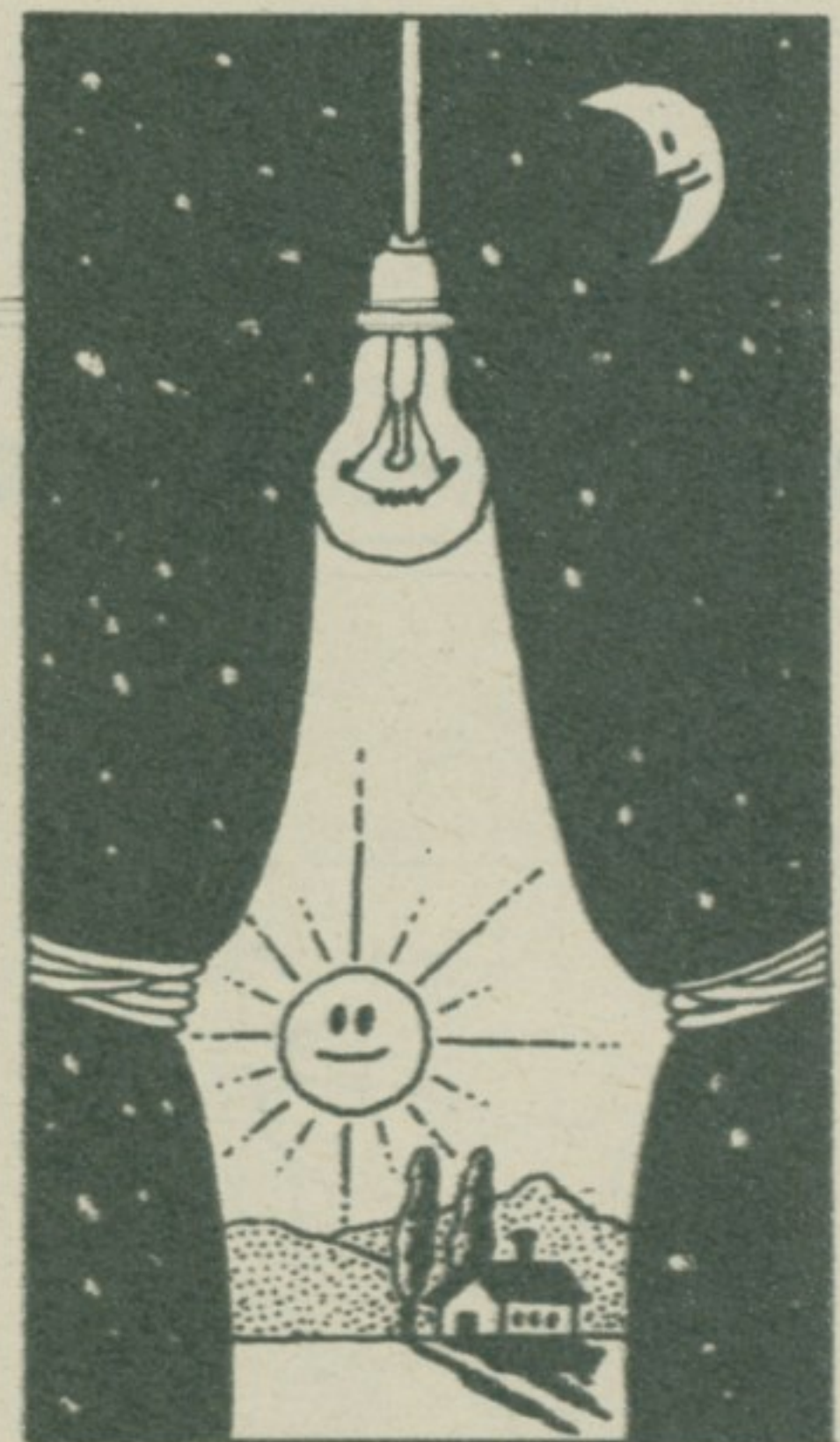
Увек га је испуњавало најдуб-
љом зачуђеношћу то што је мачка-
ма крзно прорезано баш на оним
местима где су им очи. – Лихтен-
берг

Најлепши поглед на Париз
пружа се са Ајфелове куле зато
што се одатле не види Ајфелова
кула.

Ако не знам да не знам, мислим
да знам. Ако не знам да знам, мис-
лим да не знам. – Р. Д. Леинг

Тачку мржњења у Лењинграду
зову тачка топлеења.

У нашем селу нема више љу-
дождера, јуче смо појели послед-
њег.

Поступно је најбоље што је мо-
рао. – Семјуел Бекет

Ако довољно брзо упалите свет-
ло, моћи ћете да видите како из-
гледа мрак.

постао омиљена посласица, али
само међу племићима. Тајна спре-
мања сладоледа била је истовре-
мено државна тајна: њу није мо-
гао да сазна прост народ.

Међутим, сви су убрзо открили
како је сладолед укусан, па је за-

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

в. д. директор НО ПОЛИТИКЕ
др ЖИВОРАД МИНОВИЋ
В. Д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник“
Влада Булатовић Вић

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Вић
Заменик главног и одговорног уредника
Зефирно Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Ђилана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Вић, Зефирно Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Божана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патригић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменковић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.656,00 динара, полугодишња 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 3.312,00 динара, полугодишња 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну намену НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 42.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 93.-
ШВЕДСКА	Шкр. 299.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 285.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 79.-

Уплате из иностранства слати на дефинитни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну намену ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руководиоца ООУР-а „Дубока штампа“.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Данијела Лазич, Соње Маринковић 15, 23300 Кикинда – има 14 година, сакупља постере, значке и салвете.

Алма Пењић, В. Ф. П. О. 22, 71300 Високо – има 13 година, воли музику и спорт, сакупља постере, налепнице и плоче.

Ернестина Фишер, Фрање Ковачића 5, 42300 Чаковец – има 15 година, сакупља значке, хемијске оловке, постере, бецеве и марке, воли путовања, спорт и дописивање.

Милан Јакшић, село Поткалиње, 77247 Јасеница – има 12 година, воли спорт, навија за „Црвену звезду“ и „Цибону“.

Анкица Јефтић, Маршала Тита 176, 22406 Ириг – има 12 година, воли забавну музику.

Драгана Весич, Моше Пијаде 21, 22320 Инђија – има 12 година, воли стони тенис и забавну музику, сакупља постере.

Слађана Јојкић, Димо Гавроски Кара 46/2, 91220 Тетово – има 14 година, воли музику и спорт.

илузија да звук долази из даљине, односно дубине. При свему је пажња гледаоца и слушаоца окренута на лутку.

Мање је познато да је ова вештина веома стара. Археолози који су проучавали старе египатске и хебрејске споменике и трагове

сматрају да је говор „из трбуха“ постојао још у то доба. У старој Грчкој, у Атини, неки Еурикле је био чувен по томе што је изврсно говорио „из трбуха“. Имао је чак и своју школу за ову вештину и много ученика.

Вероватно је да су и стари свештеници такође познавали ово умеће. У Египту се, на пример, веровало да има кипова који „говоре“: из њих или у њима стајали су свештеници који су говорили „из трбуха“. Данас се овај начин говора не чује само у луткарским позориштима и циркусима: „користе“ га врачеве и „лекари“ племена на нижем степену развоја у разним деловима света.

СИЈАМСКИ БЛИЗАНЦИ

Да ли заиста постоје тзв. сијамски близанци?

МИРОСЛАВ РОГУЛИЋ
УБ

Постоје две врсте близанаца: вишејајчани и једнојајчани. Више-

ВЕШТИНА НИМАЛО ЛАКА – ГОВОР ИЗ СТОМАКА

Недавно сам у Сарајеву гледала једну луткарску представу и била одушевљена тиме како лутке „говоре“. Међутим, наставница нам је касније објаснила да смо, у ствари, чули гласове глумаца који су говорили „из трбуха“. На жалост, она није умела да нам објасни каква је то говор.

БРАНКА СИМИЋ
Иве Поле Рибара 18
74000 Добој

Захваљујући нарочитом „говору из трбуха“, изгледа нам као да лутка има свој живот и као да говори она сама. Наравно, у питању је вешта варка, која постаје уверљивија ако лутки свој глас дарује врстан „трбухозборац“.

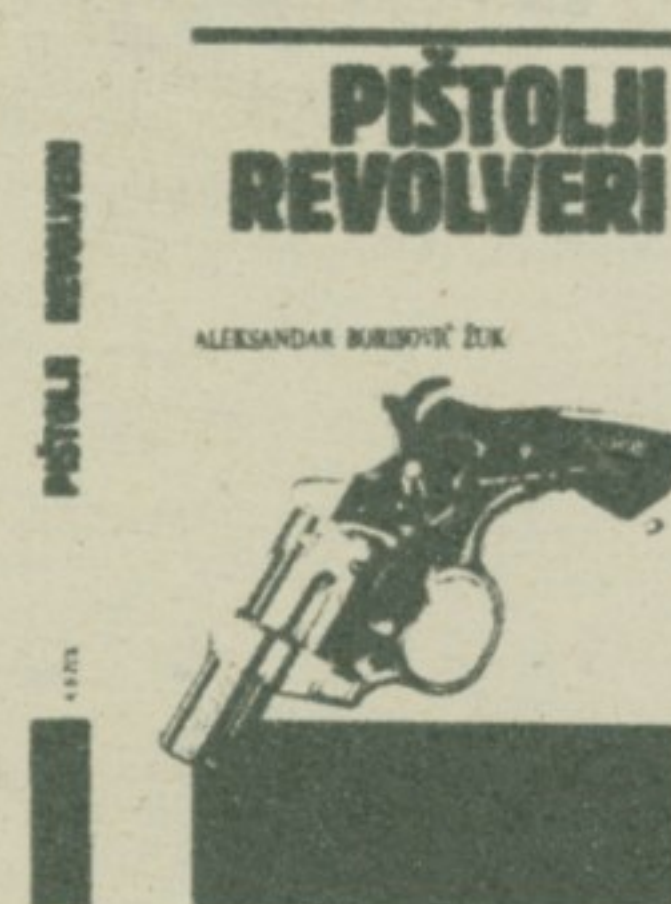
Некад се веровало да његов глас заиста долази из стомака. Међутим, то није тачно.

Човек који говори „из трбуха“ образује речи на нормалан начин. Али, он ваздух испушта полако, тонови су пригушени, а уста се отварају што је могуће мање. Језик се што више повлачи уназад и покреће се само његов врх. Притиском на гласне жице, ради пригушивања тонова, шири се звук, и што је притисак већи, стварнија је

јајчани настају ако се из више истодобно сазрелих и оплођених јајашаца развије по један ембрион, док једнојајчани настају из једног јајета које се пре или касније у току ембрионалног развоја подели у две или више заметних основа, које се развију у посебна бића. (У овом другом случају близанци су истог пола и веома су слични.) Ако до поделе јајашца дође касније, може се догодити да се двојке не одеље сасвим, и да се роде тако срасле – то су тзв. сијамски близанци. Појам је настао према делимично сраслим близанцима Кинезима Чангу и Енгу, рођеним у Сијаму (1811–1874). У новије време све је више случајева успешног оперативног растављања оваквих близанаца.

EDICIJA N°1

Aleksandar Borisović Žuk
SVI PIŠTOLJI
I REVOLVERI SVETA
Drugo izdanje

Prva knjiga o revolverima i pištoljima ikada objavljena kod nas!

Jedan od najpotpunijih pregleda svog ručnog vatrenog oružja od 1852 do 1985. Istorija, razvoj, tehnička rešenja, osobine i mere. Rasklapanje, održavanje, bezbednost u rukovanju ručnim vatrenim oružjem. Municija za pištolje i revolve-re: kalibri, meci, balistička svojstva, istorija. Pravna regulacija držanja vatrenog oružja: istorija i glavna shvatanja. Budućnost ručnog vatrenog oružja: mehanika, tehnologija, municija.

Ova knjiga na više od 320 strana predstavlja preko 1900 tipova pištolja i revolvera iz celog sveta, uz mnoštvo tehničkih crteža fotografija i podataka. Knjiga je velikog formata (20x30 cm), sa tvrdim plastificiranim koricama u boji.

NARUĐBENICA

Ovim neopozivo naručujem _____ primeraka knjige SVI PIŠTOLJI I REVOLVERI SVETA po ceni od 4500.- din.

ime i prezime _____

ulica i broj _____

mesto _____

Naruđbine šalјite na adresu: _____

EDICIJA N°1 p. fah 586

11001 Beograd

ne šalјite novac! Platićete poštaru kada vam donese knjigu!

10 × 10
ИЛИ ПРОНАЋИТЕ ГРЕШКУ

ВАШЉИВЕ ПРОГНОЗЕ МЕТЕОРОЛОГА!

У свакој реченици погрешно је по једно слово.

1. Код девојчица се интерес за играчке јавља касно, тек око треће године живота.

2. У парламенту ове земље одувек је главну снагу представљала песница.

3. Ако се вашем мужу не свиђа џемпер, ви ћете већ наћи начина да га поклопите.

4. Да бих показао у чему је вредност ове књиге, цитираћу неколико реченица из увоза.

5. Још једном се потврдио изразити друмски таленат овог писца.

6. Сви знамо колико су вашљиве прогнозе метеоролога.

7. Памтим своје професоре из гимназије и редовно палим цвеће на њиховим гробовима.

8. Кад примите одлуку судије за прекршаје, имате пуна два месеца да се шалите.

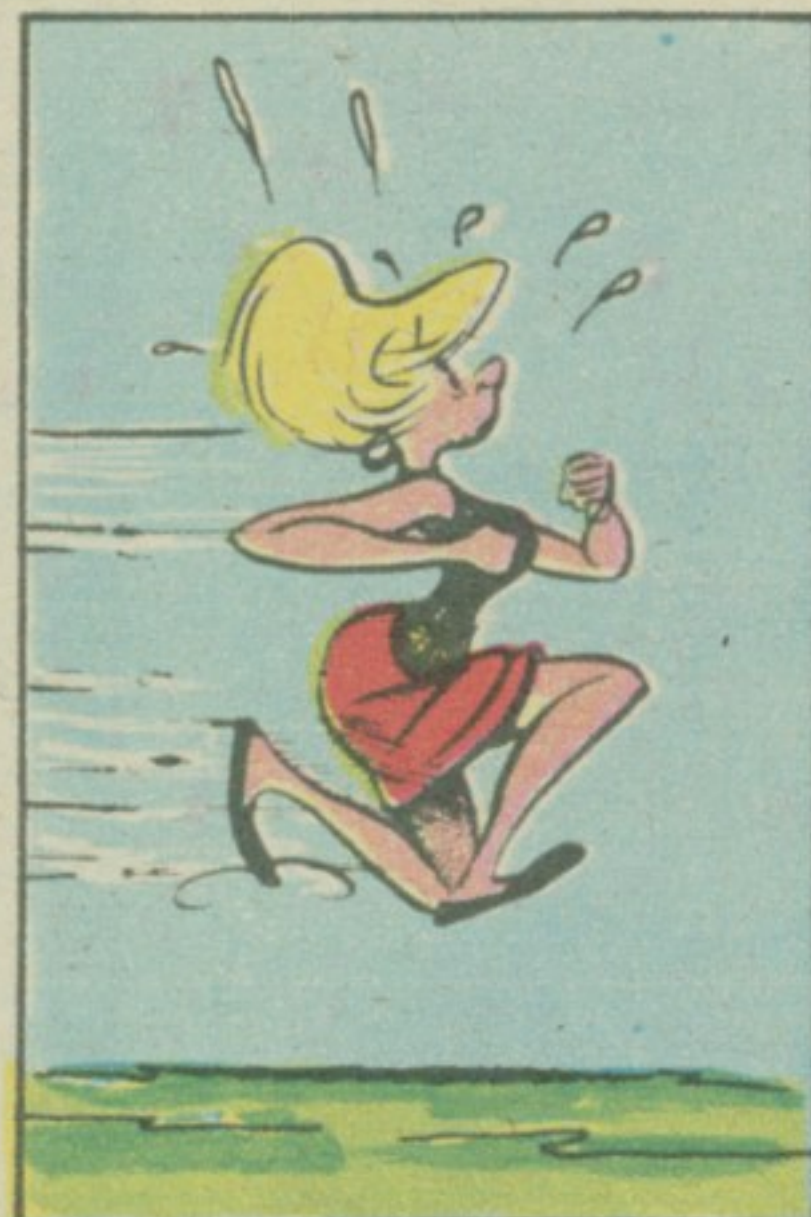
9. У првом аутомобилу возе се високи гост и неколико цица из његове пратње.

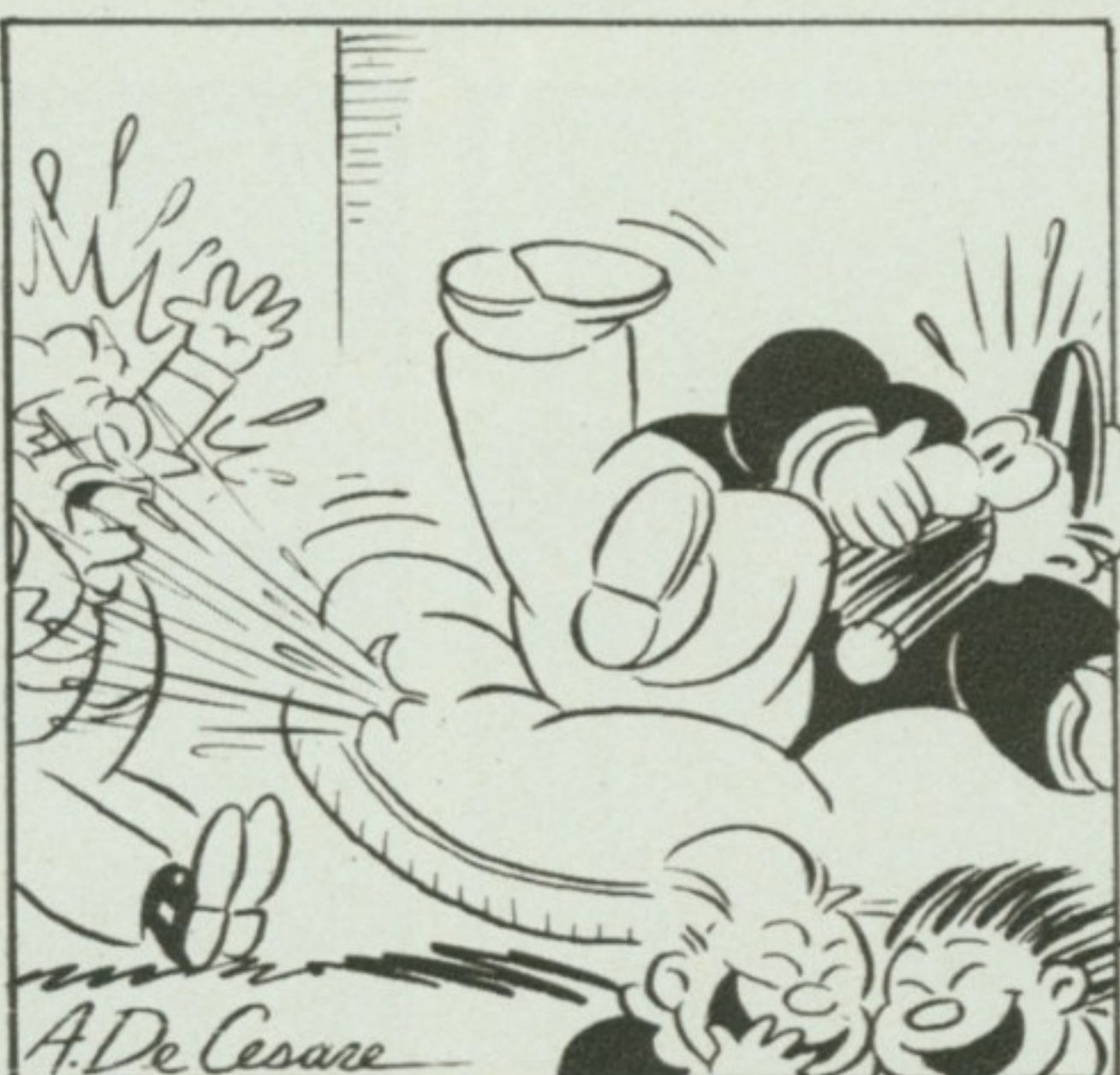
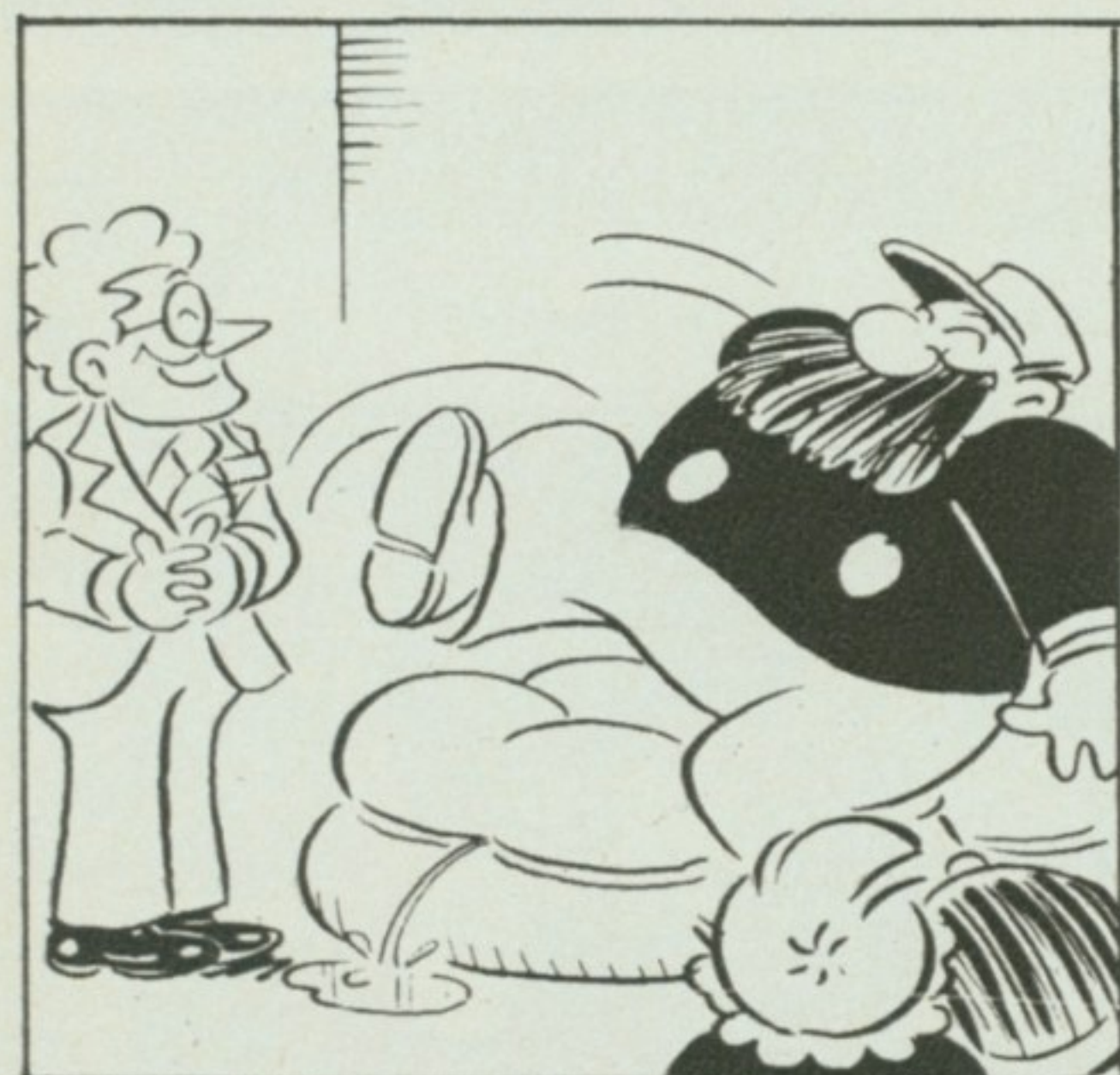
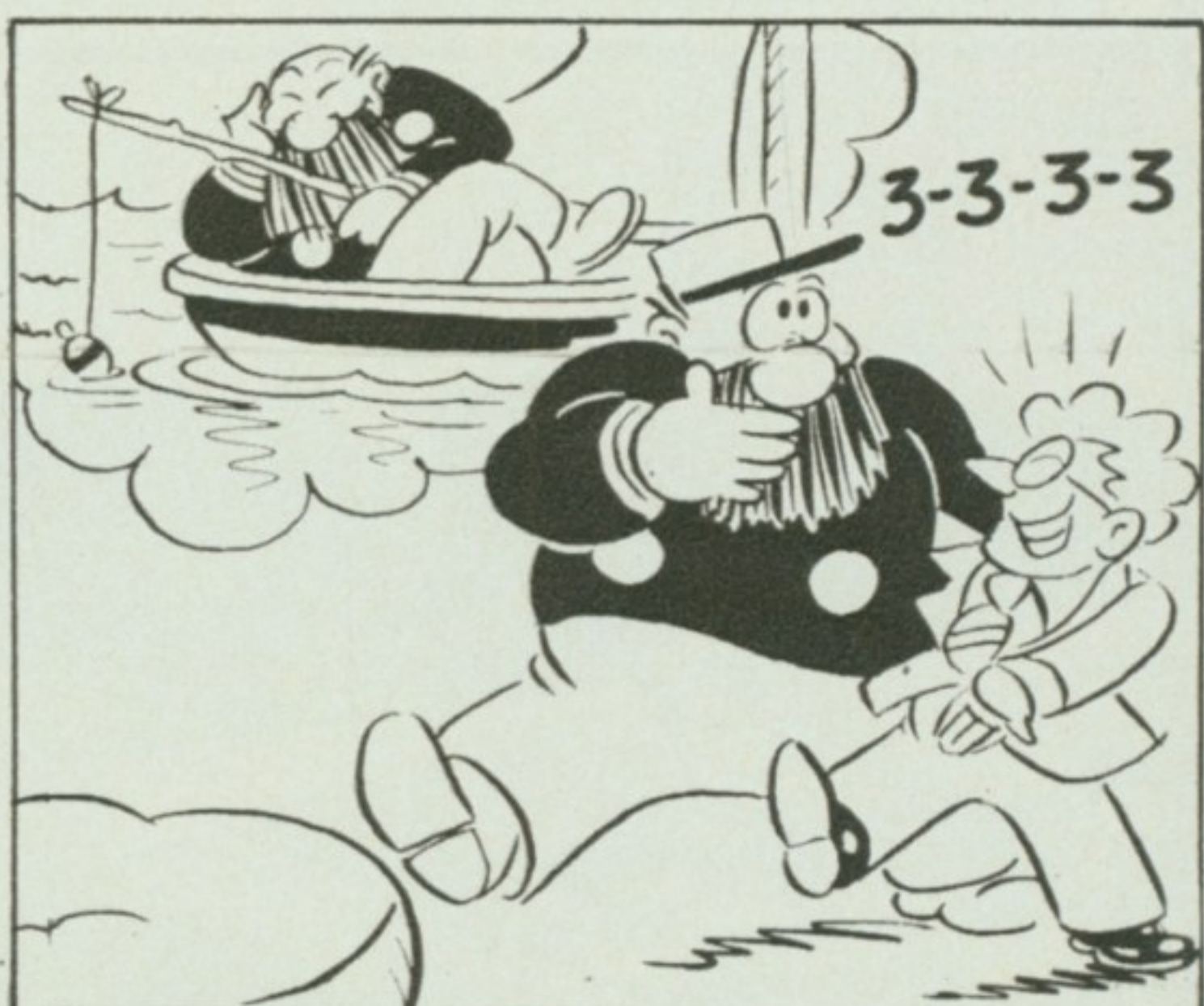

10. После туче на стадиону потражили смо мртве и ево шта су нам рекли.

РЕШЕЊА: 1. играчке, 2. десни-ца, 3. поклопите, 4. увода, 5. драмски, 6. варљиве, 7. свеће, 8. жакете, 9. лица, 10. жртве.

Илустровао: Димитрије Костић

ПЕЉИНАРН

